

อิทธิพลของการถูกกีดกันทางสังคม และความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ
ต่อพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรง และพฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่

นางสาวสุชาดา ชูสาเหาะ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาจิตวิทยาสังคม

คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2553

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

EFFECTS OF SOCIAL EXCLUSION AND REJECTION SENSITIVITY
ON DIRECT AND DISPLACED AGGRESSION

Miss Suchada Chusahoh

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Social Psychology

Faculty of Psychology

Chulalongkorn University

Academic Year 2010

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

อิทธิพลของการถูกกีดกันทางสังคม และความอ่อนไหวต่อ
การถูกปฏิเสธต่อพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรง และพฤติกรรม
ก้าวร้าวแทนที่

โดย

นางสาวสุชาดา ชูสาเหาะ

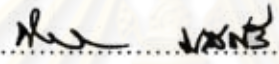
สาขาวิชา

จิตวิทยาสังคม

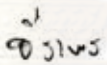
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

อาจารย์จรุงกุล บุรพวงค์

คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

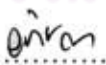

..... คณบดีคณะจิตวิทยา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์นางค์ มณีศรี)

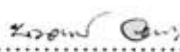
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระพร อุวรรณโณ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(อาจารย์จรุงกุล บุรพวงค์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์นางค์ มณีศรี)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.อภิชนา ไชยวุฒิกর্ণวานิช)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.นงลักษณ์ วิรัชชัย)

สุชาดา ชูสาเหาะ: อิทธิพลของการถูกกีดกันทางสังคม และความอ่อนไหวต่อการถูก
 ปฏิเสธต่อพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรง และพฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่ (EFFECTS OF
 SOCIAL EXCLUSION AND REJECTION SENSITIVITY ON DIRECT AND
 DISPLACED AGGRESSION) อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: อาจารย์จรุงกุล
 บุรพวงค์, 89 หน้า

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการถูกกีดกันทางสังคมและความอ่อนไหว
 ต่อการถูกปฏิเสธต่อการเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรงและพฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่ ผู้ร่วม
 การทดลองซึ่งเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 160 คน ที่ผ่านการคัดเลือกมาแล้วว่ามี
 ความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงหรือต่ำได้รับการสุ่มเข้าสู่เงื่อนไขไม่ถูกกีดกันทางสังคมและ
 ถูกกีดกันทางสังคมโดยการรับหรือไม่รับเข้าร่วมกลุ่มทำกิจกรรมของผู้ช่วยวิจัย จากนั้นวัด
 พฤติกรรมก้าวร้าวโดยให้ผู้ร่วมการทดลองเลือกประเภทของเสียงที่จะนำไปทดสอบผู้ช่วยวิจัย

การศึกษาที่ 1 วัดพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรง พบว่าเมื่อถูกกีดกันทางสังคม ผู้ที่มีความ
 อ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรงมากกว่าผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อ
 การถูกปฏิเสธต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) แต่ไม่แตกต่างกันเมื่อไม่ถูกกีดกันทาง
 สังคม ในการศึกษาที่ 2 วัดพฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่ พบว่าเมื่อถูกกีดกันทางสังคมผู้ที่มีความ
 อ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่มากกว่าผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการ
 ถูกปฏิเสธต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) แต่ไม่แตกต่างกันเมื่อไม่ถูกกีดกันทางสังคม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สาขาวิชา.....จิตวิทยาสังคม.....ลายมือชื่อนิสิต.....สุชาดา.....ชูสาเหาะ.....
 ปีการศึกษา..2553.....ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....จรุงกุล.....

5178138438 : MAJOR SOCIAL PSYCHOLOGY

KEYWORDS : Social exclusion / Rejection Sensitivity / Direct Aggression / Displaced Aggression

SUCHADA CHUSAHOH: EFFECTS OF SOCIAL EXCLUSION AND REJECTION SENSITIVITY ON DIRECT AND DISPLACED AGGRESSION. THESIS ADVISOR : JARUNGKUL BURAPAVONG, 89 pp.

This research examined the effects of social exclusion and rejection sensitivity on direct and displaced aggression. Participants were 160 undergraduate students previously classified as high or low in rejection sensitivity. Each participant was randomly assigned to being excluded from or included in a group activity by the experimenter assistants.

Study 1 shows that in the social exclusion condition, high rejection sensitivity participants display significantly more direct aggression, measured by their selection of the kind of noise to be administered to the assistants, than participants low in rejection sensitivity ($p < .001$), whereas in the inclusion condition no difference is found. Study 2 shows that in the social exclusion condition, participants with high rejection sensitivity display significantly more displaced aggression than participants with low rejection sensitivity ($p < .05$), while there is no difference in the inclusion condition.

Field of Study : Social Psychology.....

Student's Signature Suchada Chusahoh

Academic Year : 2010.....

Advisor's Signature Jarungkul Burapavong

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความสามารถของอาจารย์จรุงกุล บุรพวงค์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ซึ่งถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการ รวมทั้งให้คำแนะนำ คำปรึกษา และช่วยตรวจสอบแก้ไขวิทยานิพนธ์เล่มนี้เป็นอย่างดีมาโดยตลอด ทั้งยังให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากนิตินิเวศ 3800215 จิตวิทยานุคลิกภาพขั้นนำ เพื่อทำการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

กราบขอพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ชีระพร อุวรรณโณ ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. นงลักษณ์ วิรัชชัย อาจารย์ ดร. อภิชาญา ไชยวุฒิกภรณ์วานิช และรองศาสตราจารย์ ดร. วรณี แกมเกตุ ที่ช่วยประสิทธิประสาทวิชาความรู้ และให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้วิจัย

กราบขอพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์มงคล มณีศรี ที่กรุณาถ่ายทอดความรู้ และให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อวิทยานิพนธ์เล่มนี้ และยังให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากนิตินิเวศ 3800101 จิตวิทยาทั่วไปด้วย

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ จิตวิทยาสังคมทุกคนที่คอยให้ความช่วยเหลือ และให้กำลังใจซึ่งกันและกันมาโดยตลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณกมลกานต์ จินข้าง และคุณรัตติกาล พาฬเสวต ที่อยู่เคียงข้างกันและไม่เคยจะทิ้งกันไปไหน แม้ในยามที่มีปัญหา

ขอขอบพระคุณคุณพ่อและคุณแม่ ที่เป็นกำลังใจที่สำคัญที่สุดในชีวิตของผู้วิจัย อีกทั้งยังคอยสนับสนุนผู้วิจัยมาโดยตลอดในทุก ๆ เรื่อง รวมทั้งต้องขอขอบคุณน้องชายทั้ง 2 คนของผู้วิจัย ที่คอยถามไถ่และเป็นห่วงเป็นใยผู้วิจัยเสมอมา

สุดท้ายขอขอบคุณพระเจ้าที่ทำให้ผู้วิจัยมีทุกวันนี้

ศูนย์วิจัยจิตวิทยา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	3
ความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสศ.....	3
การถูกกีดกันทางสังคม.....	8
การพัฒนาสมมติฐาน.....	23
วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	26
สมมติฐานการวิจัย.....	28
ขอบเขตการวิจัย.....	28
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	29
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	29
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	31
บทที่ 2 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	32
กลุ่มตัวอย่าง.....	32
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	33
ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ.....	33
วิธีการเก็บข้อมูล.....	42
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล.....	47

บทที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
ลักษณะทั่วไปของผู้ร่วมการทดลอง.....	49
การวิเคราะห์เบื้องต้นของการทดลองที่ 1.....	51
การทดสอบสมมติฐานการวิจัยของการทดลองที่ 1.....	52
การวิเคราะห์เบื้องต้นของการทดลองที่ 2.....	55
การทดสอบสมมติฐานการวิจัยของการทดลองที่ 2.....	56
ผลการวิเคราะห์เพิ่มเติม.....	60
บทที่ 4 อภิปรายผลการวิจัย.....	61
สมมติฐานข้อที่ 1.....	61
สมมติฐานข้อที่ 2.....	62
สมมติฐานข้อที่ 3.....	63
สมมติฐานข้อที่ 4.....	64
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	65
ข้อเสนอแนะ.....	70
รายการอ้างอิง.....	71
ภาคผนวก.....	78
ภาคผนวก ก.....	79
ภาคผนวก ข.....	82
ภาคผนวก ค.....	84
ภาคผนวก ง.....	85
ภาคผนวก จ.....	86
ภาคผนวก ฉ.....	87
ภาคผนวก ช.....	88
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	89

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนและร้อยละของตัวอย่างในการสร้างมาตรวัดลักษณะความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ จำแนกตามลักษณะพื้นฐานต่าง ๆ.....	36
2 จำนวนผู้เข้าร่วมการทดลองจำแนกตามเงื่อนไขการทดลอง.....	32
3 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มผู้เข้าร่วมการทดลอง	50
4 ผลการวิเคราะห์คะแนนความก้าวร้าวโดยตรง จำแนกตามระดับความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธและเงื่อนไขการถูกกีดกันทางสังคม.....	52
5 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางของคะแนนความก้าวร้าวโดยตรง.....	52
6 การทดสอบการเปรียบเทียบของคะแนนความก้าวร้าวโดยตรง.....	54
7 ผลการวิเคราะห์คะแนนความก้าวร้าวแทนที่ จำแนกตามระดับความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธและเงื่อนไขการถูกกีดกันทางสังคม.....	56
8 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางของคะแนนความก้าวร้าวแทนที่.....	56
9 การทดสอบการเปรียบเทียบของคะแนนความก้าวร้าวแทนที่.....	58
10 สรุปการทดสอบสมมติฐาน.....	59
11 การทดสอบค่าทีและการวิเคราะห์ร้อยละของมาตรวัดความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ.....	82

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1.1 และ 1.2.....	25
2 สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3.1 และ 3.2.....	27
3 สรุปขั้นตอนการดำเนินการทดลองที่ 1.....	46
4 สรุปขั้นตอนการดำเนินการทดลองที่ 2.....	48
5 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการถูกกีดกันทางสังคมและความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิบัติในการศึกษาที่ 1.....	53
6 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการถูกกีดกันทางสังคมและความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิบัติในการศึกษาที่ 2.....	57
7 ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงภาวะสันนิษฐานของมาตรวัดความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิบัติ.....	84

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในสังคมที่มีแต่การแข่งขันอย่างเช่นทุกวันนี้ ปฏิเสธไม่ได้เลยว่าเป้าหมายสำคัญคือการต้องการการยอมรับจากผู้อื่น จากคนรอบข้าง หรือแม้แต่กับคนที่ไม่รู้จัก ทุกคนล้วนแล้วแต่อยากได้รับการยอมรับ อยากมีสังคม อยากมีเพื่อน เพื่อที่จะดำเนินชีวิตอยู่ได้ในสังคมอย่างไม่โดดเดี่ยว อ้างว้าง ไม่มีใครยอมรับ ซึ่งก็มีตัวอย่างให้เห็นเป็นประจำอยู่แล้วว่าการที่บุคคลที่ถูกปฏิเสธหรือถูกกีดกันจากกลุ่มหรือบุคคลรอบข้างนั้น มักจะตามมาด้วยเหตุการณ์ที่เลวร้าย โดยมิงงานวิจัยพบว่า การที่บุคคลที่ถูกปฏิเสธหรือถูกกีดกันออกจากกลุ่มส่งผลให้บุคคลตอบสนองหรือเกิดความก้าวร้าวรุนแรง เช่น Leary, Kawalski, Smith, และ Phillips (2003) ได้ทำการศึกษาแล้วพบว่าการก่อเหตุสังหารในโรงเรียนของประเทศอเมริกานั้น ฆาตรกรหรือนักเรียนที่เป็นคนก่อเหตุเหล่านั้นพบว่าร้อยละ 87 มีสาเหตุมาจากการที่บุคคลได้รับหรือมีประสบการณ์ถูกเมินเฉย ถูกปฏิเสธหรือถูกกีดกันทางสังคม และถูกรังแกจากคนรอบข้าง

แม้ว่าเป็นการทดลองในห้องทดลอง โดยการจำลองสถานการณ์การให้บุคคลถูกกีดกันออกจากกลุ่มก็ส่งผลให้บุคคลเหล่านั้นแสดงออกถึงพฤติกรรมก้าวร้าวทั้งโดยตรงต่อคนที่ปฏิเสธหรือแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวต่อบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องต่อการปฏิเสธครั้งนั้น โดยการให้ฟังเสียงที่น่าเกลียดในระดับเสียงที่ดังกว่าและยาวนานกว่า ประเมินผู้อื่นในทางลบและ ทำลายโอกาสในการได้งานทำของผู้อื่นมากกว่าบุคคลที่อยู่ในเงื่อนไขได้รับการยอมรับ เป็นต้น (Buckley, Winkel, & Leary, 2004; Harmon-Jones & Sigelman, 2001; Twenge, Baumeister, Tice, & Stuck, 2001; Warburton, Williams, & Cairns, 2006) ทั้งนี้งานวิจัยของ Eisenberger, Lieberman, และ Williams (2003) พบว่าบุคคลที่ถูกปฏิเสธออกจากกลุ่มส่งผลให้บุคคลเกิดปฏิกิริยาทางสมองวัดโดยวิธีการสร้างภาพด้วยเรโซแนนซ์แม่เหล็ก (fMRI; Functional Magnetic Resonance Imaging) ที่แสดงให้เห็นว่าในขณะที่ถูกปฏิเสธ ส่วนของสมองทำงานเป็นส่วนเดียวกับของคนที่มีความเจ็บปวดทางร่างกาย และ Leary, Twenge, และ Quinlivan (2006) พบว่าการที่บุคคลต้องประสบกับเหตุการณ์ถูกกีดกันทางสังคมหรือถูกปฏิเสธจากคนรอบข้างนั้นมีแนวโน้มที่บุคคล

เหล่านี้จะก่ออาชญากรรมหรือทำร้ายผู้อื่น ทำร้ายหรือก้าวร้าวต่อคนที่ใกล้ชิด ต้องการฆ่าตัวตายมากขึ้น มีอาการซึมเศร้า เป็นต้น ทั้งนี้ Twenge, Baumeister, DeWall, Ciarocco, และ Bartels (2007) พบว่าบุคคลที่ถูกกีดกันทางสังคมนั้นยังแสดงออกถึงพฤติกรรมช่วยเหลือที่ลดลงกว่าบุคคลที่ได้รับการยอมรับจากบุคคลรอบข้างอีกด้วย

แม้ว่าจะพบความสัมพันธ์ที่ชัดเจนระหว่างการถูกปฏิเสธหรือการถูกกีดกันทางสังคมกับพฤติกรรมทางลบ เช่น การเกิดความก้าวร้าว ประเมินผู้อื่นในทางลบ และการลดพฤติกรรมช่วยเหลือ เป็นต้น อย่างไรก็ตามพบว่าบุคคลนั้นมีความแตกต่างกันในตอบสนองต่อการถูกปฏิเสธ เพราะไม่ใช่ทุกคนที่จะตอบสนองอย่างก้าวร้าวหรือโกรธเกรี้ยวในระดับเดียวกันเมื่อตนเองถูกปฏิเสธ เช่นบุคคลที่หลงตนเอง (Bushman & Baumeister, 1998; Twenge & Campbell, 2003) หรือบุคคลที่รับรู้เกี่ยวกับการประเมินตนเองที่เกินความเป็นจริง (Krikpatrick, Waugh, Valencia, & Webster, 2002) อาจจะมีลักษณะบางประการที่มีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมนั้น ซึ่งในงานวิจัยนี้สนใจศึกษาความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ (Rejection sensitivity)

ความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธนั้นอยู่บนแนวความคิดที่บุคคลมีแนวโน้มที่จะคาดหวังและกังวลต่อการปฏิเสธและรับรู้ถึงการปฏิเสธเกินจากความเป็นจริง โดยที่ Downey และ Feldman (1996) กล่าวว่าบุคคลที่อ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงไม่เพียงแต่จะคาดคะเนต่อการถูกปฏิเสธจากผู้อื่นเพียงอย่างเดียว แต่บุคคลที่มีลักษณะอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงนั้นจะกังวลและวุ่นวายใจต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นสูงผิดปกติ เพราะฉะนั้นบุคคลที่อ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงที่รับรู้ว่าคุณถูกปฏิเสธนั้นมักจะตอบสนองไปในทางลบ เช่นงานวิจัยที่พบว่าผู้หญิงที่อ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงนั้นเมื่อเลิกคบกับคู่รัก ส่งผลให้บุคคลนั้นมีอาการซึมเศร้ามากกว่าผู้หญิงที่อ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำที่มีประสบการณ์เดียวกัน (Ayduk, Downey, & Kim, 2001) และเมื่อถูกปฏิเสธบุคคลที่อ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงมีความรู้สึกที่เป็นปฏิกิริยามากกว่าบุคคลที่อ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ (Ayduk, Downey, Testa, Yen, & Shoda, 1999)

จึงเป็นที่น่าสนใจว่า เมื่อบุคคลที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงหรือต่ำถูกกีดกันทางสังคมหรือถูกปฏิเสธจากบุคคลที่ไม่รู้จักมาก่อนนั้น จะส่งผลให้แสดงออกถึงพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรงต่อบุคคลที่ปฏิเสธตน พฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่ต่อบุคคลที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับกาปฏิเสธตนเหมือนหรือแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ (Rejection Sensitivity)

เมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่ต้องเข้าไปขอความช่วยเหลือ ขอความร่วมมือจากผู้อื่น ซึ่งอาจจะเป็นคนที่เรารู้จัก หรือไม่รู้จักมาก่อนนั้น แต่ละบุคคลจะมีการตอบสนองหรือมีความคาดหวังต่อสถานการณ์เหล่านั้นแตกต่างกันไป บางคนอาจจะรู้สึกมั่นใจ พร้อมที่จะเผชิญสถานการณ์นั้นๆ และคาดหวังว่าบุคคลที่จะต้องปฏิสัมพันธ์ด้วยนั้นพร้อมที่จะช่วยเหลือและให้ความร่วมมือกับตน แต่สำหรับบางคนอาจจะรู้สึกตรงกันข้ามต่อเหตุการณ์เหล่านั้น คือจะมีความวิตกกังวล และคาดการณ์ว่าคนที่เข้าไปขอความช่วยเหลือ หรือขอความร่วมมือนั้นจะปฏิเสธตน ซึ่งบุคคลที่มีลักษณะเช่นนี้เรียกว่ามีลักษณะอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ (Rejection Sensitivity)

Downey และ Feldman (1994, 1996) ได้ให้คำนิยามของคำว่าความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธไว้ว่า การบุคคลที่มีความไวต่อการรับรู้และมักจะคาดการณ์เกินความเป็นจริงถึงการปฏิเสธ และมีแนวโน้มว่าบุคคลเหล่านี้มักจะวิตกกังวลต่อการคาดหวังว่าคนรอบข้างนั้นจะปฏิเสธตน กล่าวคือบุคคลที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงพร้อมที่จะตีความว่าตนจะถูกปฏิเสธโดยคนรอบข้าง แม้ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ที่กำลังดี ซึ่งมักจะจินตนาการหรือคาดหวังต่อการถูกปฏิเสธมากเกินจริง

ความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธนั้นเป็นผลมาจากประสบการณ์ที่ผ่านมาของบุคคล โดยมีงานวิจัยที่พบว่าความกลัวการปฏิเสธและความคาดหวังต่อการปฏิเสธเหล่านั้นพัฒนามาจากประสบการณ์การในถูกปฏิเสธในวัยเด็กหรือถูกทารุณจากครอบครัว (Feldman & Downey, 1994) ซึ่งส่งอิทธิพลต่อกระบวนการทางปัญญา โดยที่การตอบสนองทางอารมณ์และพฤติกรรมต่อความสัมพันธ์กับคนรอบข้าง เช่นเดียวกันกับกระบวนการของรูปแบบความผูกพัน (Ayduk et al., 2001; Feldman & Downey, 1994) ทั้งนี้ Downey และ Feldman (1996) ได้อธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธว่า บุคคลที่อ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงมักจะมองสถานการณ์ที่กำลังดีหรือพฤติกรรมทางลบของคนรอบข้างหรือคู่รักว่าเป็นการปฏิเสธตนมากกว่า บุคคลที่อ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ

ได้มีการพยายามอธิบายถึงกลไกและสาเหตุของการเกิดความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ อยู่ 2 แนวคิดดังนี้

1. ผลทางจิตใจจากการถูกปฏิเสธ (The Psychological Legacy of Rejection)

จากงานวิจัยที่พบว่าความกลัวและความคาดหวังต่อการปฏิเสธเหล่านั้นพัฒนามาจาก ประสบการณ์การถูกปฏิเสธในอดีต การถูกปฏิเสธในวัยเด็ก หรือถูกทารุณจากครอบครัว (Feldman & Downey, 1994) ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีบุคลิกภาพที่ผ่านมามีในอดีตที่กล่าวถึงสาเหตุ ของความแตกต่างระหว่างบุคคลเช่น Horney (1937 อ้างถึงใน Downey & Feldman, 1996) กล่าวว่าการปรับตัวในด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่นที่ผิดปกตินั้นก่อให้เกิด “พื้นฐานแห่งความวิตกกังวล” เช่น การทอดทิ้ง การทารุณกรรม การทำลายชื่อเสียง และการทรยศหักหลัง โดยที่สาเหตุ หนึ่งของการวิตกกังวลนั้นก็เกิดขึ้นจากความเจ็บปวดจากการที่บุคคลต้องเผชิญกับการถูกปฏิเสธ แม้ว่าจะเป็นเรื่องเล็กน้อยก็ตาม เช่นถูกเลื่อนการนัดหมาย ไม่ได้รับการตอบรับจากคู่สนทนาและ Erikson (1950, อ้างถึงใน Downey & Feldman, 1996) ก็ได้กล่าวไว้ว่าพื้นฐานของความไว้วางใจ ต่อผู้อื่นนั้นต้องขึ้นอยู่กับการที่ทั้ง 2 ฝ่ายเติมเต็มซึ่งกันและกัน

ในทฤษฎีรูปแบบความผูกพัน (Attachment theory) ของ Bowlby (1980, อ้างถึงใน Downey & Feldman, 1996) ซึ่งได้ศึกษาถึงโครงสร้างของความสัมพันธ์ระหว่าง การถูกปฏิเสธในวัยเด็กกับกลไกความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในเวลาต่อมา โดยพบว่าในวัยเด็กนั้นจะมีการพัฒนา ทางด้านจิตใจและทางด้านความสัมพันธ์ ที่ส่งอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ในอนาคต เพราะฉะนั้น แก่นหลักของรูปแบบความผูกพันจะเกี่ยวข้องกับบุคคลต่าง ๆ ที่มีความสำคัญนั้น ส่งผลต่อการ ยอมรับหรือปฏิเสธ กล่าวคือบุคคลที่มีความสำคัญต่อเด็กก็คือพ่อแม่ หรือผู้ที่ดูแลเขาตนเอง หาก ผู้ดูแลให้ความใกล้ชิดและตอบสนองต่อความต้องการของเด็กอย่างสอดคล้องแล้ว พบว่าเด็กคน นั้นก็จะพัฒนารูปแบบความผูกพันอย่างมั่นคง ปลอดภัย โดยคาดหวังว่าผู้อื่นจะยอมรับและให้การ สนับสนุนเขา ในทางตรงกันข้ามกันหากผู้ดูแลนั้นมีแนวโน้มที่จะปฏิเสธความต้องการของเด็ก เด็ก คนนั้นก็จะพัฒนารูปแบบความผูกพันอย่างไม่มั่นคง เกิดความสงสัยและวิตกกังวลว่าบุคคลรอบข้างจะยอมรับหรือสนับสนุนเขาหรือไม่

ทฤษฎีรูปแบบความผูกพันของ Bowlby (1980, อ้างถึงใน Downey & Feldman, 1996) ได้อธิบายการทำงานของโครงสร้างความสัมพันธ์ให้ชัดเจนยิ่ง ในการพิจารณาถึงการสร้างหรือการเกิดขึ้นว่าทำไมลักษณะของผู้ปกครองหรือผู้ดูแลในวัยเด็กนั้นถึงเปรียบเสมือนตัวแทนในความทรงจำของเด็ก โดยได้อธิบายว่าการเป็นต้นแบบหรือเป็นตัวอย่งนั้นเป็นรายละเอียดหลักที่เด็กจะนำมาใช้ เชื่อมโยง และการแสดงออกซึ่งอารมณ์ต่าง ๆ เป็นต้น โดยที่ความจำหรือรายละเอียดต่าง ๆ ในวัยเด็กนั้นเปรียบเสมือนพื้นฐานในการเริ่มต้นของการทำงานของโครงสร้างความสัมพันธ์ เพราะฉะนั้นประสบการณ์ในอดีตนั้นส่งอิทธิพลต่อการแสดงออกในปัจจุบัน กล่าวคือหากบุคคลที่ต้องเผชิญกับเหตุการณ์ที่ถูกปฏิเสธ หรือไม่ได้รับการยอมรับนั้นมีแนวโน้มที่บุคคลนั้นจะมีลักษณะอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ โดยการเชื่อมโยงจากประสบการณ์ที่ผ่านมาในอดีตกับสิ่งที่กำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบัน

2. ความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธคือลักษณะที่กระบวนการทางปัญญาและกระบวนการทางอารมณ์เกิดขึ้นพร้อมกัน (Rejection Sensitivity as a Cognitive-Affective Processing Disposition)

จากการหาสาเหตุของการเกิดความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ เช่นการศึกษาผ่านโครงสร้างการทำงานของรูปแบบความผูกพันก็เพื่อนำมาใช้ในกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลในปัจจุบัน แต่มีงานวิจัยเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ศึกษาว่าแค่บุคคลที่มีประสบการณ์การถูกปฏิเสธจะจดจำเหตุการณ์ที่ตนถูกปฏิเสธซึ่งเกิดจากกระบวนการทางปัญญาและเกิดกระบวนการทางอารมณ์ควบคู่กันไปด้วย ซึ่งส่งผลต่อการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมในแต่ละสถานการณ์ (Downey & Feldman, 1996) โดยแนวคิดนี้ได้อธิบายว่าความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธนั้นจะเกิดขึ้นได้ต้องมีองค์ประกอบ 2 อย่างเกิดขึ้นพร้อมกัน คือกระบวนการทางปัญญาและกระบวนการทางอารมณ์ โดยที่ ต้องมีการเชื่อมโยงกัน ระหว่างการมีประสบการณ์การถูกปฏิเสธในอดีต เช่นถูกพ่อแม่หรือผู้ปกครองทอดทิ้ง และตัวแปรหรือปัจจัยในการประมวลผลข้อมูล อันได้แก่ ความคาดหวังที่มีต่อพฤติกรรมเป้าหมาย ค่านิยมส่วนบุคคล อคติในการอนุมานสาเหตุ และรูปแบบในการควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมของบุคคลในการตอบสนองต่อสถานการณ์ กล่าวคือ ขึ้นอยู่กับปัจจัยส่วนบุคคลด้วยเพราะแต่ละคนก็จะมีความคิดและพฤติกรรมแตกต่างกันไปในการตอบสนองและให้ความสำคัญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ไม่เท่าเทียมกัน

จากการศึกษารูปแบบความผูกพัน (Attachment style) ต่อการเกิดความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธพบว่าหากผู้ปกครองมีแนวโน้มที่จะปฏิเสธความต้องการของเด็ก จะส่งผลให้เด็กคนนั้นมี

ความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ โดยที่บุคคลจะพัฒนาความคาดหวังของตนเองเมื่อต้องแสวงหาการยอมรับหรือการสนับสนุนจากผู้อื่นว่าจะต้องถูกปฏิเสธ และพยายามที่จะหลีกเลี่ยงจากการถูกปฏิเสธนั้น ดังนั้นส่งผลให้บุคคลเกิดความวิตกกังวลต่อการคาดหวังเมื่อต้องแสดงความต้องการหรือขอความร่วมมือจากผู้อื่น

ความวิตกกังวลในการคาดหวังนั้นส่งผลให้บุคคลมีความระมัดระวังเกินเหตุต่อสัญญาณหรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่บ่งบอกถึงการปฏิเสธ แม้ว่าจะต้องเผชิญหน้ากับเหตุการณ์หรือเงื่อนไขที่ต้องถูกปฏิเสธแม้ว่าจะมีเล็กน้อยหรือกำกวมก็ตาม ทั้งนี้ยังส่งผลให้บุคคลนั้นพร้อมที่จะรับรู้หรือให้ความสนใจกับการปฏิเสธและยังรู้สึกว่ามันถูกปฏิเสธอีกด้วย ทำให้การรับรู้ถึงการปฏิเสธของบุคคลนั้นมีผลต่อการเกิดอารมณ์และพฤติกรรมที่เกินจากความเป็นจริงพร้อม ๆ กัน เช่น ความโกรธ ความรู้สึกปฏิบัติ หดหู่หมดหวัง ลดพฤติกรรมช่วยเหลือ อัจฉริยภาพ และพยายามที่ควบคุมพฤติกรรมของผู้อื่นอย่างไม่เหมาะสม เช่น แสดงออกอย่างก้าวร้าว รุนแรง (Feldman & Downey, 1994)

ดังนั้นในงานวิจัยนี้จึงมีสมมติฐานว่า **“เมื่อถูกกีดกันทางสังคม คนที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรง พฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่ มากกว่าบุคคลที่มีลักษณะอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ”**

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ

จากงานวิจัยที่ผ่านมาในอดีตแสดงให้เห็นว่าปฏิกริยาตอบสนองของผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงมักเป็นไปในทิศทางลบเช่นงานวิจัยของ Ayduk และคณะ (2001) พบว่าผู้หญิงที่มีลักษณะอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงนั้นที่ต้องเลิกอยู่กับคูรักในระหว่างภาคการศึกษา แสดงออกถึงอาการซึมเศร้ามากกว่าผู้หญิงที่อ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำและต้องเลิกอยู่กับคูรักในช่วงเวลาเดียวกัน

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ayduk และคณะ (1999) ที่ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธและความคิดปฏิบัติได้ทำการศึกษาโดยมีการชี้้นำด้วยคำพูดเกี่ยวกับการปฏิเสธ พบว่าบุคคลที่อ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงนั้นมีความสัมพันธ์กับความคิดที่เป็นปฏิบัติสูงกว่าบุคคลที่อ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ และได้ศึกษาจากการเขียน

บันทึกประจำวันเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของคู่รักซึ่งพบว่าผู้หญิงที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงมักจะมี ความขัดแย้งกับคู่รักมากกว่าผู้หญิงที่อ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ

งานวิจัยของ Buckley และคณะ (2004) พบว่าความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับอารมณ์ทางลบ ความโกรธ ความเศร้า ความรู้สึกเจ็บปวด และความวิตกกังวล แต่มีความสัมพันธ์ทางลบกับการเห็นคุณค่าแห่งตนและการประเมินฝ่ายตรงข้ามโดยจะประมาณฝ่ายตรงข้ามในทางลบมากกว่า

เมื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธกับบุคลิกภาพอื่น ๆ พบว่าความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความไม่มั่นคงทางอารมณ์ (Neuroticism) (Ayduk, Gyurak, & Luerssen, 2008; Brookings, Zembar, & Hochstetler, 2003; Downey & Feldman, 1996) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าบุคคลที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงนั้น จะมีแนวโน้มที่จะมีความไม่มั่นคงทางอารมณ์สูงเช่นกัน

การทดลองของ Downey, Freitas, Michaelis, และ Khouri (1998) ที่ให้ผู้ร่วมการทดลองได้อภิปรายกลุ่มกันในเรื่องความขัดแย้งในความสัมพันธ์ ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่กระตุ้นความวิตกกังวลและการรับรู้ถึงการปฏิเสธ พบว่าผู้หญิงที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงแสดงออกถึงคำพูดและอวจนภาษาที่บ่งบอกความโกรธมากกว่าผู้หญิงที่อ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ และงานวิจัยของ Downey และ Feldman (1996) ที่ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธกับความสัมพันธ์กับบุคคลใกล้ชิด พบว่าเมื่อบุคคลที่อ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต้องอยู่ในเงื่อนไขที่รับรู้ว่าการรักของตนไม่พอใจในความสัมพันธ์ นั้นผู้ที่อ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงเกิดความเคียดแค้น ความคิดปฏิบัติ และลดความช่วยเหลือต่อคู่รักของตนเอง

สรุปได้ว่าบุคคลที่มีความอ่อนไหวต่อความปฏิเสธนั้นเมื่อต้องเผชิญกับการถูกกีดกันทางสังคม ถูกปฏิเสธจากคนรอบข้างย่อมน่าจะทำให้เกิดปฏิกิริยาตอบสนองไปในทิศทางลบ เช่น มีพฤติกรรมก้าวร้าว มีอารมณ์ทางลบ โกรธ วิตกกังวล เป็นต้น ดังที่ได้กล่าวมาแล้วจากงานวิจัยข้างต้น ดังนั้นต่อไปจึงจะนำเสนอการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการถูกกีดกันทางสังคม

การถูกกีดกันทางสังคม (Social Exclusion)

การมีสังคมหรือการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นนั้นเป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ในการใช้ชีวิต ซึ่งในทฤษฎีวิวัฒนาการ (Evolutionary Theory) ได้อธิบายไว้ว่าเพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคม ต้องการเข้ากลุ่มเพื่อความอยู่รอด เพราะกลุ่มทำให้เกิดการแบ่งปันอาหาร ข้อมูลและทรัพยากรต่าง ๆ รวมทั้งยังนำไปสู่การดำรงเผ่าพันธุ์ซึ่งจะช่วยป้องกันการคุกคาม หรืออันตรายจากภายนอกกลุ่ม เพราะฉะนั้นการที่บุคคลไม่ได้รับการยอมรับจากกลุ่ม ถูกปฏิเสธ หรือถูกขับออกจากกลุ่ม จึงเป็นอุปสรรคหรือปัญหาที่สำคัญสำหรับบุคคลในการดำเนินชีวิตในสังคม อาจกล่าวได้ว่าการถูกกีดกันทางสังคมหรือการปฏิเสธจากกลุ่มนั้นจัดว่าเป็นวิธีการลงโทษทางสังคมวิธีหนึ่ง โดยที่คนที่ถูกกีดกันทางสังคมจะรับรู้ว่าเป็นโอกาสที่ตนจะใช้ชีวิตหรืออยู่รอดในสังคมจะลดน้อยลง ทั้งนี้ในบางวัฒนธรรมนั้น การกีดกันทางสังคมเปรียบได้กับเป็นความตายทางสังคม (Social Death) (Williams, 2007) กล่าวคือเมื่อบุคคลใดก็ตามไม่ได้รับการยอมรับจากกลุ่มหรือสังคมรอบข้าง ก็จะทำให้บุคคลนั้นไม่มีคุณค่าทางสังคม เสมือนกับว่าไม่มีตัวตนอยู่ในสังคมเพราะอยู่โดยไม่มีใครยอมรับ

การถูกกีดกันทางสังคมนั้นไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะเจาะจงเพียงสังคมใดสังคมหนึ่ง แต่เกิดขึ้นในทุกสังคม รวมทั้งในสังคมของสัตว์ต่าง ๆ ด้วย (Gruter & Master, 1986, อ้างถึงใน Williams, 2007) และมีมาตั้งแต่ในอดีต โดย Williams ได้อธิบายว่าในสมัย 500 ปีก่อนคริสตศักราชชาวเอเธนส์ใช้ดินเหนียวที่เรียกว่า "ออสตราคา" (Ostraca) สำหรับเขียนชื่อบุคคลที่ต้องการจะขับออกหรือเนรเทศออกจากกลุ่มเป็นเวลา 10 ปี เรียกว่าพิธี "ออสตราคิสมอส" (Ostrakismos) ซึ่งถือว่าเป็นรากศัพท์ของคำว่า Ostracism ที่ใช้กันมาจนถึงปัจจุบันนี้ โดยการถูกกีดกันทางสังคมนั้นในภาษาอังกฤษใช้คำว่า Social exclusion แต่จะมีอีก 2 คำที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน หรือในบางครั้งอาจจะใช้แทนกันได้คือ Rejection และ Ostracism ซึ่ง Williams ได้อธิบายถึงความแตกต่างกันเพียงเล็กน้อยระหว่างคำว่า Social exclusion, Rejection และ Ostracism ไว้ดังนี้

Social exclusion คือ การถูกกีดกันทางสังคม การถูกแยกออกไปจากกลุ่ม หรือถูกให้อยู่อย่างโดดเดี่ยว โดยที่บุคคลที่ถูกกีดกันทางสังคมนั้นอาจจะทราบหรือไม่ทราบสาเหตุก็ได้

Rejection คือ การถูกปฏิเสธโดยกลุ่มหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง โดยบุคคลได้รับการแสดงออกอย่างชัดเจนว่าไม่ต้องการมีปฏิสัมพันธ์ด้วย

Ostracism คือ การถูกเมินเฉย เพิกเฉย ปฏิเสธ หรือถูกมองข้าม โดยที่บุคคลที่ถูกเมินเฉยนั้นไม่ทราบสาเหตุของการถูกเมินเฉย

แม้ว่าในการทดลองจะมีการจัดกระทำพฤติกรรมทั้งสามอย่างนี้แตกต่างกัน แต่ผลการวิจัยก็ออกมาในทิศทางเดียวกันโดยเฉพาะผลทางลบ ดังนั้นนักวิจัยจึงสามารถใช้คำทั้งสามทดแทนกันได้

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการถูกกีดกันทางสังคม

ในปัจจุบันนี้มีทฤษฎีที่พยายามอธิบายและทำนายผลที่เกิดจากการถูกกีดกันทางสังคม 3 ทฤษฎี ได้แก่

1. การตรวจสอบการทำงานของระบบสมองเมื่อต้องตอบสนองต่อการถูกกีดกันทางสังคม (A Temporal Examination of Responses to Ostracism)

ผลจากการตรวจสอบการทำงานของสมองเมื่อบุคคลถูกกีดกันทางสังคมในระยะยาว ซึ่งอาจจะไม่เห็นผลที่ชัดเจนในระยะสั้น พบว่าการที่บุคคลถูกบุคคลต้องเผชิญกับสถานการณ์ถูกกีดกันทางสังคม บุคคลนั้นจะแสดงออกถึงความเจ็บปวดไม่ว่าจะเป็นความเจ็บปวดทั้งทางร่างกายและจิตใจ (Zadro, Williams, & Richardson, 2005) เช่นจากการวิจัยของ Eisenberger และคณะ (2003) ที่ได้ทำการศึกษาการทำงานของระบบประสาทโดยการใช้วิธีการสร้างภาพด้วยเรโซแนนซ์แม่เหล็ก (fMRI; Functional Magnetic Resonance Imaging) ของบุคคลที่ถูกกีดกันทางสังคมและถูกยอมรับทางสังคม พบว่า ระบบประสาทของคนที่ต้องเผชิญกับการถูกกีดกันทางสังคมนั้นทำงานในบริเวณเดียวกันกับคนที่กำลังเผชิญกับความเจ็บปวดทางร่างกายอยู่ ระบบประสาทส่วนที่ทำงานเหมือนกันคือส่วนของเยื่อหุ้มสมองส่วนหน้าที่เชื่อมระบบประสาทของสมองซีกซ้ายและซีกขวา (Anterior Cingulate Cortex, ACC)

การถูกกีดกันทางสังคมนั้นยังเป็นการคุกคามหรือทำลายความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม (need for belonging) การเห็นคุณค่าแห่งตน (self-esteem) การควบคุม (control) การดำรงชีวิตอย่างมีความหมาย (meaningful existence) และเป็นการเพิ่มความเศร้าและความโกรธ (Zadro et al., 2004) การตอบสนองต่อสถานการณ์ที่บุคคลถูกกีดกันทางสังคมนั้นขึ้นอยู่กับประเมินทางปัญญาของแต่ละบุคคลซึ่งจะแตกต่างกันในการประเมินสถานการณ์ แหล่งที่มาของ

การถูกกีดกันทางสังคม สาเหตุของการถูกกีดกันทางสังคม และแรงจูงใจในการตอบสนองต่อการถูกกีดกันทางสังคม เช่น Warburton และคณะ (2006) พบว่าบุคคลจะเกิดปฏิกิริยาทางจิต (Reactance) เมื่อถูกกีดกันทางสังคมแล้วส่งผลให้เกิดถูกคุกคามด้านการควบคุม จึงพยายามที่จะนำความสามารถในการควบคุมหรือความเป็นอิสระนั้นกลับมาด้วยการแสดงออกที่ก้าวร้าว และยังพบว่าบุคคลจะเกิดพฤติกรรมช่วยตนเองไม่ได้ที่เกิดจากการเรียนรู้ (learned helplessness) อันเนื่องมาจากถูกกีดกันหรือถูกปฏิเสธจากกลุ่มเป็นประจำหรือในระยะเวลาานาน

2. ระบบการกำกับทางสังคมและทฤษฎีการวัดความสัมพันธ์ (The Social Monitoring System and Sociometer Theory)

Williams (2007) อธิบายว่าระบบการกำกับทางสังคมมีกลไกในการช่วยควบคุมและปรับระดับของความพึงพอใจในสมาชิกกลุ่มในการเป็นสมาชิกกลุ่มของบุคคล หากเมื่อระบบการกำกับทางสังคมถูกคุกคามโดยการถูกกีดกันทางสังคมหรือถูกปฏิเสธจากกลุ่ม จะส่งผลให้บุคคลสนใจสิ่งชี้แนะทางสังคม เพื่อปรับปรุงหรือพัฒนาความสัมพันธ์ให้ดีขึ้น โดยการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Leary และคณะ (1998) ที่พบว่า การเห็นคุณค่าแห่งตนนั้นเป็นเกณฑ์ในการประเมินความสัมพันธ์ หากคนรับรู้ว่าการเห็นคุณค่าแห่งตนต่ำลงจะทำให้คนปรับปรุงการสร้างความสัมพันธ์ให้ดีขึ้น

3. การทำลายโครงสร้างทางปัญญาและความบกพร่องในการกำกับตน (Cognitive Deconstruction and Self-regulation Impairment)

แนวทฤษฎีนี้ได้อธิบายว่าการที่ถูกแยกตัวหรือกีดกันออกจากกลุ่มนั้นเปรียบเสมือนกับเครื่องมือในการทำลายโครงสร้างทางปัญญา ซึ่งจะทำให้บุคคลนั้นมีความสามารถในการควบคุมตนเองน้อยลง และตอบสนองทางอารมณ์ลดลงด้วย (Baumeister, Twenge, & Nuss, 2002) ทั้งนี้บุคคลที่ถูกกีดกันทางสังคมจะไม่สามารถควบคุมให้เกิดการตอบสนองที่เหมาะสมได้ เช่น การที่ต้องเผชิญกับการถูกปฏิเสธจากกลุ่มจะส่งผลให้บุคคลนั้นคิดว่าตนเองไม่ดีพอสำหรับกลุ่ม รู้สึกว่าตนไร้คุณค่าและมีความพยายามที่จะฆ่าตัวตาย นอกจากนี้ยังทำให้บุคคลขาดการควบคุมอารมณ์ หุนหันพลันแล่น ส่งผลต่อการทำร้ายร่างกาย ความพึงพอใจลดลง โกรธง่ายขึ้น มีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว และงานวิจัยของ Baumeister และคณะ (2002) พบว่าบุคคลที่ถูกกีดกันทางสังคมนั้นมีพฤติกรรมการรับประทานอาหารที่ผิดไปจากปกติ คือรับประทานอาหารที่ไม่มีประโยชน์ต่อร่างกายมากกว่าอาหารที่มีประโยชน์

วิธีการจัดการทำให้เกิดการถูกกีดกันทางสังคม

ในการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการถูกกีดกันทางสังคมที่ผ่านมาในอดีตนั้น ได้มีการจัดการกระทำการถูกปฏิเสธหรือการถูกสังคม ในหลากหลายวิธี โดยสามารถสรุปเป็นประเด็นหลักๆได้ ดังนี้

1. จัดกระทำการถูกกีดกันทางสังคมที่เกี่ยวกับอดีต โดยให้ผู้เข้าร่วมการนี้ถึงและบรรยายถึงสถานการณ์หรือประสบการณ์ที่ตนได้ถูกกีดกันออกจากกลุ่ม (Twenge & Campbell, 2003)
2. จัดกระทำการถูกกีดกันทางสังคมในปัจจุบัน เช่น การเล่นเกมสโตนบอล (tossing ball) คือคนที่อยู่ในเงื่อนไขถูกกีดกันทางสังคมนั้นจะไม่สามารถโยนบอลให้ (Beest & Williams, 2006; Williams, Cheng, & Choi, 2000) หรือให้มีการพบปะพูดคุยกันก่อนแล้วให้สมาชิกทำกิจกรรมร่วมกัน จากนั้นคนที่อยู่ในเงื่อนไขถูกกีดกันทางสังคมก็จะไม่ถูกเลือกให้เข้ากลุ่ม หรือให้เข้ากลุ่มเป็นคนสุดท้าย หรือถูกโหวตออก เป็นต้น (Buckley et al., 2004; DeWell, Twenge, Gitter, & Baumeister, 2009; Twenge & Campbell, 2003)
3. จัดกระทำการถูกกีดกันทางสังคมในอนาคต คือให้ผู้เข้าร่วมการทดลองตอบแบบทดสอบบุคลิกภาพ จากนั้นผู้เข้าร่วมการทดลองในเงื่อนไขถูกกีดกันทางสังคมจะถูกทำนายว่าในอนาคตจะต้องโดดเดี่ยว ไม่มีสังคม ไม่มีใครคบหา (Twenge, Baumeister, DeWall, Ciarocco, & Bartels, 2007; Twenge et al., 2001)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการถูกกีดกันทางสังคม

มีการวิจัยจำนวนมากที่ทำการศึกษาถึงผลกระทบทางอารมณ์และจิตใจเมื่อถูกปฏิเสธจากผู้อื่น โดยการใช้วิธีที่หลากหลายดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งจากการศึกษาก็พบว่า การถูกกีดกันหรือถูกปฏิเสธจากกลุ่มนั้นบุคคลจะแสดงออกถึงพฤติกรรมที่หลากหลาย ดังนี้

1. การถูกกีดกันทางสังคมทำให้บุคคลเกิดความโกรธ (Anger)

งานวิจัยของ Buckley และคณะ (2004) ได้ทำการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการถูกปฏิเสธจากกลุ่มกับความโกรธ โดยให้ผู้ร่วมการทดลอง 2 คนแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับบุคลิกภาพของแต่ละคนให้อีกฝ่ายหนึ่งได้รับรู้ หลังจากนั้นก็ให้บอกถึงระดับความต้องการที่จะทำงานร่วมกับอีกฝ่ายหนึ่งในการทดลองขั้นต่อไป โดยที่ผู้ร่วมการทดลองจะถูกสุ่มให้เข้าสู่เงื่อนไขที่ผู้ทดลองได้สร้างขึ้นหลอก ๆ ว่าแบ่งตามระดับของความต้องการที่จะร่วมงานด้วย ผลการทดลองพบว่า ผู้ร่วมการทดลองที่อยู่ในเงื่อนไขถูกปฏิเสธที่ได้รับผลป้อนกลับว่าผู้ร่วมการทดลองอีกฝ่ายไม่ต้องการร่วมงานด้วยมากที่สุด มีการรายงานความโกรธมากกว่าผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขอื่น ๆ

งานวิจัยของ Zadro และคณะ (2004) ทำการศึกษาผลจากการถูกปฏิเสธหรือถูกเมินเฉยจากกลุ่มโดยการให้ผู้ร่วมการทดลองเล่นเกมสโตนบอลลผ่านทางคอมพิวเตอร์กับผู้ร่วมการทดลองคนอื่น ๆ ในเงื่อนไขที่ได้รับการยอมรับจากกลุ่มผู้ร่วมการทดลองจะได้รับการโยนลูกบอลมาให้จากผู้ร่วมการทดลองคนอื่น ๆ แต่ในเงื่อนไขถูกปฏิเสธจากกลุ่มผู้ร่วมการทดลองจะได้รับการโยนบอลให้ในช่วงแรกของเกมเท่านั้น ซึ่งหลังจากนั้นก็ไม่มีผู้ร่วมการทดลองคนอื่นโยนให้อีกเลย โดยผลการวิจัยพบว่า ผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขถูกปฏิเสธจากกลุ่มรายงานความโกรธในระหว่างการเล่นเกมนั้นมากกว่าผู้ร่วมการทดลองที่อยู่ในเงื่อนไขการยอมรับ

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Williams และคณะ (2000) ที่พบว่าผู้ร่วมการทดลองที่อยู่ในเงื่อนไขถูกปฏิเสธจากกลุ่มโดยการไม่ได้รับการส่งบอลให้ในการเล่นเกมนั้นแสดงออกถึงอารมณ์โกรธมากกว่า ซึ่งวัดด้วยการให้ผู้ร่วมการทดลองรายงานความคิดความรู้สึกต่อผู้ร่วมการทดลองคนอื่นที่เล่นเกมด้วยกัน เช่นรายงานว่า “ฉันเริ่มรู้สึกที่ตนเองถูกปล่อยทิ้งไว้ มันทำให้ฉันรู้สึกโกรธเล็กน้อยนั้นก็เพราะว่าฉันไม่ได้รับการยอมรับ” หรือ “ทำไมถึงส่งบอลให้แต่คนอื่น? นั่นเป็นเหตุผลที่ฉันรู้สึกไม่ไหว”

แต่ในงานวิจัยของ Twenge, Catanese, และ Baumeister (2002) ที่ได้ทำการศึกษาโดยให้ผู้ร่วมการทดลองได้เข้ากลุ่มกับผู้ร่วมการทดลองคนอื่น ๆ หลังจากนั้นก็ให้ผู้เข้าร่วมการทดลองแต่ละคนเลือกเพื่อนในกลุ่มที่ได้พูดคุยกันเพื่อจะทำการทดลองร่วมกันในขั้นตอนต่อไป ซึ่งผู้เข้าร่วมการทดลองที่อยู่ในเงื่อนไขถูกปฏิเสธที่ไม่มีผู้เข้าร่วมการทดลองคนใดเลือกเลยนั้น พบว่าในการรายงานตนเองเกี่ยวกับอารมณ์ซึ่งประกอบไปด้วยอารมณ์ทางบวกและทางลบ ไม่มีความแตกต่างกันในรายงานความโกรธระหว่างเงื่อนไขได้รับการยอมรับและเงื่อนไขถูกปฏิเสธ ซึ่งผู้วิจัยได้

อภิปรายว่าในบางครั้งผู้ที่ต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่ถูกกดดันหรือไม่ได้รับการยอมรับนั้นจะไม่รายงานอารมณ์โกรธ เพราะว่าพยายามหลีกเลี่ยงหนีจากอารมณ์ที่เกิดขึ้นขณะนั้นหรืออาจจะยังงวยงอยู่กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอยู่

2. การถูกกดดันทางสังคมทำให้บุคคลประเมินผู้อื่นทางลบ (Negative Evaluation)

Leary, Tambor, Terdal, และ Downs (1995) ได้ทำการศึกษาผลของการถูกกดดันในการเข้าร่วมกลุ่ม โดยการให้ผู้ร่วมการทดลองรับรู้ว่าไม่มีใครในกลุ่มต้องการให้ตนเข้าร่วมเป็นสมาชิกในกลุ่มด้วยในเงื่อนไขถูกกดดันทางสังคม พบว่าผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขไม่ถูกยอมรับจากกลุ่มหรือถูกกดดันทางสังคมจัดอันดับความชอบต่อคนในกลุ่มในทิศทางบวกน้อยกว่าผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขอื่น ๆ

สอดคล้องกับงานวิจัยของ Buckley และคณะ (2004) ที่ทำการศึกษาโดยให้ผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขถูกปฏิเสธจากกลุ่มรับรู้ว่าตนไม่ได้รับเลือกให้เข้าสมาชิกกลุ่ม พบว่าผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขถูกปฏิเสธประเมินความชอบที่มีต่อผู้ร่วมการทดลองคนอื่น ๆ ในระดับน้อย และประเมินไปทิศทางลบมากกว่า

งานวิจัยของ Twenge และคณะ (2001) ที่ศึกษาผลจากการถูกปฏิเสธจากกลุ่ม ให้ผู้ร่วมการทดลองทำแบบทดสอบบุคลิกภาพ พร้อมทั้งให้เขียนเรียงความเรื่องการทำแท้ง โดยจะให้ผู้ร่วมการทดลองคนอื่นฟัง ซึ่งผลจากการประเมินการเขียนเรียงความนั้นเป็นผลการประเมินที่ผู้ทดลองสร้างขึ้นมาปลอม ๆ ที่มีทั้งทางบวกและทางลบ แล้วสุ่มผู้เข้าร่วมการทดลองเข้าสู่เงื่อนไขต่าง ๆ ดังนี้ ผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขถูกปฏิเสธได้รับผลการทำนายจากการตอบแบบวัดบุคลิกภาพว่าในอนาคตจะต้องอยู่อย่างโดดเดี่ยว เดียวดาย ส่วนเงื่อนไขการได้รับการยอมรับจะได้รับการทำนายว่าจะมีครอบครัวที่อบอุ่น เพื่อนฝูงก็มีมากมาย และเงื่อนไขได้รับเคราะห์ร้ายจะได้รับการทำนายว่าในอนาคตจะต้องประสบอุบัติเหตุบ่อยครั้งและส่งผลให้ได้รับการบาดเจ็บทางร่างกาย และทุกเงื่อนไขได้รับผลป้อนกลับเกี่ยวกับการเขียนเรียงความเรื่องการทำแท้ง พบว่า ผู้ร่วมการทดลองที่อยู่ในเงื่อนไขปฏิเสธจากกลุ่มและได้รับการประเมินการเขียนเรียงความในทางลบ ประเมินผู้ร่วมการทดลองที่ประเมินการเขียนเรียงความของตน ซึ่งถูกบอกว่าเป็นกำลังสมัครเป็นผู้ช่วยวิจัย ไปในทางลบมากกว่าผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขอื่น ๆ

โดยงานวิจัยของ Bourgeois และ Leary (2001) พบว่าผู้ร่วมการทดลองที่ถูกเลือกเข้ากลุ่มเป็นอันดับแรกและอันดับสุดท้ายโดยหน้าม้านั้น มีการประเมินหน้าม้าที่แตกต่างกันคือ ผู้ร่วมการทดลองที่ถูกเลือกเข้ากลุ่มเป็นอันดับสุดท้ายประเมินหน้าม้าทางลบมากกว่าผู้ร่วมการทดลองที่ถูกเลือกในอันดับอื่น

แม้แต่การถูกปฏิเสธผ่านการพูดคุยออนไลน์ก็ทำให้บุคคลประเมินผู้อื่นทางลบได้ Williams และคณะ (2000) ให้ผู้เข้าร่วมการทดลองได้พูดคุยกันผ่านห้องสนทนาทางอินเทอร์เน็ต แล้วสุ่มเข้าสู่เงื่อนไขต่าง ๆ พบว่าเงื่อนไขถูกปฏิเสธซึ่งไม่มีใครพูดคุยด้วยนั้นมีการประเมินผู้สนทนาทางอินเทอร์เน็ตว่าไม่มีความเป็นมิตร ไร้น้ำใจ ไม่มีความคิดสร้างสรรค์ ขาดความหวังใญ่น้อย และไม่มีความจริงใจ ทั้งนี้ยังประเมินว่าเขาเหล่านั้นน่าเบื่อ และเห็นแก่ตัวมากกว่าผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขถูกยอมรับ

3. การถูกกีดกันทางสังคมทำให้บุคคลลดพฤติกรรมช่วยเหลือ (Decreased Prosocial Behavior)

จากการวิจัยเชิงสำรวจเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการลดพฤติกรรมช่วยเหลือกับการถูกปฏิเสธหรือถูกกีดกันทางสังคม พบว่าเด็กที่ถูกเพื่อนปฏิเสธนั้นจะลดพฤติกรรมช่วยเหลือลง (Wentzel & McNamara, 1999, อ้างถึงใน Twenge et al., 2007) และยังมีงานวิจัยที่พบอีก พฤติกรรมช่วยเหลือนั้นมีความสัมพันธ์ในระดับสูงกับการได้รับการยอมรับทางสังคม (Schonert-Reichl, 1999)

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยในห้องทดลองของ Buckley และคณะ (2004) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการช่วยเหลือของบุคคลที่ถูกกีดกันทางสังคม โดยให้ผู้ร่วมการทดลอง 2 คนแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับบุคลิกภาพของแต่ละคนให้อีกฝ่ายหนึ่งได้รับรู้ หลังจากนั้นก็ให้บอกถึงระดับความต้องการที่จะทำงานร่วมกับอีกฝ่ายหนึ่งในการทดลองขั้นต่อไป พบว่าผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขที่ไม่ถูกเลือกให้ร่วมงานด้วยหรือเงื่อนไขที่ถูกปฏิเสธแสดงออกถึงพฤติกรรมที่ช่วยเหลือสังคมน้อยกว่าผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขที่ถูกยอมรับ เมื่อต้องให้เลือกพฤติกรรมตอบสนองระหว่างพฤติกรรมช่วยเหลือและพฤติกรรมต่อต้านสังคม

งานวิจัยของ Twenge และคณะ (2007) ให้ผู้ร่วมการทดลองตอบมาตราวัดบุคลิกภาพ แล้วสุ่มผู้ร่วมการทดลองเข้าสู่เงื่อนไขต่าง ๆ ดังนี้ ผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขกีดกันทางสังคมได้รับการทำนายจากการตอบแบบวัดบุคลิกภาพว่าในอนาคตจะต้องอยู่อย่างโดดเดี่ยว เดี่ยวดาย ส่วนเงื่อนไขการได้รับการยอมรับจะได้รับการทำนายว่าจะมีครอบครัวที่อบอุ่น เพื่อนฝูงก็มีมากมาย และเงื่อนไขได้รับความเคารพหรือร้ายจะได้รับการทำนายว่าในอนาคตจะต้องประสบอุบัติเหตุบ่อยครั้งและส่งผลให้ได้รับการบาดเจ็บทางร่างกาย พบว่าผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขถูกกีดกันทางสังคมบริจาคเงินในกองทุนนักเรียนน้อยกว่าผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขอื่น ๆ และพบว่าผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขถูกกีดกันทางสังคมสมัครใจที่จะเป็นการทดลองอื่น น้อยกว่าผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขที่ได้รับการยอมรับ เช่นเดียวกับเงื่อนไขที่ต้องให้ผู้ร่วมการทดลองช่วยผู้ทดลองเก็บดินสอที่ผู้ทดลองทำตกลงบนพื้นพบผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขถูกกีดกันทางสังคมช่วยเก็บในปริมาณที่น้อยกว่าผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขอื่น ๆ และยังพบอีกว่าผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขถูกกีดกันทางสังคมใช้กลยุทธ์แบบร่วมมือน้อยลงในการเล่นเกมส์แรงจูงใจผสม (mixed-motive game) และเกมส์ทางเลือกของนักโทษ (prisoner's dilemma game) กว่าผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขอื่น ๆ

4. การถูกกีดกันทางสังคมทำให้บุคคลแสดงความก้าวร้าว (Aggression)

Kirkpatrick และคณะ (2002) ทำการวิจัยกึ่งทดลอง (quasi-experiment) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการถูกกีดกันทางสังคมและความก้าวร้าว โดยให้ผู้ร่วมการทดลองเริ่มต้นด้วยการทำแบบทดสอบต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงแบบทดสอบการรับรู้การยอมรับจากสังคม หลังจากนั้นให้ผู้ร่วมการทดลองได้มีโอกาสเทศออฟริกาให้เพื่อนร่วมการทดลองที่รับรู้ว่าจะไม่ชอบอาหารรสจัด พบว่าผู้ร่วมการทดลองที่รายงานความรู้สึกว่าได้รับการยอมรับจากสังคมน้อยแสดงออกถึงพฤติกรรมก้าวร้าวมากกว่า กล่าวคือให้ซอสพริกกับเพื่อนร่วมการทดลองในปริมาณที่มากกว่า

งานวิจัยของ Twenge และคณะ (2001) ที่ศึกษาเรื่องการถูกปฏิเสธจากกลุ่มส่งผลต่อการแสดงความก้าวร้าว โดยให้ผู้ร่วมการทดลองตอบแบบทดสอบบุคลิกภาพ แล้วสุ่มผู้ร่วมการทดลองเข้าสู่เงื่อนไขถูกปฏิเสธได้รับการทำนายจากการตอบแบบวัดบุคลิกภาพว่าในอนาคตจะต้องอยู่อย่างโดดเดี่ยว เดี่ยวดาย ส่วนเงื่อนไขการได้รับการยอมรับจะได้รับการทำนายว่าจะมีครอบครัวที่อบอุ่น เพื่อนฝูงก็มีมากมาย และเงื่อนไขได้รับความเคารพหรือร้ายจะได้รับการทำนายว่าในอนาคตจะต้องประสบอุบัติเหตุบ่อยครั้งและส่งผลให้ได้รับการบาดเจ็บทางร่างกาย และให้ผู้ทดลองบอกผู้ร่วมการทดลองว่าจะให้ผู้ร่วมการทดลองเป็นผู้ประเมินการสมัครงานของผู้สมัครเป็นผู้ช่วยวิจัยที่

เป็นผู้ประเมินการเขียนเรียงความของผู้ร่วมการทดลองในทางลบ พบว่าผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขถูกปฏิเสธจากกลุ่มประเมินใบสมัครงานในทางลบและจะรับเข้าทำงานน้อยกว่าผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขอื่น ๆ ที่ได้รับการประเมินเรียงความในทางลบเหมือนกัน

งานวิจัยของ DeWall และคณะ (2009) ที่ทำการศึกษามาจากการถูกกีดกันทางสังคมและพฤติกรรมก้าวร้าว ในการศึกษาที่ 2 ผู้เข้าร่วมการทดลองตอบแบบทดสอบบุคลิกภาพแล้วสวมเข้าสู่เงื่อนไขต่าง ๆ คือเงื่อนไขที่ในอนาคตจะต้องอยู่อย่างโดดเดี่ยวเดี่ยวดาย ขนาดมิตรภาพที่มั่นคง หรือเรียกว่าเงื่อนไขถูกกีดกันทางสังคม และเงื่อนไขที่ในอนาคตจะมีมิตรภาพที่ยั่งยืน ไม่ต้องอยู่อย่างโดดเดี่ยวหรือเงื่อนไขได้รับการยอมรับทางสังคม และให้ผู้ร่วมการทดลองทุกคนอ่านเรียงความเรื่องหนึ่งซึ่งเป็นของผู้ร่วมการทดลองในการทดลองอื่น ซึ่งในเรียงความผู้เขียนได้แสดงออกถึงพฤติกรรมกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม (assertive) หลังจากอ่านเรียงความ ผู้ทดลองให้ผู้ร่วมการทดลองประเมินใบสมัครงานของผู้เขียนเรียงความซึ่งกำลังสมัครเป็นผู้ช่วยวิจัย พบว่าผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขถูกกีดกันทางสังคมประเมินใบสมัครงานในทางลบและคิดว่าไม่ควรรับเข้าทำงานซึ่งเป็นการแสดงออกถึงพฤติกรรมก้าวร้าวมากกว่าผู้ร่วมการทดลองที่อยู่ในเงื่อนไขได้รับการยอมรับทางสังคม และยังพบว่าในเงื่อนไขถูกกีดกันทางสังคมที่อธิบายว่าผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขนี้จะล้มเหลวเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับคนรอบข้าง ขนาดการยอมรับจากผู้อื่น แต่จะประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานและเรื่องส่วนตัว ผู้ร่วมการทดลองก็แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวมากกว่าผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขได้รับการยอมรับทางสังคมที่อธิบายว่าจะประสบความสำเร็จทางด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น แต่ล้มเหลวในเรื่องส่วนตัว และเช่นเดียวกันกับในอีกเงื่อนไขให้ผู้ร่วมการทดลองตอบแบบทดสอบบุคลิกภาพและสวมผู้ร่วมการทดลองเข้าสู่เงื่อนไขต่าง ๆ เช่นเดียวกับการศึกษาที่ผ่านมา แต่วัดความก้าวร้าวด้วยการให้ผู้เล่นเกมสตอบสนองต่อเวลาใครกดปุ่มช้ากว่าจะต้องถูกทำโทษโดยการได้ฟังเสียงที่น่ารำคาญ โดยที่ผู้ชนะสามารถกำหนดระดับความดังและระยะเวลาในการส่งเสียงให้ผู้ร่วมการทดลองคนอื่น พบว่าผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขถูกกีดกันทางสังคมแสดงออกถึงพฤติกรรมก้าวร้าวต่อผู้ร่วมการทดลองฝ่ายตรงข้ามด้วยเสียงในระดับที่ดังกว่า และยาวนานกว่าผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขได้รับการยอมรับทางสังคม

งานวิจัยของ Warburton และคณะ (2006) ศึกษาเรื่องการถูกปฏิเสธจากกลุ่มส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว โดยให้ผู้ร่วมการทดลองทำแบบวัดอารมณ์ก่อนการทดลอง แล้วให้เล่นเกมสโยนลูกบอลกับหน้าม้า แล้วสวมผู้ร่วมการทดลองเข้าสู่เงื่อนไขที่ได้รับการยอมรับที่ได้รับการโยนบอลให้มากและถูกปฏิเสธจากกลุ่มซึ่งไม่มีใครโยนบอลให้ ต่อมาเลือกฟังเพลงที่ไม่น่ารื่นรมย์ โดยแบ่งเป็นเงื่อนไขที่สามารถควบคุมได้ คือ สามารถปรับระดับเพลงและเวลาในการเล่นได้ และ

เงื่อนไขที่ไม่สามารถควบคุมได้คือ ไม่สามารถปรับเพลงเองได้ หลังจากนั้นให้ทำแบบวัดอารมณ์ซึ่งใช้ข้อความหลีกเลี่ยงการกระตุ้นอารมณ์ ในขั้นต่อมาผู้ทดลองบอกผู้ร่วมการทดลองว่าจะทำการทดสอบการรับรู้รสชาติของอาหาร และบอกว่าผู้ร่วมการทดลองสมาชิกนั้นส่วนใหญ่ไม่กินเผ็ด ซึ่งวัดความก้าวร้าวจากปริมาณของซอสพริกที่ผู้ร่วมการทดลองเทให้สมาชิกในกลุ่มชิม พบว่าผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขถูกปฏิเสธและไม่สามารถควบคุมได้จะซอสพริกให้สมาชิกในกลุ่มมากกว่าผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขได้รับการยอมรับและไม่สามารถควบคุมได้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าบุคคลที่ได้รับการปฏิเสธจากกลุ่มจะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวต่อบุคคลที่ปฏิเสธตนหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับ การปฏิเสธ

Twenge และคณะ (2001) ที่ศึกษาเรื่องการถูกปฏิเสธจากกลุ่มส่งผลต่อการแสดง ความก้าวร้าว ในการศึกษาที่ 4 ให้ผู้ร่วมการทดลองกลุ่มละ 4 คนได้พูดคุยแนะนำตัวเองต่อสมาชิกใน กลุ่มประมาณ 15 นาที จากนั้นให้ผู้ร่วมการทดลองแต่ละคนเลือกสมาชิกในกลุ่มที่อยากทำงาน ด้วย 2 คน แล้วสุ่มผู้ร่วมการทดลองเข้าสู่เงื่อนไขต่าง ๆ ดังนี้ เงื่อนไขถูกกีดกันทางสังคมผู้ร่วมการ ทดลองได้ผลบ่อนกลับว่าไม่มีใครในกลุ่มเลือกที่จะทำงานด้วยเลย ส่วนเงื่อนไขได้รับการยอมรับ ได้รับผลบ่อนกลับว่าสมาชิกทุกคนในกลุ่มเลือกที่จะทำงานด้วย และวัดความก้าวร้าวแทนที่ต่อ บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องกับการปฏิเสธโดยการให้เล่นเกมสลับตอบสนองต่อเวลาใครกดปุ่มซ้ำกว่าจะต้อง ถูกทำโทษโดยการได้ฟังเสียงระเบิด โดยที่ผู้ชนะสามารถกำหนดระดับความดังและระยะเวลาใน การส่งเสียงได้ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขถูกกีดกันทางสังคมแสดงความ ก้าวร้าวต่อบุคคลที่ไม่ได้เป็นสมาชิกในกลุ่มที่เคยปฏิเสธตน ซึ่งผลการวิจัยไม่แตกต่างกับการศึกษา ที่ 5 ที่พบว่าผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขถูกกีดกันทางสังคมแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่มากกว่า ผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขอื่น ๆ

จากการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการถูกกีดกันทางสังคมที่ส่งผลให้บุคคลเกิด พฤติกรรมก้าวร้าวข้างต้นนั้น สามารถแบ่งพฤติกรรมก้าวร้าวได้เป็น 2 ประเภท คือ บุคคล แสดงออกถึงพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรง (direct aggression) ต่อผู้ที่กีดกันหรือปฏิเสธตน และ พฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่ (displaced aggression) ซึ่งหมายถึงการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวต่อ บุคคลที่ไม่ได้เกี่ยวข้องใด ๆ กับการถูกกีดกันทางสังคมของตนแต่อย่างใด

ดังนั้นในงานวิจัยนี้จึงสนใจจะศึกษาพฤติกรรมก้าวร้าวที่เป็นผลมาจากการถูกกีดกันทาง สังคม เพราะเมื่อถูกกีดกันทางสังคมทำให้บุคคลแสดงออกถึงพฤติกรรมก้าวร้าวทั้งโดยตรงต่อผู้ที่

กีดกันทางสังคมหรือปฏิเสธตน และบุคคลที่ 3 หรือผู้ที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการกีดกันทางสังคมแต่อย่างใดเลย

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการถูกกีดกันทางสังคมที่ก่อให้เกิดความก้าวร้าว

การถูกกีดกันหรือถูกปฏิเสธจากกลุ่มนั้นล้วนทำให้บุคคลแสดงออกไปในทิศทางลบ เช่น การเกิดอารมณ์ทางลบ ประเมินผู้อื่นในทางลบ เกิดพฤติกรรมก้าวร้าว และลดพฤติกรรมการช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้กล่าวไปแล้วข้างต้น ซึ่งเนื่องจากการวิจัยนี้สนใจที่จะศึกษาถึงอิทธิพลของการถูกกีดกันทางสังคมที่ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรง และพฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่ โดยที่มีแนวคิดและงานวิจัยที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของการถูกปฏิเสธจากกลุ่มหรือบุคคล แล้วส่งผลให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าวทั้งโดยตรงและแทนที่ เป็นประเด็นหลักๆ ได้ดังนี้

การปฏิเสธคือแหล่งของความเจ็บปวด (Rejection as a source of pain)

Azrin (1967, อ้างถึงใน Berkowitz, 1989) กล่าวว่าไม่ว่าจะเป็นสัตว์หรือมนุษย์ความเจ็บปวดทางร่างกายสามารถส่งผลให้บุคคลนั้นเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวได้ ซึ่ง Berkowitz พบว่าเมื่อบุคคลเกิดความไม่สบายหรือเจ็บป่วยทำให้บุคคลนั้นเสี่ยงอันไม่พึงประสงค์ต่อบุคคลอื่นมากขึ้น ซึ่งเขาก็ได้สรุปว่าการที่บุคคลประสบกับความเจ็บปวดหรือมีประสบการณ์อันไม่พึงประสงค์เป็นสาเหตุให้บุคคลเกิดความก้าวร้าวเป็นเพราะเขาเกิดอารมณ์ทางลบมากขึ้น ดังนั้นความก้าวร้าวหรือความโกรธจากผู้ที่ถูกกีดกันทางสังคมจึงจะเกิดขึ้นอย่างอัตโนมัติ โดยที่ความรู้สึกเจ็บปวดที่เป็นผลจากการถูกปฏิเสธนั้นเป็นผลให้บุคคลนั้นเกิดความก้าวร้าว และยืนยันด้วยงานวิจัยของ Eisenberger และคณะ (2003) พบว่าการทำงานของระบบประสาทที่ถูกปฏิเสธจากกลุ่มและคนที่ยอมรับจากกลุ่ม โดยใช้วิธีการสร้างภาพด้วยเรโซแนนซ์แม่เหล็ก (fMRI; Functional Magnetic Resonance Imaging) ผลการวิจัยพบว่าระบบประสาทของคนที่ถูกปฏิเสธจากกลุ่มทำงานในบริเวณเดียวกันกับคนที่ได้รับความเจ็บปวดทางร่างกาย

การปฏิเสธคือแหล่งของความคับข้องใจ (Rejection as a Source of Frustration)

จากสมมติฐาน “ความคับข้องใจ-ความก้าวร้าว” (Frustration-Aggression Hypothesis) โดย Dollard และคณะ (1939, อ้างถึงใน Williams & Sommer, 1997) ได้อธิบายว่าพฤติกรรมก้าวร้าวที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลรับรู้ถึงอุปสรรคที่มีมาขัดขวางการได้มาซึ่งเป้าหมายของตน เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Williams (2007) พบว่าการที่บุคคลถูกปฏิเสธหรือถูกขับออกจากกลุ่มนั้น

เป็นการขัดขวางความต้องการพื้นฐานมนุษย์ในการอยู่รวมกันเป็นกลุ่มเพื่อความอยู่รอด ทำให้บุคคลเกิดความคับข้องใจ และผลจากความคับข้องใจนั้นส่งผลให้บุคคลเกิดพฤติกรรมก้าวร้าว

การปฏิเสธคือแหล่งของการคุกคามการเห็นคุณค่าแห่งตน (Rejection as a Threat to Self-Esteem)

Baumeister, Smart, และ Boden (1996) อธิบายว่าความก้าวร้าวในบางครั้งก็สาเหตุก็มาจากการที่บุคคลถูกคุกคามคุณค่าแห่งตนหรือการเห็นคุณค่าแห่งตนของบุคคลต่ำลง ซึ่ง Leary และ Baumeister (2000); Leary และคณะ (1995) ให้ความเห็นว่าการเห็นคุณค่าแห่งตนที่ถูกคุกคามเป็นผลมาจากการที่บุคคลพบว่าตนเองถูกลดคุณค่าลง เพราะฉะนั้นจึงสรุปได้อย่างง่าย ๆ ว่าการที่บุคคลรับรู้ว่าคุณค่าของตนเองลดลง ก็เช่นเดียวกันกับหรือความหมายเดียวกันกับการที่บุคคลถูกคุกคามตนเองหรือการเห็นคุณค่าแห่งตน ดังนั้นเมื่อบุคคลตกอยู่ในสถานการณ์ที่ถูกเมินเฉยหรือถูกปฏิเสธจากบุคคลอื่น ก็จะทำให้บุคคลนั้นรับรู้ว่าคุณค่าอื่นไม่ได้เห็นถึงคุณค่าของความสัมพันธ์ระหว่างกันหรือทำให้บุคคลต้องเผชิญกับการที่คุณค่าของตนเองต่ำลง เพราะฉะนั้นจากพื้นฐานของการเชื่อมโยงระหว่างความก้าวร้าวกับการถูกกีดกันทางสังคมนั้น ในการพิจารณาในด้านของการเห็นคุณค่าแห่งตน ความก้าวร้าวไม่เพียงแต่เกิดจากการที่บุคคลเห็นคุณค่าแห่งตนต่ำลงเพียงแต่อย่างเดียว แต่จะรวมทั้งการที่บุคคลรับรู้ว่าคุณค่าไม่ถูกให้ความสำคัญในเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างกัน

ความก้าวร้าวเป็นผลจากอิทธิพลทางสังคม (Social influence)

การที่บุคคลเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวเมื่อถูกกีดกันทางสังคมนั้นเป็นผลมาจากอิทธิพลทางสังคม เช่นการที่บุคคลสูญเสียซึ่งอำนาจหรือโอกาสทางสังคมที่ตนเองมีอยู่ ส่งผลให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่อคนที่ขัดขวางเป้าหมายของเขาด้วยการคุกคามหรือการทำร้าย สิ่งเหล่านี้คือหนทางที่บุคคลแสดงถึงความก้าวร้าวจากสาเหตุที่เป็นผลมาจากอิทธิพลทางสังคม

ต้องการสร้างประสิทธิภาพแห่งตนขึ้นมาใหม่และต้องการการควบคุม (Reestablishing Efficacy and Control)

บุคคลที่ถูกกีดกันทางสังคมส่วนใหญ่มักจะต้องการที่จะพยายามสร้างหรือทำให้ตนเองกลับมา มีความสามารถและอำนาจ เช่นจากงานวิจัยของ Williams และคณะ (2000) ซึ่งให้เห็นว่าบุคคลที่ถูกกีดกันทางสังคมพยายามที่จะสร้างความสามารถในการควบคุมขึ้นมาอีกครั้ง เพราะการที่ถูกเมินเฉย ถูกปฏิเสธเป็นการคุกคามความรู้สึกถึงความสามารถในการควบคุม เพราะฉะนั้น

จึงมีแรงจูงใจที่จะนำมันกลับมาอีกครั้ง ส่งผลให้เกิดการแสดงออกถึงความก้าวร้าวทั้งทางคำพูด และทางการกระทำต่อผู้ปฏิเสธตนหรือผู้ที่ไม่เกี่ยวข้อง

ต้องการแก้แค้น (Revenge)

Ayduk และคณะ (1999) กล่าวว่าบุคคลที่แสดงความก้าวร้าวเมื่อถูกปฏิเสธเป็นเพราะเขา ต้องการแก้แค้น ซึ่ง McCulloch และคณะ (2001) อ้างถึงใน Leary, Twenge, & Quinlivan, (2006) ได้กล่าวว่าการที่บุคคลอยากแก้แค้นเมื่อถูกปฏิเสธหรือกีดกันทางสังคมมีสาเหตุหลักๆ 3 ประการ ดังนี้ ความสมดุระหว่างบุคคล ดังนั้นเมื่อบุคคลถูกกีดกันทางสังคมจะพยายามเรียกร้องความเท่าเทียมกลับคืนมาโดยทำให้คนอื่นได้รับความเจ็บปวดด้วย ประการต่อมาคือการแก้แค้นอยู่ในหลักของการสั่งสอนให้คู่ต่อสู้ได้รับบทเรียน ซึ่งเห็นว่ามันสมควรที่จะให้อภัย ในกรณีนี้ที่บุคคลถูกปฏิเสธ เช่นเมื่อตนเองถูกปฏิเสธแล้วก็พยายามจะทำให้คนที่ปฏิเสธตนได้รับความเจ็บปวดด้วย ถือเป็น การแก้แค้น

การควบคุมตนเองต่ำลง (Lowered self-control)

Finkel และ Campbell (2001) พบว่าคู่รักที่มีการควบคุมตนเองต่ำมีแนวโน้มที่จะทำร้าย คู่รักของตนมากขึ้นไม่ว่าจะด้วยคำพูดหรือด้วยร่างกาย ซึ่ง Baumeister และคณะ (2002) พบว่า การถูกปฏิเสธมีผลทำให้บุคคลควบคุมตนเองได้ต่ำลง โดยในผลการวิจัยก็พบว่าบุคคลที่ถูกกีดกันทางสังคมรับประทานคุกกี้ไขมันสูงมากขึ้น ต้มเครื่องดื่มที่รสชาติไม่พึงประสงค์ได้น้อยแม้ว่าจะมีเงินเป็นของรางวัลหากดื่มได้มาก ไม่อดทนในการเล่นเกมสต่อภาพ (puzzles) และมีปัญหาในการ ตั้งใจรับฟังข้อมูล เพราะฉะนั้นการที่บุคคลที่ถูกปฏิเสธแสดงออกถึงความก้าวร้าวนั้นก็ เป็นเพราะว่าเขาไม่ได้พิจารณาถึงผลในระยะยาวที่จะเกิดขึ้นของการแสดงออกถึงความก้าวร้าว ขาด การยั้งคิด นึกถึงแต่ผลในระยะสั้นเพื่อให้ตนเองได้ตอบสนองคนที่ปฏิเสธตนเท่านั้น

ความแตกต่างระหว่างบุคคลต่อการตอบสนองเมื่อถูกกีดกันทางสังคม

ปัจจัยทางบุคลิกภาพเป็นปัจจัยหนึ่งที่น่าจะส่งผลต่อการตอบสนองเมื่อถูกกีดกันทางสังคมที่แตกต่างกันออกไป รวมทั้งความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วย ซึ่งได้มีงานวิจัยที่ได้ทำการ ทดสอบถึงบุคลิกภาพและความแตกต่างระหว่างบุคคลต่อการถูกกีดกันทางสังคมดังนี้

รูปแบบความผูกพัน (Attachment style)

Leary และคณะ (2006) พบว่าบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแบบหวาดกลัว (fearful) และแบบหมกมุ่น (preoccupied) จะแสดงความโกรธมากกว่าเมื่อถูกปฏิเสธ แต่พบว่าบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแบบขาดความใส่ใจ (dismissing) จะมีการลดระดับความสัมพันธ์กับผู้อื่นลง โดยไม่ได้แสดงออกถึงความโกรธ ส่วนบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง (secure) นั้นจะไม่นกลัวการถูกปฏิเสธและยังสามารถปรับตัวตามสถานการณ์ต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Bowlby (1980, อ้างถึงใน Downey & Feldman, 1996) ที่ศึกษาพฤติกรรมของเด็กที่ถูกแยกจากพ่อแม่ผู้ปกครอง เด็กมีแนวโน้มที่จะแสดงออกถึงความก้าวร้าวมากกว่าเด็กที่ใกล้ชิดกับพ่อแม่ผู้ปกครอง ซึ่งการตอบสนองในวัยทารกนี้จะเกิดขึ้นต่อเนื่องไปถึงในวัยผู้ใหญ่คือเมื่อถูกปฏิเสธหรือถูกกีดกันจะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว

ความหลงตนเอง (Narcissism)

งานวิจัยของปฏิการ นาครอด (2550) ทำการศึกษาการถูกปฏิเสธจากกลุ่มต่อการเกิดปฏิกิริยาตอบสนองที่ก้าวร้าวในผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเอง พบว่าเมื่อถูกปฏิเสธจากกลุ่มบุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงมีพฤติกรรมก้าวร้าวต่อผู้ที่ปฏิเสธตนมากกว่าบุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Twenge และ Cambell (2003) ที่พบว่าเมื่อถูกปฏิเสธจากกลุ่ม บุคลิกภาพแบบหลงตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรายงานความโกรธ และบุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงจะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวต่อทั้งผู้ที่ปฏิเสธตนและผู้ที่ไม่ได้เกี่ยวข้องหรือบุคคลที่สาม

ลักษณะการเห็นคุณค่าแห่งตน (Trait Self-esteem)

งานวิจัยของ Murray และคณะ (2002) พบว่าบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าแห่งตนต่ำ เมื่อต้องเผชิญกับการถูกกีดกันทางสังคมหรือถูกปฏิเสธจากกลุ่มจะรายงานปัญหาเกินความเป็นจริงและต้องการจะถอยห่างออกจากความสัมพันธ์นั้น

ลักษณะอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ (Rejection Sensitivity)

Downey และ Feldman (1996) กล่าวว่าบุคคลที่มีลักษณะอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงมีแนวโน้มที่จะคาดหวังอย่างวิตกกังวลต่อการปฏิเสธและรับรู้ถึงการปฏิเสธเกินจากความเป็นจริง และมักคิดว่าตนจะถูกปฏิเสธในทุกสถานการณ์ ทำให้การรับรู้ถึงการปฏิเสธของบุคคลนั้นมีผลต่อการเกิดอารมณ์และพฤติกรรมที่เกินจากความเป็นจริงพร้อม ๆ กัน เช่น ความโกรธ ความรู้สึกเป็นปฏิปักษ์ หดหู่หมดหวัง ลดพฤติกรรมช่วยเหลือ อิจฉาริษยา พยายามที่จะควบคุมพฤติกรรมของ

ผู้อื่นอย่างไม่เหมาะสม เช่น แสดงออกอย่างก้าวร้าว รุนแรง และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการหลีกเลี่ยงทางสังคม (social avoidance) อีกด้วย (Downey, Lebolt, & Rincon, 1995; Feldman & Downey, 1994)

จากแนวคิดและทฤษฎีเรื่องการถูกกีดกันทางสังคมจะพบว่า การถูกกีดกันทางสังคมเป็นเหตุการณ์ทางลบที่ทำให้คนรู้สึกเจ็บปวด มีอารมณ์ทางลบ และแสดงออกถึงพฤติกรรมทางลบ ซึ่งการควบคุมการแสดงออกหลังจากถูกกีดกันทางสังคมนี้ขึ้นอยู่กับหลายปัจจัยและปัจจัยหนึ่งคือลักษณะอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีสมมติฐานว่า **“ลักษณะอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธและการถูกกีดกันทางสังคมมีปฏิสัมพันธ์กันในการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรง และพฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่”** โดยที่เมื่อถูกกีดกันทางสังคมผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงจะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว ทั้งพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรงและพฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่มากกว่าผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ และเมื่อไม่ถูกกีดกันทางสังคม ก็จะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวไม่แตกต่างกัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธและการถูกกีดกันทางสังคม

งานวิจัยของ Ayduk และคณะ (2008) ศึกษาอิทธิพลของการถูกปฏิเสธจากกลุ่มกับการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวและลักษณะอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ โดยผู้ร่วมการทดลองเริ่มทำมาตรวัดความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ ต่อมาให้ผู้ร่วมการทดลองสนทนากับผู้ร่วมการทดลองอีกคนหนึ่ง และเป็นหน้าม้าของการทดลองผ่านทางอินเทอร์เน็ตซึ่งเป็นเพศเดียวกับผู้ร่วมการทดลอง โดยจะมีผู้ร่วมการทดลองเพศตรงข้ามอีกหนึ่งคนซึ่งเป็นหน้าม้าของการทดลองเช่นกันเป็นผู้ประเมินว่าจะเลือกผู้ร่วมการทดลองคนใดไปเที่ยวแบบคู่รัก ซึ่งผู้สนทนาทั้งสองจะต้องมีการแนะนำตัว และพูดคุยกันในเรื่องต่าง ๆ เป็นเวลา 15 นาที และต้องส่งอีเมลล์เพื่อแนะนำตัวเองไปยังผู้ร่วมการทดลองเพศตรงข้ามด้วย แล้วผู้ร่วมการทดลองเข้าสู่เงื่อนไขต่าง ๆ ดังนี้ เงื่อนไขถูกปฏิเสธผู้ร่วมการทดลองจะได้รับอีเมลล์ตอบกลับว่าไม่ถูกเลือกไปเดท และเงื่อนไขควบคุมคือผู้ร่วมการทดลองไม่ได้รับการตอบกลับใด ๆ และหลังจากนั้นให้ผู้ร่วมการทดลองเป็นผู้ช่วยในการทดสอบปัจจัยด้านบุคลิกภาพกับการชื่นชอบอาหารประเภทต่าง ๆ ซึ่งในการทดสอบครั้งนี้ผู้เข้าร่วมการทดสอบรสชาติอาหารคือผู้ร่วมการทดลองที่เป็นผู้ประเมินการเลือกไปเดท โดยที่ผู้ร่วมการทดลองรับรู้ว่าบุคคลนั้นไม่ชอบกินเผ็ด จากนั้นให้ผู้ร่วมการทดลองทดสอบพริกใส่ภาชนะไปให้ผู้เข้ามาทดสอบชิม แล้วนำมาวัดปริมาณซึ่งถือเป็นการวัดความก้าวร้าวด้วย พบว่าผู้ร่วมการทดลองที่มีลักษณะอ่อนไหว

ต่อการถูกปฏิเสธในเงื่อนไขถูกปฏิเสธจากผู้ร่วมการทดลองคนอื่น เทซอสฟริกให้ผู้ร่วมการทดลองที่เป็นผู้ประเมินการเลือกไปเดทในปริมาณที่มากกว่าเมื่อรู้ว่าบุคคลนั้นไม่ชอบกินเผ็ด

การพัฒนาสมมติฐาน

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้เกิดแนวทางการสร้างสมมติฐานในการวิจัย ดังนี้

งานวิจัยของ Ayduk และคณะ (1999) ที่ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธและความคิดปฏิบัติในการศึกษาที่ 1 ได้ทำการศึกษาโดยมีการชี้นำด้วยคำพูดเกี่ยวกับการปฏิเสธ พบว่าบุคคลที่อ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงนั้นมีความสัมพันธ์กับความคิดที่เป็นปฏิบัติสูงกว่าบุคคลที่อ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ และในการศึกษาที่ 3 ที่ได้ศึกษาจากการเขียนบันทึกประจำวันเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของคู่รักซึ่งพบว่าผู้หญิงที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงมักจะมี ความขัดแย้งกับคู่รักมากกว่าผู้หญิงที่อ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ

การที่บุคคลมีลักษณะอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธส่งผลให้บุคคลนั้นพร้อมที่จะรับรู้หรือให้ความสนใจกับการปฏิเสธและยังรู้สึกที่ตนถูกปฏิเสธอีกด้วย ทำให้การรับรู้ถึงการปฏิเสธของบุคคลนั้นมีผลต่อการเกิดอารมณ์และพฤติกรรมที่เกินจากความเป็นจริงพร้อม ๆ กัน เช่น ความโกรธ ความรู้สึกปฏิบัติ หดหู่หมดหวัง ลดพฤติกรรมช่วยเหลือ อัจฉริยภาพ และพยายามที่ควบคุมพฤติกรรมของผู้อื่นอย่างไม่เหมาะสม เช่น แสดงออกอย่างก้าวร้าว รุนแรง (Feldman & Downey, 1994; Downey, Lebolt, & Rincon, 1995)

งานวิจัยของ Warburton และคณะ (2006) ศึกษาเรื่องการถูกปฏิเสธจากกลุ่มส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว พบว่าผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขถูกปฏิเสธจากกลุ่มแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวต่อบุคคลที่ปฏิเสธตนหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิเสธ มากกว่าผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขได้รับการยอมรับโดยการเทซอสฟริกให้ในปริมาณที่มากกว่า

และงานวิจัยของ Ayduk และคณะ (2008) ศึกษาอิทธิพลของการถูกปฏิเสธจากกลุ่มกับการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวและลักษณะอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ พบว่าผู้ร่วมการทดลองที่มีลักษณะอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธในเงื่อนไขถูกปฏิเสธจากผู้ร่วมการทดลองคนอื่น เทซอสฟริกให้ผู้

ร่วมการทดลองที่เป็นผู้ประเมินการเลือกไปเกี่ยวกับคุณค่าพบในปริมาณที่มากกว่าเมื่อรู้ว่าบุคคลนั้นไม่ชอบกินเผ็ด

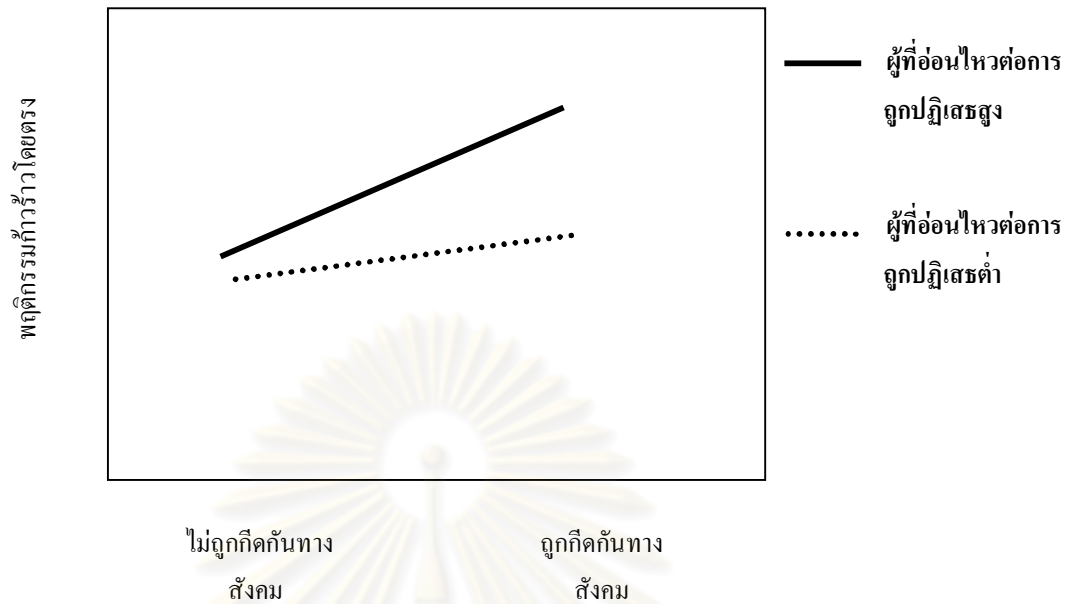
จากแนวคิดและงานวิจัยเกี่ยวกับลักษณะอ่อนไหวต่อการถูกปฏิบัติที่แสดงให้เห็นว่าบุคคลที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิบัติสูงเมื่อรับรู้ คาดหวัง หรือเผชิญกับการปฏิบัติจะแสดงอารมณ์และพฤติกรรมทางลบ เช่น อารมณ์โกรธ มีความรู้สึกเป็นปฏิปักษ์ หดหู่หมดหวัง ลดพฤติกรรมช่วยเหลือ อัจฉริยชา และพยายามที่ควบคุมพฤติกรรมของผู้อื่นอย่างไม่เหมาะสม เช่น แสดงออกอย่างก้าวร้าว รุนแรง และพบว่าเมื่อบุคคลถูกกีดกันทางสังคมส่งผลให้แสดงออกซึ่งพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรงต่อผู้ที่ปฏิบัติตน ดังนั้นจึงทำให้เกิดข้อสันนิษฐานว่า ลักษณะอ่อนไหวต่อการถูกปฏิบัติและการถูกกีดกันทางสังคมมีปฏิสัมพันธ์กันในการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรง กล่าวคือเมื่อถูกกีดกันทางสังคม บุคคลที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิบัติสูงแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรงมากกว่าบุคคลที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิบัติต่ำ แต่เมื่อไม่ถูกกีดกันทางสังคมคนที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิบัติสูงแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรงไม่แตกต่างจากคนที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิบัติต่ำ จึงนำไปสู่สมมติฐานข้อที่ 1-2 ที่ว่า

สมมติฐานข้อที่ 1 การถูกกีดกันทางสังคมและความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิบัติ มีปฏิสัมพันธ์กันในการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรง

สมมติฐานข้อที่ 1.1 เมื่อถูกกีดกันทางสังคมผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิบัติสูงแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรงมากกว่าผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิบัติต่ำ

สมมติฐานข้อที่ 1.2 เมื่อไม่ถูกกีดกันทางสังคมผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิบัติสูงแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรงไม่แตกต่างจากผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิบัติต่ำ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 1 สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1.1 และ 1.2

สมมติฐานข้อที่ 2 การถูกกีดกันทางสังคมก่อให้เกิดการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรงมากกว่าการไม่ถูกกีดกันทางสังคม

Twenge และคณะ (2001) ที่ศึกษาเรื่องการถูกปฏิเสธจากกลุ่ม ซึ่งส่งผลต่อการแสดง ความก้าวร้าว ผลการวิจัยพบว่าผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขถูกกีดกันทางสังคมแสดงความก้าวร้าว ต่อบุคคลที่ไม่ได้เป็นสมาชิกในกลุ่มที่เคยปฏิเสธตน นั้นแสดงให้เห็นว่าการถูกกีดกันทางสังคมนั้น ส่งผลให้บุคคลไม่เพียงแต่จะแสดงความก้าวร้าวโดยตรงต่อผู้ที่ปฏิเสธตนเท่านั้น แต่ยังแสดง พฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่ต่อบุคคลที่ 3 ซึ่งไม่ได้เกี่ยวข้องกับการถูกกีดกันทางสังคมต่อตนเองแต่อย่างใด

ดังนั้นจึงเกิดข้อสันนิษฐานว่า ความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธและการถูกกีดกันทางสังคม มีปฏิสัมพันธ์กันในการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่ กล่าวคือเมื่อถูกกีดกันทางสังคม บุคคลที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่มากกว่าบุคคลที่มีความอ่อนไหว ต่อการถูกปฏิเสธต่ำ แต่เมื่อไม่ถูกกีดกันทางสังคมคนที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงแสดง พฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่ไม่แตกต่างจากคนที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ จึงนำไปสู่ สมมติฐานข้อที่ 3-4 ที่ว่า

สมมติฐานข้อที่ 3 การถูกกีดกันทางสังคมและความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ มีปฏิสัมพันธ์กันในการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่

สมมติฐานข้อที่ 3.1 เมื่อถูกกีดกันทางสังคมผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่มากกว่าผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ

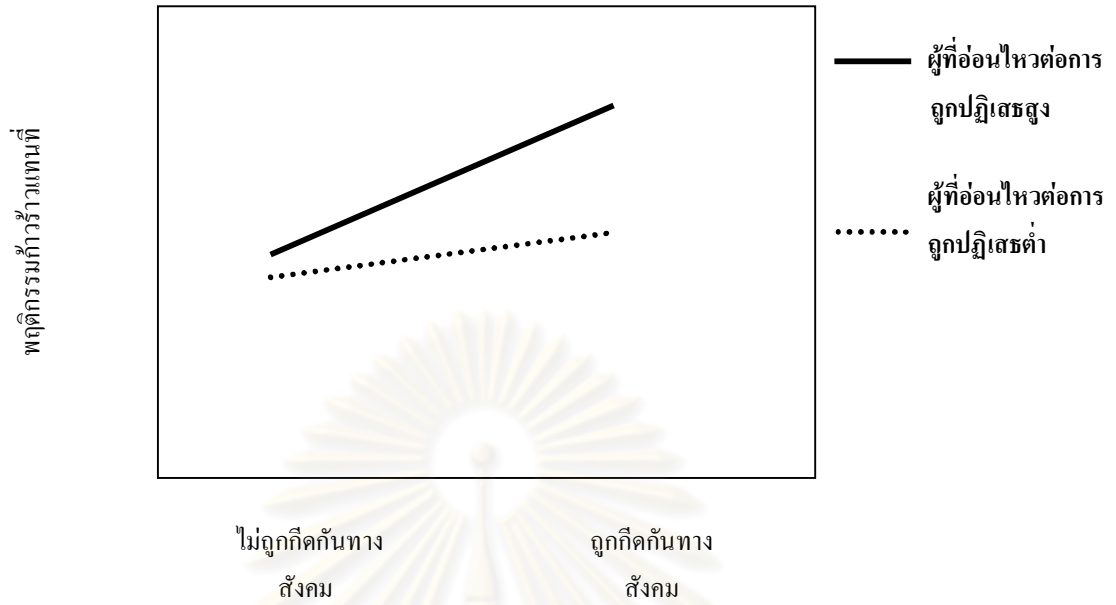
สมมติฐานข้อที่ 3.2 เมื่อไม่ถูกกีดกันทางสังคมผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่ไม่แตกต่างจากผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ

สมมติฐานข้อที่ 4 การถูกกีดกันทางสังคมก่อให้เกิดการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่มากกว่าการไม่ถูกกีดกันทางสังคม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลของการถูกกีดกันทางสังคมต่อการเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรงในผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธแตกต่างกัน
2. เพื่อศึกษาผลของการถูกกีดกันทางสังคมต่อการเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่ในผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธแตกต่างกัน
3. เพื่อตรวจสอบผลของการถูกกีดกันทางสังคมต่อพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรงและก้าวร้าวแทนที่ในสังคมไทย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 2 สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3.1 และ 3.2

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สมมติฐานการการวิจัย

1. การถูกกีดกันทางสังคมและความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ มีปฏิสัมพันธ์กันในการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรง
 - 1.1 เมื่อถูกกีดกันทางสังคมผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรงมากกว่าผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ
 - 1.2 เมื่อไม่ถูกกีดกันทางสังคมผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรงไม่แตกต่างจากผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ
2. การถูกกีดกันทางสังคมก่อให้เกิดการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรงมากกว่าการไม่ถูกกีดกันทางสังคม
3. การถูกกีดกันทางสังคมและความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ มีปฏิสัมพันธ์กันในการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่
 - 3.1 เมื่อถูกกีดกันทางสังคมผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่มากกว่าผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ
 - 3.2 เมื่อไม่ถูกกีดกันทางสังคมผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่ไม่แตกต่างจากผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ
4. การถูกกีดกันทางสังคมก่อให้เกิดการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่มากกว่าการไม่ถูกกีดกันทางสังคม

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental research) โดยมุ่งศึกษาอิทธิพลของการถูกกีดกันทางสังคมต่อการเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรง และพฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่ ซึ่งมุ่งศึกษาในบุคคลที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงและต่ำ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนิสิตระดับปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 160 คน โดยแบ่งการทดลองละ 80 คน

ตัวแปรที่ใช้ในงานวิจัย

2.1 ตัวแปรอิสระ มี 2 ตัว ได้แก่

2.1.1 การถูกกีดกันทางสังคม แบ่งเป็น 2 เงื่อนไข คือ

- ถูกกีดกันทางสังคม
- ไม่ถูกกีดกันทางสังคม

2.1.2 ความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ มี 2 ระดับ คือ

- ความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูง
- ความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ

2.2 ตัวแปรตาม มี 2 ตัว ได้แก่

1. พฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรง
2. พฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การถูกกีดกันทางสังคม หมายถึง การที่บุคคลไม่ได้รับการยอมรับจากผู้อื่น การถูกแยกออกไปจากกลุ่ม หรือถูกให้อยู่อย่างโดดเดี่ยว โดยที่บุคคลที่ถูกกีดกันทางสังคมนั้นอาจจะทราบหรือไม่ทราบสาเหตุก็ได้

ในการวิจัยครั้งนี้จัดกระทำให้ผู้ร่วมการทดลองถูกกีดกันทางสังคมโดยให้ผู้ร่วมการทดลองได้รับผลป้อนกลับหลังจากแนะนำตัวด้วยการเขียนและผ่านกล่องวงจรปิดต่อผู้ช่วยวิจัย 3 คนที่จะเป็นผู้คัดเลือกว่าผู้ร่วมการทดลองจะได้เข้าร่วมกิจกรรมในขั้นต่อไปของการวิจัยว่า “ขอแสดงความเสียดใจด้วยนะค่ะ ไม่มีผู้ช่วยวิจัยคนใด เลื่อนห้องให้เข้าร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่มกับสมาชิกคนอื่น ๆ เลยค่ะ”

การไม่ถูกกีดกันทางสังคม หมายถึง การที่บุคคลได้รับการยอมรับจากผู้อื่น ไม่ถูกการถูกแยกออกไปจากกลุ่ม

ในการวิจัยครั้งนี้จัดกระทำทำให้ผู้ร่วมการทดลองไม่ถูกกีดกันทางสังคมด้วยการที่ผู้ร่วมการทดลอง ได้รับผลป้อนกลับหลังจากการแนะนำตัวด้วยการเขียนและผ่านกล้องวงจรปิดต่อผู้ช่วยวิจัย 3 คนที่จะเป็นผู้คัดเลือกว่าผู้ร่วมการทดลองจะได้เข้าร่วมกิจกรรมในขั้นต่อไปของการวิจัยว่า “ขอแสดงความยินดีด้วยนะคะ ผู้ช่วยวิจัยทั้ง 3 ท่าน เลื่อนห้องให้เข้าร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกคนอื่น ๆ ได้ค่ะ”

ความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่มีความไวต่อการรับรู้และมักคาดการณ์เกินความเป็นจริงถึงการปฏิเสธ และมีแนวโน้มว่ามีวิตกกังวลต่อการคาดหวังว่าคนรอบข้างจะปฏิเสธตน กล่าวคือบุคคลที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธพร้อมที่จะตีความว่าตนจะถูกปฏิเสธโดยคนรอบข้าง แม้ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ที่กำกวม ซึ่งมักจะจินตนาการหรือคาดหวังการถูกปฏิเสธมากเกินไป

ในงานวิจัยครั้งนี้ ความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ หมายถึงคะแนนของผู้ร่วมการทดลองจากการทำมาตรวัดความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ ซึ่งเป็นมาตรประมาณค่าแบบลิเคิร์ต (Likert) 7 ช่วง จำนวน 24 ข้อกระทง โดยในแต่ละข้อกระทงประกอบด้วยข้อคำถาม 2 ข้อ ข้อแรกเป็นการวัดความวิตกกังวลในสถานการณ์หนึ่ง ๆ และข้อต่อมาเป็นการถามความคาดหวังต่อสถานการณ์นั้น

ความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธในการวิจัยนี้ถูกจำแนกออกเป็น 2 ระดับ ดังนี้

ผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูง หมายถึง บุคคลที่มีคะแนนจากมาตรวัดความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงกว่าหรือเท่ากับเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 73 ของผู้ตอบมาตรวัดความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธทั้งหมด

ผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ หมายถึง บุคคลที่มีคะแนนจากมาตรวัดความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำกว่าหรือเท่ากับเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 27 ของผู้ตอบมาตรวัดความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธทั้งหมด

พฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรง หมายถึง การแสดงออกซึ่งพฤติกรรมโดยเจตนาที่จะทำให้ผู้ที่เป็นต้นเหตุให้บุคคลเกิดความคับข้องใจ ไม่สบายใจ เกิดอารมณ์ทางลบหรือไม่บรรลุเป้าหมาย ได้รับความเดือดร้อน อันตราย ได้รับความเสียหายทั้งทางร่างกายและจิตใจ

ในการวิจัยครั้งนี้การแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรงคือ การก้าวร้าวต่อผู้ที่ทำให้บุคคลต้องถูกกีดกันทางสังคม นั่นคือผู้ช่วยวิจัยทั้ง 3 คน โดยใช้วิธีการวัดพฤติกรรมก้าวร้าวประยุกต์มาจากวิธีของปฏิการ นาครอด (2551) ซึ่งวัดพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรงจากการเลือกเปิดเสียง 1 เสียง จากทั้งหมด 10 เสียงให้ผู้ช่วยวิจัยทั้ง 3 คนที่ได้ปฏิเสธหรือไม่ได้ปฏิเสธตนฟัง ซึ่งประกอบไปด้วยเสียงทางบวก 5 เสียง เสียงทางลบ 5 เสียง ด้วยโปรแกรม Windows Media Player รุ่น 10 ความดัง 60 เดซิเบล เป็นเวลา 3 นาที โดยให้ผู้ร่วมการทดลองฟังด้วยหูฟังยี่ห้อ MD tech รุ่น MD540

พฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่ หมายถึง การแสดงออกซึ่งพฤติกรรมโดยเจตนาที่จะทำให้อีกฝ่ายที่ไม่เกี่ยวข้องกับการทำให้บุคคลเกิดความคับข้องใจ ไม่สบายใจ เกิดอารมณ์ทางลบ หรือไม่บรรลุเป้าหมายได้รับความเดือดร้อน อันตราย ได้รับความเสียหายทั้งทางร่างกายและจิตใจ

ในการวิจัยครั้งนี้การแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่คือ การก้าวร้าวต่อบุคคลที่ 3 หรือผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการทำให้บุคคลต้องถูกกีดกันทางสังคม นั่นคือสมาชิกกลุ่มในการทดลองอื่น โดยใช้วิธีการวัดพฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่เช่นเดียวกับการวัดพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรง แต่จะเปลี่ยนเป้าหมายจากผู้ช่วยวิจัยที่ปฏิเสธหรือยอมรับตนมาเป็นสมาชิกกลุ่มในการทดลองอื่น

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้เครื่องมือวัดความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธที่ผ่านกระบวนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพอย่างถูกต้อง
2. ทำให้ทราบว่าผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงเมื่อถูกกีดกันทางสังคม จะมีปฏิกริยาตอบสนองในทางลบมากกว่าผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ โดยปฏิกริยาตอบสนองในการศึกษานี้มุ่งเน้นเรื่องการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวทั้งโดยตรงและพฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่

บทที่ 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “อิทธิพลของการถูกกีดกันทางสังคม และความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ ต่อพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรง และก้าวร้าวแทนที่” เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (experimental research) ใช้รูปแบบการศึกษา 2 (เงื่อนไขการถูกกีดกันทางสังคมหรือไม่ถูกกีดกันทางสังคม) \times 2 (ผู้ที่อ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงหรือต่ำ) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นนิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยแบ่งออกเป็นกลุ่มตัวอย่างในขั้นตอนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. กลุ่มตัวอย่างในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสร้างมาตรวัดลักษณะอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ จำนวน 75 คน (รายละเอียดในตารางที่ 1)

2. กลุ่มตัวอย่างจริงในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาจริงเป็นนิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 160 คน ที่ได้รับการสุ่มเข้าสู่ 1 ใน 8 เงื่อนไขการทดลอง เงื่อนไขละ 20 คน รวมผู้เข้าร่วมการทดลองทั้งสิ้น 160 คน จำแนกผู้ร่วมการทดลองตามเงื่อนไขของการทดลองดังแสดงในตารางที่

2

ตารางที่ 2

จำนวนผู้เข้าร่วมการทดลองจำแนกตามเงื่อนไขการทดลอง

ผู้เข้าร่วมการทดลอง	เงื่อนไขการทดลอง		รวม
	ถูกกีดกันทางสังคม	ไม่ถูกกีดกันทางสังคม	
อ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูง	40	40	80
อ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ	40	40	80
รวม	80	80	160

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. มาตรฐานวัดลักษณะอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ
2. กระดาษสำหรับเขียนแนะนำตนเอง
3. ใบแสดงผลการตอบรับการเข้ากลุ่ม
4. เสียงที่ใช้วัดพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรงและก้าวร้าวแทนที่จำนวน 10 เสียง
5. แบบฟอร์มการเลือกเสียง
6. แบบฟอร์มการจัดอันดับของเสียง

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. มาตรฐานวัดลักษณะอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ

มาตรฐานวัดลักษณะอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ ดัดแปลงมาจาก Rejection sensitivity Questionnaire (RSQ) ของ Downey และ Feldman (1996) มีข้อกระทงทั้งหมด 18 ข้อ โดยในแต่ละข้อนั้นมีข้อคำถามอยู่ 2 ข้อ คือ ความกังวลหรือวิตกและความคาดหวังต่อสถานการณ์ในแต่ละข้อคำถาม

ขั้นตอนในการพัฒนามาตรวัดความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ

1. นำข้อกระทงความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธของ Downey และ Feldman (1996) จำนวน 18 ข้อมาถอดความเป็นภาษาไทย พร้อมทั้งคิดข้อกระทงเพิ่มอีก 9 ข้อ รวมเป็น 27 ข้อ
2. นำข้อกระทงความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธทั้ง 27 ข้อ มาให้อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์จุรุงกุล บุรพวงศ์ พิจารณาความถูกต้อง และปรับปรุงแก้ไข
3. นำข้อกระทงทั้ง 27 ข้อ มารวบรวมเป็นมาตรฐานวัดความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ โดยมาตรวัดดังกล่าวเป็นมาตรวัดแบบประมาณค่าแบบ 7 ช่วงดังนี้ (ตัวอย่างในภาคผนวก ก)

3.1 คำตอบข้อคำถามเกี่ยวกับความกังวลและวิตก แบ่งเป็น 7 ช่วงดังนี้

1	หมายถึง	ไม่กังวลอย่างยิ่ง	คิดเป็น	1	คะแนน
2	“	ไม่กังวล	คิดเป็น	2	คะแนน
3	“	ค่อนข้างไม่กังวล	คิดเป็น	3	คะแนน
4	“	กังวลและไม่กังวลพอๆกัน	คิดเป็น	4	คะแนน
5	“	ค่อนข้างกังวล	คิดเป็น	5	คะแนน
6	“	กังวล	คิดเป็น	6	คะแนน
7	“	กังวลอย่างยิ่ง	คิดเป็น	7	คะแนน

3.2 คำตอบข้อคำถามเกี่ยวกับความคาดหวัง แบ่งเป็น 7 ช่วงดังนี้

1	หมายถึง	เป็นไปได้อย่างยิ่ง
2	“	เป็นไปได้
3	“	ค่อนข้างเป็นไปได้
4	“	เป็นไปได้และเป็นไปไม่ได้พอๆกัน
5	“	ค่อนข้างเป็นไปได้
6	“	เป็นไปได้
7	“	เป็นไปได้อย่างยิ่ง

ซึ่งการคิดคะแนนในแต่ละข้อของมาตรวัดลักษณะอ่อนไหวนั้น จะรวมคะแนนจากข้อแรก ที่ถามเกี่ยวกับความวิตกกังวลกับข้อที่ 2 ที่ถามเกี่ยวกับความคาดหวังโดยที่ข้อที่ 2 นี้จะต้องมีการ กลับคะแนนก่อนที่จะนำไปรวมกับข้อแรก ดังนี้

1	หมายถึง	เป็นไปได้อย่างยิ่ง	คิดเป็น	7	คะแนน
2	“	เป็นไปได้	คิดเป็น	6	คะแนน
3	“	ค่อนข้างเป็นไปได้	คิดเป็น	5	คะแนน
4	“	เป็นไปได้และเป็นไปไม่ได้พอๆกัน	คิดเป็น	4	คะแนน
5	“	ค่อนข้างเป็นไปได้	คิดเป็น	3	คะแนน
6	“	เป็นไปได้	คิดเป็น	2	คะแนน
7	“	เป็นไปได้อย่างยิ่ง	คิดเป็น	1	คะแนน

ขั้นตอนในการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ

นำมาตรวัดลักษณะอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธจำนวน 27 ข้อ ไปให้นิสิตจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัยจำนวน 75 คนตอบ โดยข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างในขั้นตอนการสร้างมาตรวัด ความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธแสดงในตารางที่ 1

การวิเคราะห์ข้อกระทง (Item analysis)

นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อกระทงรายข้อ (Item analysis) ตามขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์ความแตกต่างของค่ามัธยฐานและเลขคณิตระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนรวมสูงกว่าหรือเท่ากับเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 73 แบ่งเป็นกลุ่มสูงได้จำนวน 21 คน และกลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนรวมต่ำกว่าหรือเท่ากับเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 27 แบ่งเป็นกลุ่มต่ำได้จำนวน 20 คน โดยการทดสอบค่าสถิติที (t -test Independent groups) พบว่ามีข้อกระทงที่มีนัยสำคัญต่ำกว่า .05 จำนวน 25 ข้อ และข้อกระทงที่มีนัยสำคัญมากกว่า .05 จำนวน 2 ข้อ
2. นำข้อกระทงทั้ง 25 ข้อ ที่ค่าที (t) มีนัยสำคัญต่ำกว่า .05 มาวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงแต่ละข้อกับคะแนนรวมของข้อกระทงอื่นๆ (Corrected item-total correlation) ถ้าข้อกระทงใดมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงแต่ละข้อกับคะแนนรวมของข้ออื่น ๆ ต่ำกว่าค่าวิกฤตของ r ($73, \alpha = 05$) = .19 ถือว่าข้อกระทงนั้นด้อยคุณภาพและตัดข้อกระทงนั้นออก เมื่อเสร็จขั้นตอนนี้เหลือข้อกระทง 24 ข้อ ได้ค่าแอลฟาเท่ากับ .92 (รายละเอียดในตารางภาคผนวก ข)

การวิเคราะห์ความตรง (Validity) ของมาตร

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ พบว่าตัวแปรที่สามารถนำมาใช้ตรวจสอบความตรงของมาตรได้ คือองค์ประกอบด้านความไม่มั่นคงทางอารมณ์ (Neuroticism) จากรูปแบบ 5 องค์ประกอบของบุคลิกภาพ (The Five-Factor Model of Personality) ตามแนวคิดของ Costa และ McCrae (1992) ซึ่งมีทั้งหมด 5 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ความไม่มั่นคงทางอารมณ์ (Neuroticism)

องค์ประกอบที่ 2 การแสดงออก (Extraversion)

องค์ประกอบที่ 3 การเปิดรับประสบการณ์ (Openness to experience)

องค์ประกอบที่ 4 ความเป็นมิตร (Agreeableness)

องค์ประกอบที่ 5 ความมีจิตสำนึก (Conscientiousness)

ตารางที่ 1

จำนวนและร้อยละของตัวอย่างในการสร้างมาตรวัดความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ จำแนกตามลักษณะพื้นฐานต่าง ๆ ($N = 75$)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	24	32.00
หญิง	51	68.00
2. อายุ		
18 ปี	17	22.70
19 ปี	26	34.70
20 ปี	17	22.70
21 ปี	4	5.30
22 ปี	6	8.00
23 ปี	5	6.70
3. ระดับชั้นปี		
ชั้นปีที่ 1	33	44.00
ชั้นปีที่ 2	20	26.70
ชั้นปีที่ 3	11	14.70
ชั้นปีที่ 4	4	5.30
ชั้นปีที่ 5	7	9.30
4. คณะ		
วิทยาศาสตร์	17	22.70
จิตวิทยา	15	20.00
ครุศาสตร์	14	18.70
เศรษฐศาสตร์	12	16.00
วิศวกรรมศาสตร์	8	10.70
นิเทศศาสตร์	4	5.30
อักษรศาสตร์	2	2.70
นิติศาสตร์	1	1.30
พาณิชยศาสตร์และการบัญชี	1	1.30
สัตวแพทยศาสตร์	1	1.30

ขวัญเรือน แสงจีน (2546) กล่าวว่าความไม่มั่นคงทางอารมณ์ (Neuroticism) เป็นความบกพร่องในการปรับอารมณ์ ซึ่งเป็นแนวโน้มทั่วไปของการมีประสบการณ์ทางลบ เช่น ความกลัว ความขวยเขิน ความโกรธ ความผิด และความขยะแขยง ยังรวมไปถึงภาวะอารมณ์สับสนที่แทรกซ้อนเข้ามาในการปรับตัว บุคคลที่ได้คะแนนด้านนี้สูง มีแนวโน้มที่จะมีความคิดขาดเหตุผล มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ของตนเองน้อย และเผชิญต่อความเครียดได้ไม่ดีเท่าคนอื่น คนที่มีคะแนนในด้านนี้สูงอาจเสี่ยงต่อการมีปัญหาทางจิตบางชนิดแต่ก็เป็นไปได้ว่าอาจไม่ได้มีความผิดปกติทางจิตเสมอไป ความไม่มั่นคงทางอารมณ์ ประกอบไปด้วย 6 ด้านดังนี้

ด้านที่ 1 ความวิตกกังวล (Anxiety)

ด้านที่ 2 ความโกรธแบบเป็นปฏิปักษ์ (Angry Hostility)

ด้านที่ 3 ความซึมเศร้า (Depression)

ด้านที่ 4 ความสำนึกในตนเอง (Self-Consciousness)

ด้านที่ 5 การกระทำตามความต้องการเฉพาะหน้า (Impulsiveness)

ด้านที่ 6 ความเปราะบาง (Vulnerability)

มีหลักฐานแสดงให้เห็นว่าความไม่มั่นคงทางอารมณ์ เป็นพฤติกรรมที่มีความสัมพันธ์ใกล้เคียงกับการป่วยทางอารมณ์และเป็นปัจจัยเสี่ยงประการแรกของการซึมเศร้ารวมทั้งพบหลักฐานต่าง ๆ ที่แสดงถึงความสัมพันธ์ของมิตินี้กับการครุ่นคิดเกี่ยวกับการถูกข่มขู่

สำหรับงานวิจัยที่แสดงความเกี่ยวข้องระหว่างความไม่มั่นคงทางอารมณ์กับความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธพบว่า Downey และ Feldman (1996) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธและความไม่มั่นคงทางอารมณ์พบว่า ลักษณะความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธมีสหสัมพันธ์ทางบวกกับความไม่มั่นคงทางอารมณ์อย่างมีนัยสำคัญ ($r = .36, p < .001$) เช่นเดียวกับ Ayduk และคณะ (2008) รายงานสหสัมพันธ์ทางบวกระหว่างลักษณะความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธและความไม่มั่นคงทางอารมณ์อย่างมีนัยสำคัญ ($r = .31, p < .001$) รวมทั้งงานวิจัยของ Ayduk และคณะ (2008) ยังมีผลสอดคล้องกันโดยพบสหสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญระหว่างสองลักษณะนี้ด้วย ($r = .45, p < .0001$)

นอกจากนี้การศึกษาของ Brookings, Zembar, และ Hochstetler (2003) พบว่า มาตรการวัดความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ (Rejection Sensitivity Questionnaire: RSQ) มีสหสัมพันธ์ทางบวกกับมาตรการวัดบุคลิกภาพในมิติไม่มั่นคงทางอารมณ์ ($r = .36, p < .01$)

ดังนั้นในการตรวจสอบความตรงของมาตรการวัดความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จึงเป็นการเหมาะสมที่จะหาความตรงโดยนำมาหาสหสัมพันธ์กับองค์ประกอบด้านความไม่มั่นคงทางอารมณ์ (Neuroticism) ของแบบวัดบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบ โดยมีรายละเอียดของแบบวัดดังนี้

แบบวัดบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบ เป็นมาตรวัดที่ใช้จำแนกลักษณะบุคลิกภาพ ซึ่ง ขวัญเรือน แสงจิ้น (2546) และนิสิตปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาสังคม คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อีก 2 คน คือ นิตยา เมธาพิพัฒน์ (2546) และศุภதி คุุสานนท์ (2546) ได้ร่วมกันสร้างขึ้นตามแนวโครงสร้าง NEO PI-R ของ Costa และ McCrae (1992) ซึ่งประกอบไปด้วย 5 มิติ คือความไม่มั่นคงทางอารมณ์ การแสดงออก การเปิดรับประสบการณ์ ความเป็นมิตรและความคิดสำนึก ในการตรวจสอบความตรงของมาตรการวัดความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ จะนำเฉพาะองค์ประกอบด้านความไม่มั่นคงทางอารมณ์ซึ่งมีข้อกระทงจำนวน 10 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha, α) = .72 มาใช้ตามขั้นตอนต่อไปนี้

ขั้นตอนการตรวจสอบความตรง

1.1 ผู้วิจัยติดต่อขออนุญาตใช้แบบวัดบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบ จากผู้ช่วย

ศาสตราจารย์ ดร.ศันนางค์ มณีศรี

1.2 นำแบบวัดบุคลิกภาพทั้ง 2 ชุด คือมาตรการวัดความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธและ มาตรการวัดบุคลิกภาพ 5 มิติ ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียววันที่เป็นนิสิต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 75 คน (ดูภาคผนวก ก ตารางที่ ก1)

1.3 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของแบบวัดบุคลิกภาพทั้ง 2 ชุดได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้ มาตรการวัดความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับแบบวัดบุคลิกภาพ 5 มิติ ด้านความไม่มั่นคงทางอารมณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01, $r(73) = .50, p < .01$ จึงเชื่อว่ามีคุณภาพเพียงพอที่จะใช้ได้

1.4 ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำข้อกระทงทั้ง 24 ข้อที่ผ่านการทดสอบความเที่ยง มาวิเคราะห์ความตรงเชิงภาวะสันนิษฐาน (construct validity) ของมาตรด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบใช้วิธีวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (principal components) พบว่ามาตรวัดความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธมี 1 องค์ประกอบตามแนวคิดเชิงทฤษฎีของ Downey และ Feldman (1996) และสอดคล้องกับงานวิจัย Broings, Zembar, และ Hochstetler (2003) ที่รายงานองค์ประกอบของมาตรวัดความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธว่ามีเพียงองค์ประกอบเดียว

นำมาตราทดสอบด้วยโมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้นเพื่อตรวจสอบความตรง โดยแบ่งเป็น 1 องค์ประกอบ พบว่าโมเดลมีความเหมาะสม (fit) สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าไคสแควร์เท่ากับ 260.30 ค่ารากที่สองของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA) เท่ากับ .05 และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ .77 (รายละเอียดในตารางภาคผนวก ค)

2. เครื่องมือที่ใช้วัดพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรงและก้าวร้าวแทนที่

ผู้วิจัยใช้การวัดความก้าวร้าวด้วยวิธีการเลือกเสียงต่างให้ผู้อื่นฟัง โดยแบบวัดพฤติกรรมก้าวร้าวที่พัฒนาโดยปฏิภากร นาครอด (2550) ซึ่งได้คัดเลือกเสียงจำนวน 10 เสียงมาเพื่อใช้ในวัดความก้าวร้าวจากบุคคลที่ถูกปฏิเสธจากกลุ่ม โดยแบ่งเป็น

เสียงทางบวก คือ เสียงที่ฟังแล้วทำให้รู้สึกอารมณ์ดี ผ่อนคลาย สนุกสนาน อันได้แก่ เสียงธรรมชาติในป่า เสียงคลื่นทะเล เสียงนกร้อง เสียงน้ำไหล และเสียงดนตรี

เสียงทางลบ คือ เสียงที่ฟังแล้วทำให้รู้สึกอารมณ์ไม่ดี เครียด รำคาญ หุดหู่ อันได้แก่ เสียงฟ้าผ่า เสียงยิงปืน เสียงรถดับเพลิง เสียงกรีดร้อง และเสียงสัญญาณเตือนภัย

2.1. เสียงทั้งหมดจะถูกกำกับด้วยชื่อที่เป็นหมายเลขดังนี้

เสียงที่ 1 คือ เสียงธรรมชาติในป่า

เสียงที่ 2 คือ เสียงฟ้าผ่า

เสียงที่ 3 คือ เสียงคลื่นทะเล

เสียงที่ 4 คือ เสียงยิงปืน

เสียงที่ 5 คือ เสียงนกร้อง

เสียงที่ 6 คือ เสียงรถดับเพลิง

เสียงที่ 7 คือ เสียงน้ำไหล

เสียงที่ 8 คือ เสียงสัญญาณเตือนภัย

เสียงที่ 9 คือ เสียงดนตรี

เสียงที่ 10 คือ เสียงกรีดร้อง

2.2. การคิดคะแนนพฤติกรรมก้าวร้าวแบ่งได้เป็น 2 วิธี ได้แก่

- 4.2.1. คิดจากค่าเฉลี่ยของการเรียงลำดับความน่าฟังของเสียงจากกลุ่มตัวอย่าง 70 คน โดยปฏิการ นาครอด (2550) ได้เก็บรวบรวมจากการเปิดเสียงทั้ง 10 ให้ฟังแล้วเรียงลำดับความไม่น่าฟังของเสียงจากน้อยที่สุดไปถึงน่าฟังมากที่สุด และคำนวณหาค่าเฉลี่ยของการเรียงลำดับความน่าฟังของเสียงได้ดังนี้
เสียงนกร้อง	มีค่าเฉลี่ยของการเรียงลำดับความไม่น่าฟังเท่ากับ	2.36
เสียงน้ำไหล	มีค่าเฉลี่ยของการเรียงลำดับความไม่น่าฟังเท่ากับ	2.70
เสียงคลื่นทะเล	มีค่าเฉลี่ยของการเรียงลำดับความไม่น่าฟังเท่ากับ	3.27
เสียงดนตรี	มีค่าเฉลี่ยของการเรียงลำดับความไม่น่าฟังเท่ากับ	3.33
เสียงธรรมชาติในป่า	มีค่าเฉลี่ยของการเรียงลำดับความไม่น่าฟังเท่ากับ	3.73
เสียงฟ้าผ่า	มีค่าเฉลี่ยของการเรียงลำดับความไม่น่าฟังเท่ากับ	6.87
เสียงยิงปืน	มีค่าเฉลี่ยของการเรียงลำดับความไม่น่าฟังเท่ากับ	7.67
เสียงรถดับเพลิง	มีค่าเฉลี่ยของการเรียงลำดับความไม่น่าฟังเท่ากับ	7.96
เสียงสัญญาณเตือนภัย	มีค่าเฉลี่ยของการเรียงลำดับความไม่น่าฟังเท่ากับ	8.07
เสียงกรีดร้อง	มีค่าเฉลี่ยของการเรียงลำดับความไม่น่าฟังเท่ากับ	9.12

ผู้ร่วมการทดลองเลือกเปิดเสียงใดให้ผู้ช่วยการทดลองหรือสมาชิกกลุ่มในการทดลองอื่นฟังลงในแบบฟอร์มการเลือกเสียง (ดูตัวอย่างในภาคผนวก ง) จะมีคะแนนพฤติกรรมก้าวร้าวตามค่าเฉลี่ยจากการเรียงลำดับความน่าฟังของเสียงนั้น ๆ เช่น หากเลือกเปิดเสียงที่ 1 คือ เสียงธรรมชาติในป่า มีคะแนนพฤติกรรมก้าวร้าวเท่ากับ 3.73 หรือหากเลือกเปิดเสียงที่ 2 คือ เสียงฟ้าผ่ามีคะแนนความก้าวร้าวเท่ากับ 6.87

4.2.2. คิดคะแนนความก้าวร้าวจากการให้ผู้เข้าร่วมการทดลองเรียงลำดับความน่าฟังของเสียง โดยผู้ร่วมการทดลองต้องเรียงลำดับความน่าฟังของเสียงที่ได้ฟัง 10 เสียงเดิมจากน่าฟังมากที่สุดถึงน่าฟังน้อยที่สุด ซึ่งเป็นการวัดพฤติกรรมก้าวร้าวเพิ่มเติม (ดูตัวอย่างในภาคผนวก จ) คะแนนความก้าวร้าวคิดจากการเรียงลำดับความน่าฟังของเสียงที่ผู้ร่วมการทดลองเรียงไว้ เช่น ผู้ร่วมการทดลองเปิดเสียงที่ 1 ให้สมาชิกในกลุ่มฟัง และผู้ร่วมการทดลองเรียงลำดับเสียงที่ 1 ให้มีความน่าฟังอยู่ในลำดับที่ 3 จะคิดเป็นคะแนนความก้าวร้าว 3 คะแนน ซึ่งคะแนนความก้าวร้าวเพิ่มเติมนี้ ผู้วิจัยจะนำมาใช้เพื่อหาความสัมพันธ์กับคะแนนความก้าวร้าวหลักที่คิดจากค่าเฉลี่ยความน่าฟังของเสียง เพื่อดูว่าคะแนนความก้าวร้าวทั้ง 2 แบบนั้น มีความสัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใด

3. ใบแสดงผลการตอบรับการเข้ากลุ่ม

กระดาษขนาด กว้าง 21 ซม. × ยาว 9 ซม. ที่มีข้อความหัวกระดาษว่า “ผลการคัดเลือกผู้เข้าร่วมการทดลอง” โดยมีช่องว่างให้เขียนชื่อ-สกุลของผู้เข้าร่วมการทดลอง โดยถัดมามีผลการคัดเลือกการเข้าร่วมกลุ่มจากผู้ช่วยวิจัยที่ 1, 2 และ 3 โดยมีช่องสี่เหลี่ยมเพื่อให้ทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความเลือกหรือไม่เลือกตามเงื่อนไขการทดลอง (ดูตัวอย่างภาคผนวก ฉ)

4. กระดาษสำหรับเขียนแนะนำตนเอง

กระดาษสำหรับเขียนแนะนำตนเอง เป็นกระดาษขนาด A4 (กว้าง 21 ซม. × ยาว 29.7 ซม.) ที่มีข้อความหัวกระดาษว่า “นี่แหละ...ตัวฉัน” โดยมีหัวข้อต่าง ๆ เว้นช่องว่างไว้เพื่อให้ตอบคือ ชื่อ-นามสกุล เพศ อายุ ศาสนา คณะ ชั้นปี และเกรดเฉลี่ย และมีบรรทัดที่

เว้นว่างจำนวน 5 บรรทัดไว้เพื่อให้เขียนแนะนำตัวเองภายใต้คำสั่ง โปรดเขียนแนะนำตัวเองในด้านต่าง ๆ เช่น ลักษณะนิสัย ความชอบส่วนตัว ข้อเด่น ข้อด้อย มาอย่างสั้น ๆ (ดูตัวอย่างภาคผนวก ข)

ขั้นตอนการทดลองและการเก็บข้อมูล

การศึกษาที่ 1 (วัดพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรง)

ขั้นแรก

ผู้วิจัยติดต่อแจกมาตรฐานวัดความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธให้นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาจิตวิทยาทั่วไป และวิชาจิตวิทยาบุคลิกภาพชั้นนำทำ ก่อนที่จะเชิญกลุ่มตัวอย่างเข้ามาร่วมการทดลอง โดยจะเชิญกลุ่มตัวอย่างเฉพาะที่เป็นกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำเข้ามาร่วมการทดลอง โดยแบ่งเป็น 2 เงื่อนไข ได้แก่ กลุ่มที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงและกลุ่มที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ จากนั้นโทรศัพท์ติดต่อนัดเวลาตามที่นิสิตสะดวกเพื่อเข้าร่วมการทดลองขั้นต่อไป

ขั้นที่สอง

- เมื่อผู้ร่วมการทดลองมาถึงผู้วิจัยให้รายละเอียดกับผู้ร่วมการทดลองว่า “สวัสดีคะน้อง วันนี้จะมีกิจกรรมกลุ่มให้น้องทำนะคะ โดยมีชื่อกิจกรรมว่า “นิสิตพันธุ์ใหม่ หัวใจเกินร้อย” ซึ่งจะเป็นการพัฒนาทักษะให้กับนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการทำงานเป็นทีม และการดำเนินชีวิตในสังคมในด้านต่าง ๆ อย่างเป็นเลิศ ซึ่งเป็นโครงการนำร่องของทางคณะจิตวิทยาได้จัดทำขึ้น โดยจะให้มีสมาชิกกลุ่มละ 5 คน ซึ่งตอนนี้มีสมาชิกในกลุ่มอยู่แล้ว 4 คน และพี่ต้องการอีกเพียง 1 คนเท่านั้นคะ โดยผู้ที่เข้าไปร่วมทำกิจกรรมกับกลุ่มได้นั้นต้องผ่านการคัดเลือกจากผู้ช่วยวิจัย 2 ใน 3 คน จึงจะสามารถมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มได้ ซึ่งผู้ช่วยวิจัยทั้ง 3 คนนั้นจะพิจารณาน้อง ๆ ว่าสมควรได้เข้าร่วมโครงการนี้หรือไม่โดยจะอ่านจากการเขียนของแนะนำตนเองของน้องและหลังจากนั้นก็ให้น้องพูดแนะนำตัวผ่านกล้องวงจรปิดไปยังห้องที่ผู้ช่วยวิจัยนั่งดูอยู่ น้องจะไม่เห็นพวกเขาจะได้อัปเดตสั้นน้อยลงใจ เอาหละ มาเริ่มกันเลย เดี่ยวพี่จะให้น้องเขียนแนะนำตัวเองก่อนเป็นเวลาประมาณ 3

นาที่นะคะ แล้วจากนั้นพี่จะให้สัญญาณให้น้องแนะนำตัวเองผ่านกล้องวงจรปิดต่ออีกประมาณ 2 นาทีค่ะ”

2. ผู้วิจัยให้ผู้ร่วมการทดลองเขียนแนะนำตัวเองลงในกระดาษสำหรับแนะนำตนเองที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ให้ โดยใช้เวลาประมาณ 3 นาที โดยผู้วิจัยบอกกับผู้ร่วมการทดลองว่า “ให้น้องเขียนแนะนำตัวเองลงในกระดาษ “นี่แหละตัวฉัน” ที่พี่แจกให้ โดยพยายามบอกถึงความเป็นตัวน้องเองเช่น นิสัยใจคอ ชอบอะไร ไม่ชอบอะไร เป็นต้น ให้มากที่สุดนะคะ” เมื่อครบ 3 นาทีผู้วิจัยกลับเข้ามาเก็บกระดาษแผ่นนั้นออกไปพร้อมกับพูดว่า “โอเคนะคะ หมดเวลาแล้วคะ แคะไหนก็แค่นั้นนะคะ” และหลังจากนั้นให้ผู้ร่วมการทดลองเดินไปยังจุดวางเก้าอี้เพื่อแนะนำตนเองอีกครั้งผ่านกล้องวงจรปิดในห้องทดลองประมาณ 2 นาที โดยผู้วิจัยบอกกับผู้ร่วมการทดลองว่า “ต่อไปที่จะให้น้องแนะนำตัวผ่านกล้องวงจรปิดนะคะ เต็มที่เลยนะคะน้อง ผู้ช่วยวิจัยทั้ง 3 คนจะดูน้องอยู่อีกห้องหนึ่ง เพื่อที่น้องจะได้ไม่เขิน พี่จะให้เวลาน้อง 3 นาทีในการแนะนำตัวเองนะคะ ขอให้น้องมายืนตรงเครื่องหมายนี้ และมองไปยังกล้อง ถอย (ขึ้น/ลง) อีกนิดนึงคะ โอเค พี่จะนับถอยหลังแล้วน้องเริ่มเลยนะคะ 3 2 1 เริ่มได้ค่ะ”

หมายเหตุ หากผู้ร่วมการทดลองถามว่าให้พูดเหมือนที่เขียนหรือไม่ ผู้วิจัยจะตอบว่า “ก็ไม่จำเป็นนะคะ แล้วแต่น้องเลย ยังไงก็ได้ค่ะ”

3. สุ่มผู้ร่วมการทดลองเข้าสู่ 1 ใน 2 เงื่อนไข ดังต่อไปนี้
เงื่อนไขที่ 1 ถูกกีดกันทางสังคม

ผู้วิจัยบอกผลการพิจารณาจากการแนะนำตนเองโดยผู้ช่วยวิจัยทั้ง 3 ท่านว่า “ขอแสดงความเสียใจด้วยนะคะ ไม่มีผู้ช่วยวิจัยคนใด เลื่อน้องให้เข้าร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่มกับสมาชิกคนอื่น ๆ เลยค่ะ” พร้อมกับแสดงหลักฐานซึ่งเป็นกระดาษแสดงผลการตอบรับการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ที่ผู้ช่วยวิจัยทั้ง 3 คนทำเครื่องหมาย ✓ หน้าช่องไม่เลือก

เงื่อนไขที่ 2 ไม่ถูกกีดกันทางสังคม

ผู้วิจัยบอกผลการพิจารณาจากการแนะนำตนเองโดยผู้ช่วยวิจัยทั้ง 3 ท่านว่า “ขอแสดงความยินดีด้วยนะคะ ผู้ช่วยวิจัยทั้ง 3 คน เลื่อน้องให้เข้าร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกคนอื่น ๆ ได้ค่ะ” พร้อมกับแสดงหลักฐานซึ่งเป็น

กระดาษแสดงผลการตอบรับการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ที่ผู้ช่วยวิจัยทั้ง 3 คนทำ
เครื่องหมาย ✓ หน้าช่องเลือก

4. ผู้วิจัยและผู้ร่วมการทดลองตามเงื่อนไขเพื่อทำการทดสอบการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว
โดยตรง ดังต่อไปนี้

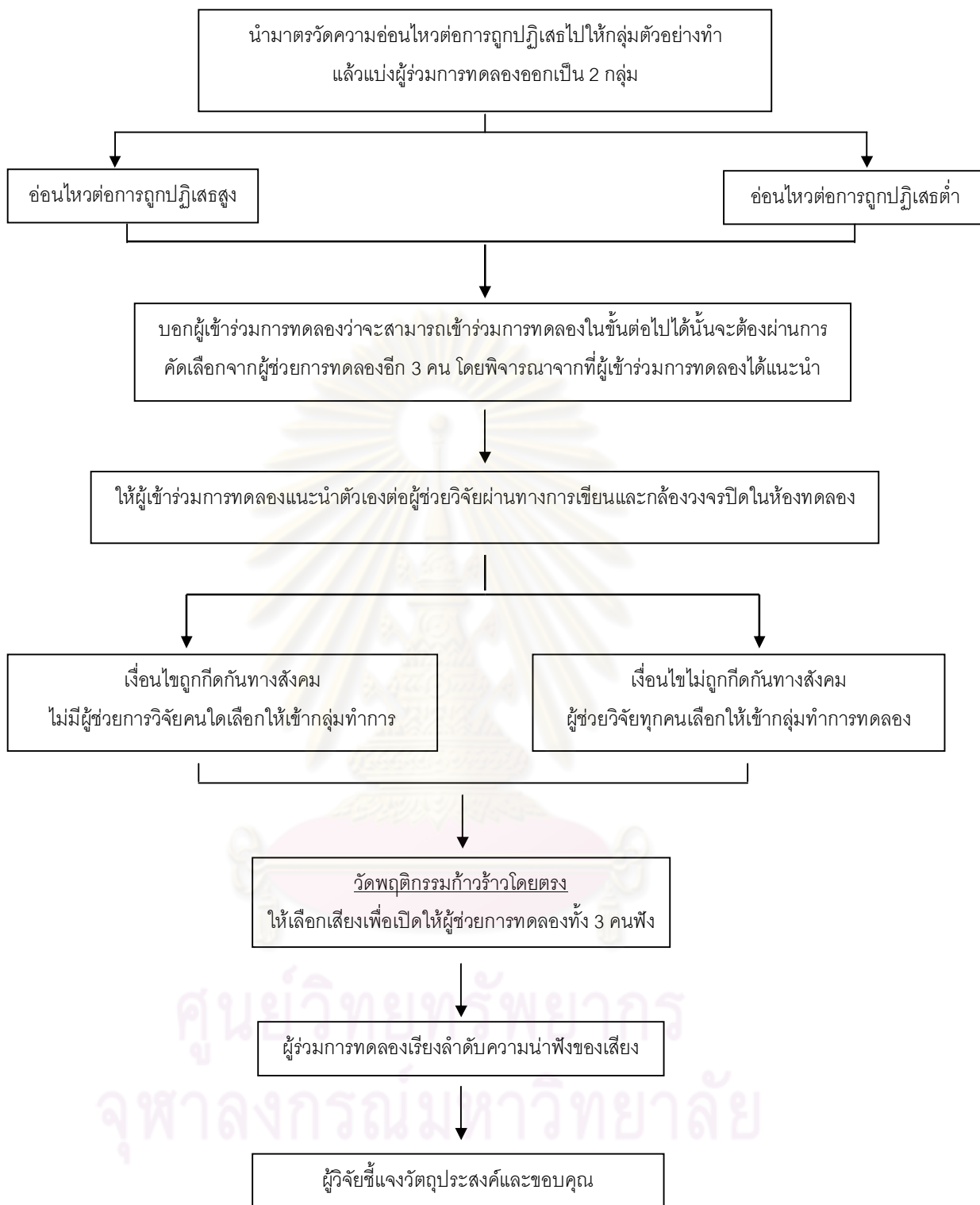
- ก. เงื่อนไขไม่ถูกกีดกันทางสังคม ผู้วิจัยบอกผู้ร่วมการทดลองว่าจะมีกิจกรรมให้ทำ
ระหว่างที่รอ ดังนี้ “น้องคะระหว่างที่รอเพื่อนคนอื่น ๆ เพื่อร่วมทำกิจกรรมกลุ่ม พี่
มีงานให้น้องทำอย่างหนึ่งนะคะ”
- ข. เงื่อนไขถูกกีดกันทางสังคม ผู้วิจัยบอกผู้ร่วมการทดลองว่า “เนื่องจากน้องไม่ได้
เข้าไปร่วมกิจกรรมกลุ่มกับสมาชิกคนอื่น ๆ แต่พี่มีงานให้น้องทำอย่างหนึ่งนะคะ”

จากนั้นผู้วิจัยอธิบายถึงงานที่จะให้ผู้ร่วมการทดลองทุกคนทำดังนี้ “น้องคะช่วย
เลือกเสียงให้พี่หน่อยนะคะ พี่จะไปเปิดให้ผู้ช่วยวิจัย 3 คนในห้องนั้นฟัง คือพี่ได้รับ
มอบหมายจากอาจารย์ที่ปรึกษาซึ่งเป็นหัวหน้าโครงการนี้ ให้มาทดสอบผู้ช่วยวิจัยทั้ง
3 คนนั้น ก็เพราะว่าโครงการนี้ทางคณะจิตวิทยาจะต้องมีการประเมินผู้ช่วยวิจัยที่เพิ่ง
ประเมินน้อง 3 คนนั้นด้วย คือมันจะเป็นการทดสอบความสามารถในหลาย ๆ ด้าน
แต่ในส่วนของพี่จะเป็นการทดสอบว่าเสียงชนิดต่าง ๆ มีผลต่อความสามารถในการใช้
เหตุผลและการแสดงความรู้สึกของเค้า 3 คนหรือไม่ จึงทดสอบโดยการเปิดเสียง
ชนิดต่าง ๆ ให้ฟังในขณะที่กำลังทำงานที่ต้องใช้การตัดสินใจ และเพื่อป้องกันความ
ลำเอียงของพี่ จึงต้องการให้น้องเป็นผู้เลือกเสียงแทน โดยน้องจะได้ฟังเสียงตัวอย่าง
10 เสียง เสียงละประมาณ 9 วินาที” เมื่อเลือกเสร็จแล้ว ก็ให้ผู้ร่วมการทดลอง
เรียงลำดับความน่าฟังของเสียงจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด (เสียงเดิม) โดยผู้วิจัยบอก
ผู้ร่วมการทดลองว่า “เนื่องจากพี่ก็ต้องเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความชื่นชอบในเสียง
ประเภทต่าง ๆ ที่พวกน้องได้ฟังด้วย พี่เลยอยากให้น้องช่วยช่วยจัดอันดับเสียงที่ได้ฟัง
ให้พี่หน่อยคะ จากเสียงที่น่าฟังมากที่สุดไปยังเสียงที่น่าฟังน้อยที่สุด ลงในแบบฟอร์ม
ที่พี่แจกให้นะคะ ขอขอบคุณมากคะ”

5. หลังจากนั้น ผู้วิจัยจึงเปิดเผยวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของการวิจัยและขอรับรองไม่ให้ผู้ร่วมการทดลองเปิดเผยเรื่องราวทั้งหมดให้แก่ผู้อื่นฟัง พร้อมทั้งกล่าวขอบคุณผู้ร่วมการทดลอง ดังแสดงในภาพที่ 3

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 3 สรุปขั้นตอนการดำเนินการทดลองที่ 1

การศึกษาที่ 2 (วัดพฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่)

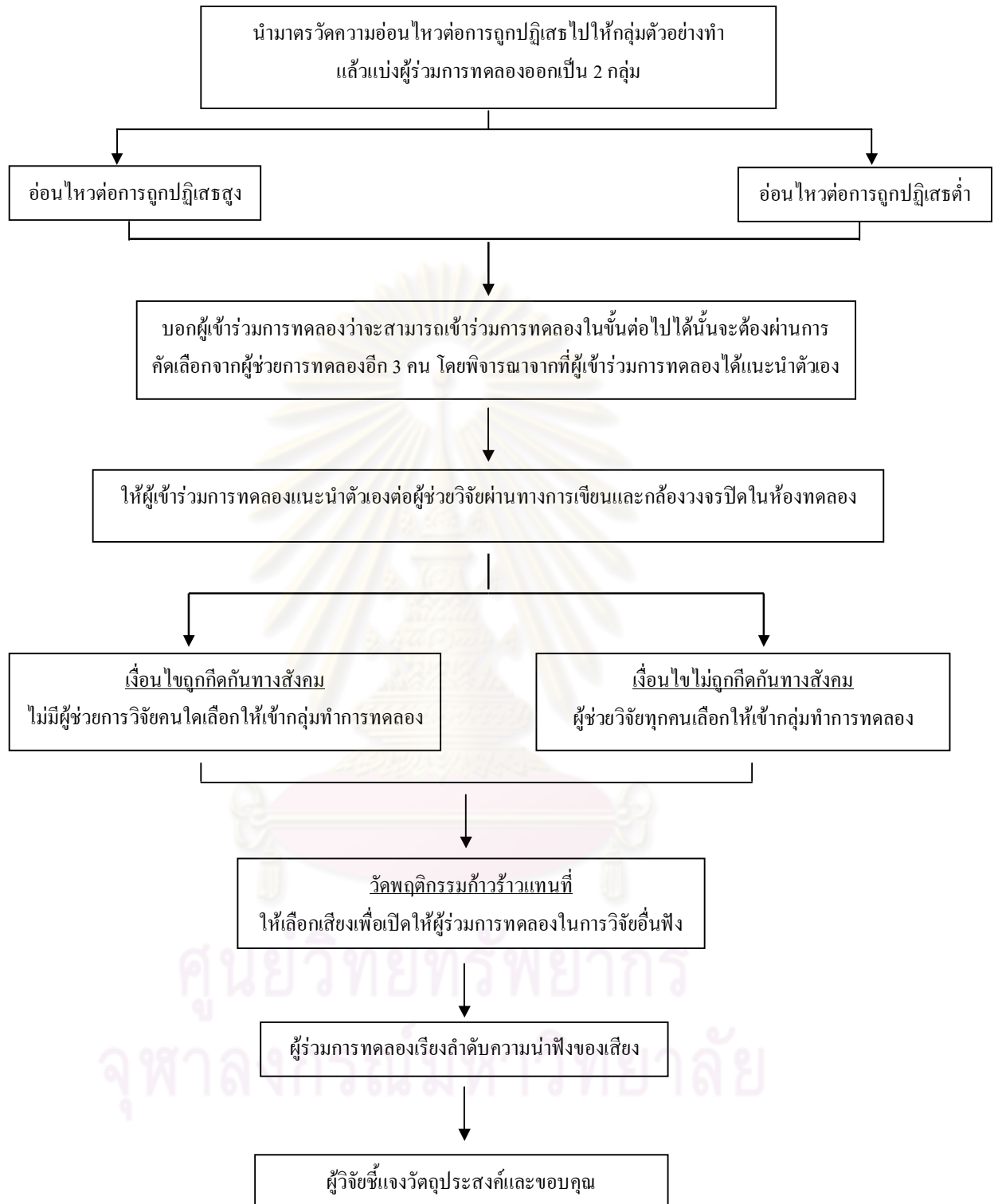
ขั้นตอนต่าง ๆ เหมือนกับการทดลองที่ 1 ที่วัดพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรง แต่จะแตกต่างกันตรงเป้าหมายที่ผู้ร่วมการทดลองจะต้องเลือกเสียงให้ฟัง

โดยหลังจากที่ผู้วิจัยและผู้ร่วมการทดลองเข้าสู่เงื่อนไขถูกกีดกันทางสังคมและไม่ถูกกีดกันทางสังคมเช่นเดียวกับการทดลองที่ 1 แล้ว จากนั้นผู้วิจัยจะบอกผู้ร่วมการทดลองว่า “คือพี่จะให้น้องมาช่วยเลือกเสียงให้เพื่อนที่น้อยคะ ซึ่งเค้ากำลังทำการทดลองกับเด็กมัธยมปลายอยู่ โดยที่ต้องการทดสอบว่าเสียงชนิดต่าง ๆ มีผลต่อความสามารถในการใช้เหตุผลและการแสดงความรู้สึกหรือไม่ จึงทดสอบโดยการเปิดเสียงชนิดต่าง ๆ ให้ผู้สมัครฟังในขณะที่กำลังทำงานที่ต้องใช้การตัดสินใจ และเพื่อป้องกันความลำเอียงของผู้วิจัย จึงต้องการให้น้องเป็นผู้เลือกเสียง โดยท่านจะได้ฟังเสียงตัวอย่าง 10 เสียง เสียงละประมาณ 9 วินาที” เมื่อเลือกเสร็จแล้ว ก็ให้ผู้ร่วมการทดลองเรียงลำดับความน่าฟังของเสียงจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด (เสียงเดิม) เช่นเดียวกับกับการทดสอบพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรง ดังแสดงในภาพที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows ด้วยสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (Two-way ANOVA) 2(ความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ : สูงและต่ำ) × 2 (เงื่อนไขการกีดกันทางสังคม : ถูกกีดกันทางสังคมและไม่ถูกกีดกันทางสังคม) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรงและพฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 4 สรุปรูปขั้นตอนการดำเนินการทดลองที่ 2

บทที่ 3

ผลการวิจัย

ในการศึกษาอิทธิพลของการถูกกีดกันทางสังคมและความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่อพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรง และพฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่ ขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของผู้ร่วมการทดลอง

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์เบื้องต้นของการทดลองที่ 1

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐานการวิจัยของการทดลองที่ 1

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์เบื้องต้นของการทดลองที่ 2

ตอนที่ 5 การทดสอบสมมติฐานการวิจัยของการทดลองที่ 2

การวิจัยในครั้งนี้ทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (Two-way ANOVA) ของ การถูกกีดกันทางสังคมและความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธเพื่อทดสอบปฏิสัมพันธ์แบบสองทางระหว่างการถูกกีดกันทางสังคมและความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธว่าส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรง (การทดลองที่ 1) และพฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่ (การทดลองที่ 2) อย่างไรบ้าง เมื่อพบปฏิสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติจึงทดสอบการเปรียบเทียบ (Contrast) เพื่อให้เปรียบเทียบอิทธิพลของตัวแปรอิสระตัวที่หนึ่งในระดับที่แตกต่างกันของตัวแปรอิสระตัวที่สองและศึกษาอิทธิพลหลักของการถูกกีดกันทางสังคมและความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ

ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของผู้ร่วมการทดลอง

กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตระดับปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ทำมาตรวัดความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ จำนวน 357 คน พบว่าผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงมีจำนวน 96 คน (มีคะแนนไม่ต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 73) และผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำมีจำนวน 97 คน (มีคะแนนไม่สูงกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 27) รวมเป็น 193 คน ขออาสาสมัครเข้าร่วมการ

ทดลอง โดยจะมีคะแนนพิเศษให้กับผู้ร่วมการทดลองที่เป็นนิสิตที่ลงทะเบียนเรียนวิชา 3800101 (จิตวิทยาทั่วไป) และวิชา 3800215 (จิตวิทยาบุคคลิกภาพขั้นนำ) จำนวน 160 คน ซึ่งแบ่งเป็นการทดลองละ 80 คน โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างเข้าสู่เงื่อนไขการถูกกีดกันทางสังคมหรือเงื่อนไขที่ไม่มีการถูกกีดกันทางสังคม เงื่อนไขละ 40 คน ในแต่ละเงื่อนไขแบ่งเป็นผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ 20 คน ผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูง 20 คน จำแนกตามเพศ อายุ ปีการศึกษาและคณะ ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 3

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มผู้เข้าร่วมการทดลอง ($N = 160$)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	43	26.90
หญิง	117	73.10
2. อายุ		
17 ปี	1	6.00
18 ปี	36	22.50
19 ปี	79	49.40
20 ปี	34	21.20
21 ปี	3	1.90
22 ปี	7	4.40
3. ระดับชั้นปี		
ชั้นปีที่ 1	44	27.50
ชั้นปีที่ 2	112	70.00
ชั้นปีที่ 4	4	2.50
4. คณะ		
จิตวิทยา	81	50.70
นิเทศศาสตร์	34	21.20
สหเวชศาสตร์	24	15.00
เภสัชศาสตร์	16	10.00
รัฐศาสตร์	4	2.50
พาณิชยศาสตร์และการบัญชี	1	0.60

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์เบื้องต้นของการทดลองที่ 1

ผลการตรวจสอบค่าความสัมพันธ์ของคะแนนความก้าวร้าวโดยตรงโดยวิธีการเลือกเสียง

การตรวจสอบว่าคะแนนความก้าวร้าวโดยตรงที่คิดจากค่าเฉลี่ยของการเรียงลำดับความน่าฟังของเสียงจากกลุ่มตัวอย่าง 70 คน โดยปฏิกร นาครอด (2550) กับคะแนนความก้าวร้าวจากการให้ผู้เข้าร่วมการทดลองเรียงลำดับความน่าฟังของเสียงของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้จริงในการทดลองที่ 1 จำนวน 80 คน พบว่าการคิดคะแนนความก้าวร้าวทั้ง 2 แบบ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01, $r(78) = .90, p < .01$, (หนึ่งหาง) จึงเชื่อได้ว่าการคิดคะแนนความก้าวร้าวทั้ง 2 วิธีนั้น มีความสัมพันธ์กันสูงและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ผู้วิจัยจึงเลือกใช้วิธีการคิดคะแนนความก้าวร้าวโดยตรงที่คิดจากค่าเฉลี่ยการเรียงลำดับความน่าฟังของเสียงจากกลุ่มตัวอย่าง 70 คน โดยปฏิกร นาครอด (2550) มาเป็นคะแนนความก้าวร้าวโดยตรงของผู้ร่วมการทดลองแต่ละคน

ค่าสถิติพื้นฐาน

ผลการวิเคราะห์ค่ามัธยเลขคณิต (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของคะแนนความก้าวร้าวโดยตรง พบว่า ผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิบัติสูงในเงื่อนไขถูกกีดกันทางสังคม มีคะแนนความก้าวร้าวโดยตรง ($M = 6.10, SD = 2.32$) มากกว่าในเงื่อนไขไม่ถูกกีดกันทางสังคม ($M = 1.60, SD = 0.88$) และผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการปฏิบัติต่ำในเงื่อนไขถูกกีดกันทางสังคม มีคะแนนความก้าวร้าวโดยตรง ($M = 2.60, SD = 1.88$) มากกว่าในเงื่อนไขไม่ถูกกีดกันทางสังคม ($M = 1.70, SD = 1.13$) และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างเงื่อนไขถูกกีดกันทางสังคมและไม่ถูกกีดกันทางสังคม พบว่าเงื่อนไขถูกกีดกันทางสังคมมีคะแนนความก้าวร้าวโดยตรง ($M = 4.35, SD = 2.73$) มากกว่าในเงื่อนไขไม่ถูกกีดกันทางสังคม ($M = 1.65, SD = 1.00$) ดังรายละเอียดในตารางที่ 6

ผลการทดสอบความเป็นเอกพันธ์ของการแปรปรวนพบว่าความแปรปรวนของประชากรตัวแปรตาม คือ ความก้าวร้าวโดยตรง จำแนกตามความอ่อนไหวต่อการปฏิบัติแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 (Levene's test $F(3, 76) = 9.90, p < .001$)

ตารางที่ 4

ผลการวิเคราะห์คะแนนความก้าวร้าวโดยตรง จำแนกตามระดับความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ และเงื่อนไขการถูกกีดกันทางสังคม

ความอ่อนไหวต่อการถูก ปฏิเสธ	เงื่อนไขการถูกกีดกันทางสังคม								
	ไม่ถูกกีดกันทางสังคม			ถูกกีดกันทางสังคม			รวม		
	<i>n</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>n</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>n</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
อ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ	20	1.70	1.13	20	2.60	1.88	40	2.15	1.60
อ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูง	20	1.60	0.88	20	6.10	2.32	40	3.85	2.86
รวม	40	1.65	1.00	40	4.35	4.37	80	3.00	2.46

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐานการวิจัยของการทดลองที่ 1

สมมติฐานข้อที่ 1 การถูกกีดกันทางสังคมและความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ มีปฏิสัมพันธ์กันในการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรง

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางของคะแนนความก้าวร้าวโดยตรงพบว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการถูกกีดกันทางสังคมและความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธมีนัยสำคัญทางสถิติ $F(1, 76) = 23.72, p < .001$ ดังแสดงในตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 1 โดยการถูกกีดกันทางสังคมและความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ มีปฏิสัมพันธ์กันในการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรง

ตารางที่ 5

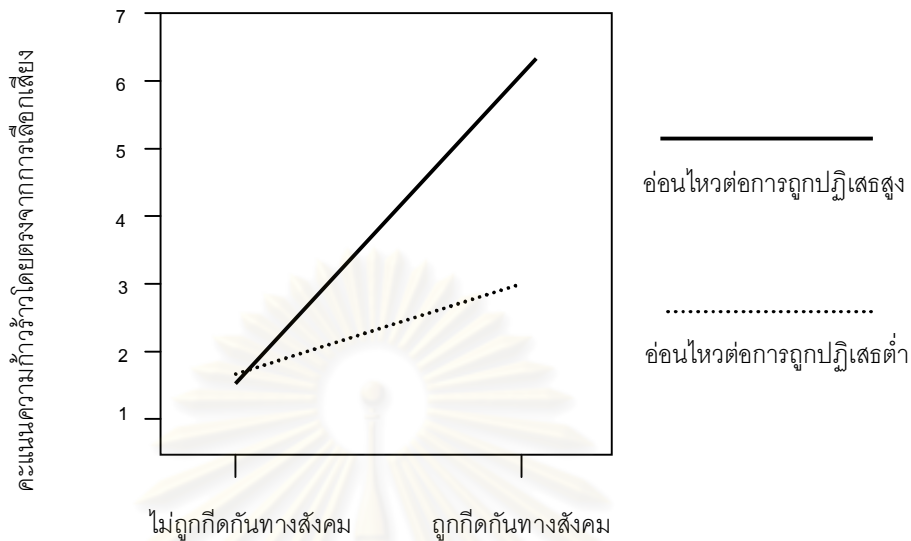
การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางของคะแนนความก้าวร้าวโดยตรง

แหล่งความแปรปรวน	<i>df</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
ความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ (A)	1	21.16***	.000
การถูกกีดกันทางสังคม (B)	1	53.38***	.000
A×B	1	23.72***	.000
ความคลาดเคลื่อน	76	(2.73)	

หมายเหตุ ค่าตัวเลขในวงเล็บเป็นค่าความคลาดเคลื่อนกำลังสองเฉลี่ย

*** $p < .001$.

ทั้งนี้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการถูกกีดกันทางสังคมและความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธแสดง
ในภาพที่ 5

ภาพที่ 5 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการถูกกีดกันทางสังคมและความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธในการแสดงความก้าวร้าวโดยตรง

สมมติฐานข้อที่ 1.1 เมื่อถูกกีดกันทางสังคมผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรงมากกว่าผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ

ผลทดสอบการเปรียบเทียบของคะแนนความก้าวร้าวโดยตรงพบว่า เมื่อถูกกีดกันทางสังคมผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูง เกิดการก้าวร้าวโดยตรง ($M = 6.10, SD = 2.32$) มากกว่าผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ ($M = 2.60, SD = 1.88$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $F(1, 76) = 44.85, p < .001$ ผลการวิเคราะห์สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 1.1 โดยเมื่อถูกกีดกันทางสังคมผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรงมากกว่าผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ ดังแสดงในตารางที่ 8

สมมติฐานข้อที่ 1.2 เมื่อไม่ถูกกีดกันทางสังคมผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรงไม่แตกต่างจากผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ

ผลทดสอบการเปรียบเทียบของคะแนนความก้าวร้าวโดยตรงพบว่า เมื่อไม่ถูกกีดกันทางสังคม ผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูง เกิดการก้าวร้าวโดยตรง ($M = 1.60, SD = 0.88$)

น้อยกว่าผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ ($M = 1.70, SD = 1.13$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ $F(1, 76) = 0.04, ns$ ผลการวิเคราะห์ที่สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 1.2 โดยเมื่อไม่ถูกกีดกันทางสังคมผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรงไม่แตกต่างจากผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ ดังแสดงในตารางที่ 8

ตารางที่ 6

การทดสอบการเปรียบเทียบของคะแนนความก้าวร้าวโดยตรง

แหล่งความแปรปรวน	df	F	p
HIRS-EX VS LORS-EX	1	44.85***	.000
HIRS-NOEX VS LORS-NOEX	1	0.04	.849
ความคลาดเคลื่อน	76	(2.73)	

หมายเหตุ HIRS หมายถึง ผู้ที่อ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูง
LORS หมายถึง ผู้ที่อ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ
EX หมายถึง เงื่อนไขที่ถูกกีดกันทางสังคม
NOEX หมายถึง เงื่อนไขที่ไม่ถูกกีดกันทางสังคม

*** $p < .001$.

สมมติฐานข้อที่ 2 การถูกกีดกันทางสังคมก่อให้เกิดการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรงมากกว่าการไม่ถูกกีดกันทางสังคม

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางของคะแนนความก้าวร้าวโดยตรงพบว่า ผลหลักของการถูกกีดกันทางสังคมมีนัยสำคัญทางสถิติ $F(1, 76) = 53.38, p < .001$ ดังแสดงในตารางที่ 7 และเมื่อพิจารณาค่ามัชฌิมเลขคณิต (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของคะแนนความก้าวร้าวโดยตรงจะเห็นได้ว่า การถูกกีดกันทางสังคมทำให้เกิดการก้าวร้าวโดยตรง ($M = 4.35, SD = 2.73$) มากกว่าการไม่ถูกกีดกันทางสังคม ($M = 1.65, SD = 1.00$) ผลการวิเคราะห์ที่สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 2 โดยการถูกกีดกันทางสังคมก่อให้เกิดการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรงมากกว่าการไม่ถูกกีดกันทางสังคม

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์เบื้องต้นของการทดลองที่ 2

ผลการตรวจสอบค่าความสัมพันธ์ของคะแนนความก้าวร้าวแทนที่

การตรวจสอบว่าคะแนนความก้าวร้าวแทนที่ที่คิดจากค่าเฉลี่ยของการเรียงลำดับความน่าฟังของเสียงจากกลุ่มตัวอย่าง 70 คน โดยปฏิการ นาครอด (2550) กับคะแนนความก้าวร้าวจากการให้ผู้เข้าร่วมการทดลองเรียงลำดับความน่าฟังของเสียงจากการให้ผู้เข้าร่วมการทดลองเรียงลำดับความน่าฟังของเสียงของกลุ่มตัวอย่างที่แท้จริงในการทดลองที่ 2 จำนวน 80 คน พบว่าการคิดคะแนนความก้าวร้าวทั้ง 2 แบบ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01, $r(78) = .89, p < .01$, (หนึ่งหาง) จึงเชื่อว่าการคิดคะแนนความก้าวร้าวแทนที่ทั้ง 2 วิธีนั้น มีความสัมพันธ์กันสูง และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ผู้วิจัยจึงเลือกใช้วิธีการคิดคะแนนความก้าวร้าวแทนที่ ที่คิดจากค่าเฉลี่ยการเรียงลำดับความน่าฟังของเสียงจากกลุ่มตัวอย่าง 70 คน โดยปฏิการ นาครอด (2550) มาเป็นคะแนนความก้าวร้าวแทนที่ของผู้ร่วมการทดลองแต่ละคน

ค่าสถิติพื้นฐาน

ผลการวิเคราะห์ค่ามัธยฐานเลขคณิต (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของคะแนนความก้าวร้าวแทนที่ พบว่า ผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิบัติสูงในเงื่อนไขถูกกีดกันทางสังคมมีคะแนนความก้าวร้าวแทนที่ ($M = 11.18, SD = 5.14$) มากกว่าในเงื่อนไขไม่ถูกกีดกันทางสังคม ($M = 5.90, SD = 3.61$) และผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิบัติต่ำในเงื่อนไขถูกกีดกันทางสังคมมีคะแนนความก้าวร้าวแทนที่ ($M = 6.83, SD = 3.73$) มากกว่าในเงื่อนไขไม่ถูกกีดกันทางสังคม ($M = 5.30, SD = 3.10$) และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างเงื่อนไขถูกกีดกันทางสังคมและไม่ถูกกีดกันทางสังคม พบว่าเงื่อนไขถูกกีดกันทางสังคมมีคะแนนความก้าวร้าวแทนที่ ($M = 9.00, SD = 4.95$) มากกว่าในเงื่อนไขไม่ถูกกีดกันทางสังคม ($M = 5.60, SD = 3.34$) ดังรายละเอียดในตารางที่ 9

ผลการทดสอบความเป็นเอกพันธ์ของการแปรปรวนพบว่าความแปรปรวนของประชากรตัวแปรตาม คือ ความก้าวร้าวแทนที่ จำแนกตามความอ่อนไหวต่อการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 (Levene's test $F(3, 76) = 4.76, p < .01$)

ตารางที่ 7

ผลการวิเคราะห์คะแนนความก้าวร้าวแทนที่ จำแนกตามระดับความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธและเงื่อนไขการถูกกีดกันทางสังคม

ความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ	เงื่อนไขการถูกกีดกันทางสังคม								
	ไม่ถูกกีดกันทางสังคม			ถูกกีดกันทางสังคม			รวม		
	<i>n</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>n</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>n</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
อ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ	20	1.75	1.97	20	3.00	2.00	40	2.38	2.06
อ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูง	20	1.95	2.01	20	6.15	2.64	40	4.05	3.15
รวม	40	1.85	1.97	40	4.58	2.81	80	3.21	2.77

ตอนที่ 5 การทดสอบสมมติฐานการวิจัยของการทดลองที่ 2

สมมติฐานข้อที่ 3 การถูกกีดกันทางสังคมและความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ มีปฏิสัมพันธ์กันในการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางของคะแนนความก้าวร้าวแทนที่พบว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการถูกกีดกันทางสังคมและความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธมีนัยสำคัญทางสถิติ $F(1, 76) = 9.21, p < .05$ ดังแสดงในตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 3 โดยการถูกกีดกันทางสังคมและความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ มีปฏิสัมพันธ์กันในการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่

ตารางที่ 8

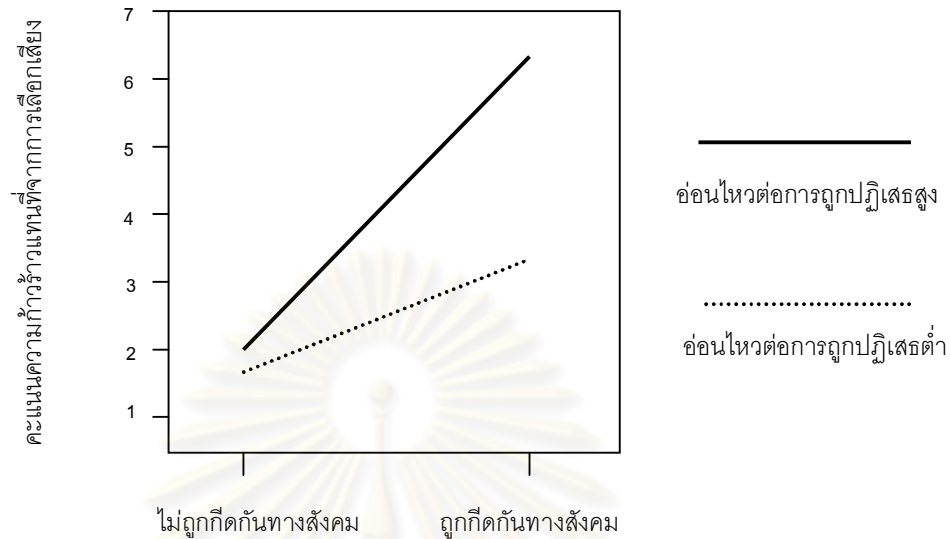
การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางของคะแนนความก้าวร้าวแทนที่

แหล่งความแปรปรวน	<i>df</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
ความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ (A)	1	11.87**	.001
เงื่อนไขการถูกกีดกันทางสังคม (B)	1	31.42***	.000
A×B	1	9.21**	.030
ความคลาดเคลื่อน	76	(4.73)	

หมายเหตุ ค่าตัวเลขในวงเล็บเป็นค่าความคลาดเคลื่อนกำลังสองเฉลี่ย

* $p < .05$. ** $p < .01$. *** $p < .001$.

ทั้งนี้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการถูกกีดกันทางสังคมและความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธแสดง
ในภาพที่ 6

ภาพที่ 6 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการถูกกีดกันทางสังคมและความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธในการแสดงความก้าวร้าวโดยตรง

สมมติฐานข้อที่ 3.1 เมื่อถูกกีดกันทางสังคมผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่มากกว่าผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ

ผลทดสอบการเปรียบเทียบต่างของคะแนนความก้าวร้าวแทนที่พบว่า เมื่อถูกกีดกันทางสังคมผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูง เกิดการก้าวร้าวแทนที่ ($M = 6.15, SD = 2.64$) มากกว่าผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ ($M = 3.00, SD = 2.00$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $F(1, 76) = 20.99, p < .001$ ผลการวิเคราะห์สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 3.1 โดยเมื่อถูกกีดกันทางสังคมผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่มากกว่าผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ ดังแสดงในตารางที่ 11

สมมติฐานข้อที่ 3.2 เมื่อไม่ถูกกีดกันทางสังคมผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่ไม่แตกต่างจากผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ

ผลทดสอบการเปรียบเทียบต่างของคะแนนความก้าวร้าวแทนที่พบว่า เมื่อไม่ถูกกีดกันทางสังคม ผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูง เกิดการก้าวร้าวแทนที่ ($M = 1.95, SD = 2.01$)

มากกว่าผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ ($M = 1.75, SD = 1.97$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ $F(1, 76) = 0.08, ns$ ผลการวิเคราะห์ที่สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 3.2 โดยเมื่อไม่ถูกกีดกันทางสังคมผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่ไม่แตกต่างจากผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ ดังแสดงในตารางที่ 11

ตารางที่ 9

การทดสอบการเปรียบเทียบของคะแนนความก้าวร้าวแทนที่

แหล่งความแปรปรวน	<i>df</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
HIRS-EX VS LORS-EX	1	20.99***	.000
HIRS-NOEX VS LORS-NOEX	1	0.08	.772
ความคลาดเคลื่อน	76	(4.73)	

หมายเหตุ HIRS หมายถึง ผู้ที่อ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูง
LORS หมายถึง ผู้ที่อ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ
EX หมายถึง เงื่อนไขที่ถูกกีดกันทางสังคม
NOEX หมายถึง เงื่อนไขที่ไม่ถูกกีดกันทางสังคม

*** $p < .001$.

สมมติฐานข้อที่ 4 การถูกกีดกันทางสังคมก่อให้เกิดการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่มากกว่าการไม่ถูกกีดกันทางสังคม

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางของคะแนนความก้าวร้าวแทนที่พบว่า ผลหลักของการถูกกีดกันทางสังคมมีนัยสำคัญทางสถิติ $F(1, 76) = 31.42, p < .001$ ดังแสดงในตารางที่ 10 และเมื่อพิจารณาค่ามัชฌิมเลขคณิต (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของคะแนนความก้าวร้าวแทนที่จะเห็นได้ว่าการถูกกีดกันทางสังคมทำให้เกิดการก้าวร้าวแทนที่ ($M = 4.58, SD = 2.81$) มากกว่าการไม่ถูกกีดกันทางสังคม ($M = 1.85, SD = 1.97$) ผลการวิเคราะห์ที่สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 4 โดยการถูกกีดกันทางสังคมก่อให้เกิดการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่มากกว่าการไม่ถูกกีดกันทางสังคม ดังแสดงในตารางที่ 9

ตารางที่ 10

สรุปการทดสอบสมมติฐาน

ข้อที่	สมมติฐานการวิจัย	ผลการวิเคราะห์
1.	การถูกกีดกันทางสังคมและความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ มีปฏิสัมพันธ์กันในการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรง	สนับสนุน
1.1.	เมื่อถูกกีดกันทางสังคมผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ สูงแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรงมากกว่าผู้ที่มีความ อ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ	สนับสนุน
1.2.	เมื่อไม่ถูกกีดกันทางสังคมผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูก ปฏิเสธสูงแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรงไม่แตกต่างจากผู้ ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ	สนับสนุน
2.	การถูกกีดกันทางสังคมก่อให้เกิดการแสดงพฤติกรรม ก้าวร้าวโดยตรงมากกว่าการไม่ถูกกีดกันทางสังคม	สนับสนุน
3.	การถูกกีดกันทางสังคมและความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ มีปฏิสัมพันธ์กันในการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่	สนับสนุน
3.1.	เมื่อถูกกีดกันทางสังคมผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ สูงแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่มากกว่าผู้ที่มีความ อ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ	สนับสนุน
3.2.	เมื่อไม่ถูกกีดกันทางสังคมผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูก ปฏิเสธสูงแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่ไม่แตกต่างจากผู้ ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ	สนับสนุน
4.	การถูกกีดกันทางสังคมก่อให้เกิดการแสดงพฤติกรรม ก้าวร้าวแทนที่มากกว่าการไม่ถูกกีดกันทางสังคม	สนับสนุน

การวิเคราะห์เพิ่มเติม

ในงานวิจัยนี้ได้มีการวิเคราะห์เพิ่มเติมถึงอิทธิพลของความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธและการแสดงความก้าวร้าวโดยตรง (การทดลองที่ 1) เพื่อศึกษาว่าผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงก่อให้เกิดการพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรงมากกว่าผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการปฏิเสธต่ำ ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางของคะแนนความก้าวร้าวโดยตรงพบว่า ผลหลักของความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธมีนัยสำคัญทางสถิติ $F(1, 76) = 21.16, p < .001$ ดังแสดงในตารางที่ 7 และเมื่อพิจารณาค่ามัชฌิมเลขคณิต (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของคะแนนความก้าวร้าวโดยตรงจะเห็นได้ว่า ผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงทำให้เกิดการก้าวร้าวโดยตรง ($M = 3.85, SD = 2.86$) มากกว่าผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ ($M = 2.15, SD = 1.60$) ดังแสดงในตารางที่ 6

ในการทดลองที่ 2 การศึกษาถึงอิทธิพลหลักของความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธและการแสดงความก้าวร้าวแทนที่นั้น ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางของคะแนนความก้าวร้าวแทนที่พบว่า ผลหลักของความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธมีนัยสำคัญทางสถิติ $F(1, 76) = 11.87, p < .01$ ดังแสดงในตารางที่ 10 และเมื่อพิจารณาค่ามัชฌิมเลขคณิต (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของคะแนนความก้าวร้าวแทนที่จะเห็นได้ว่า ผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงทำให้เกิดการก้าวร้าวแทนที่ ($M = 4.05, SD = 3.15$) มากกว่าผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ ($M = 2.38, SD = 2.06$) ดังแสดงในตารางที่ 9

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลของการถูกกีดกันทางสังคมและความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิบัติสูงต่อการเกิดการก้าวร้าวโดยตรงและก้าวร้าวแทนที่ จึงขออภิปรายผลการวิจัยตามสมมติฐานดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 การถูกกีดกันทางสังคมและความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิบัติสูง มีปฏิสัมพันธ์กันในการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรง

สมมติฐานข้อที่ 1.1 เมื่อถูกกีดกันทางสังคมผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิบัติสูงแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรงมากกว่าผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิบัติต่ำ

สมมติฐานข้อที่ 1.2 เมื่อไม่ถูกกีดกันทางสังคมผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิบัติสูงแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรงไม่แตกต่างจากผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิบัติต่ำ

ผลการวิจัยสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 1 ข้อที่ 1.1 และ ข้อที่ 1.2 โดยพบว่า การถูกกีดกันทางสังคมและความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิบัติสูง มีปฏิสัมพันธ์กันในการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรง ซึ่งเมื่อถูกกีดกันทางสังคมผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิบัติสูงแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรงมากกว่าผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิบัติต่ำ และเมื่อไม่ถูกกีดกันทางสังคมผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิบัติสูงแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรงไม่แตกต่างจากผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิบัติต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ayduk และคณะ (1999) ที่ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิบัติสูงและความคิดปฏิบัติที่มีต่อผู้อื่น เนื่องจากการที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิบัติสูงส่งผลให้บุคคลนั้นพร้อมที่จะรับรู้หรือให้ความสนใจกับการปฏิบัติจากผู้อื่นและยังไวต่อความรู้สึกว่าตนถูกปฏิบัติอีกด้วย ทำให้การรับรู้ถึงการปฏิบัติสูงมีผลต่อการเกิดอารมณ์และพฤติกรรมที่เกินจากความเป็นไปจริงพร้อม ๆ กัน ดังนั้นบุคคลจึงพยายามที่จะตอบโต้หรือควบคุมพฤติกรรมของผู้อื่นโดยการแสดงออกอย่างไม่เหมาะสม เช่น แสดงออกอย่างก้าวร้าวรุนแรง (Downey et al., 1995; Feldman & Downey, 1994)

ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของAyduk และคณะ (2008) ที่ทำการศึกษาอิทธิพลของการถูกปฏิเสธจากกลุ่มกับการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวและความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ พบว่าผู้ร่วมการทดลองที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธในเงื่อนไขถูกปฏิเสธจากผู้ร่วมการทดลองคนอื่นที่มาจากแอฟริกาให้ผู้ร่วมการทดลองที่เป็นผู้ประเมินการเลือกไปเที่ยวกับคู่נדพบในปริมาณที่มากกว่า เมื่อรู้ว่าบุคคลนั้นไม่ชอบกินเผ็ด

ทั้งนี้สามารถอธิบายผลที่เกิดขึ้นจากแนวคิดและงานวิจัยเกี่ยวกับความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธที่แสดงให้เห็นว่าบุคคลที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงเมื่อรับรู้ คาดหวัง หรือเผชิญกับการปฏิเสธจะแสดงอารมณ์และพฤติกรรมทางลบ เช่น อารมณ์โกรธ มีความรู้สึกเป็นปฏิปักษ์ หดหู่หมัดหวัง ลดพฤติกรรมช่วยเหลือ อัจฉริยภาพ และพยายามที่จะควบคุมพฤติกรรมของผู้อื่นอย่างไม่เหมาะสม เช่น แสดงออกอย่างก้าวร้าว รุนแรง และพบว่าเมื่อบุคคลถูกกีดกันทางสังคมส่งผลให้แสดงออกซึ่งพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรงต่อผู้ที่ปฏิเสธตน เพราะฉะนั้นความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธและการถูกกีดกันทางสังคมมีปฏิสัมพันธ์กันในการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรง กล่าวคือเมื่อถูกกีดกันทางสังคม บุคคลที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรงมากกว่าบุคคลที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ แต่เมื่อไม่ถูกกีดกันทางสังคม คนที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรงไม่แตกต่างจากคนที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ

สมมติฐานข้อที่ 2 การถูกกีดกันทางสังคมก่อให้เกิดการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรงมากกว่าการไม่ถูกกีดกันทางสังคม

ผลการวิจัยสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 2 โดยพบว่า การถูกกีดกันทางสังคมก่อให้เกิดการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรงมากกว่าการไม่ถูกกีดกันทางสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Warburton และคณะ (2006) ที่ทำการศึกษาเรื่องการถูกปฏิเสธจากกลุ่มส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว พบว่าผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขถูกปฏิเสธจากกลุ่มแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวต่อบุคคลที่ปฏิเสธตนหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิเสธ มากกว่าผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขได้รับการยอมรับโดยการที่แอฟริกาให้ในปริมาณที่มากกว่า

ทั้งนี้สามารถอธิบายได้จากแนวคิดที่ว่า การถูกกีดกันหรือถูกปฏิเสธจากกลุ่มนั้นล้วนทำให้บุคคลแสดงออกไปในทิศทางลบ นั่นก็เพราะว่าการถูกปฏิเสธหรือถูกกีดกันทางสังคมคือแหล่งของความเจ็บปวด โดย Azrin (1967, อ้างถึงใน Berkowitz, 1989) กล่าวว่าไม่ว่าจะเป็นสัตว์หรือ

มนุษย์ความเจ็บปวดทางร่างกายสามารถส่งผลให้บุคคลนั้นเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวได้ การถูกปฏิเสธหรือการถูกกีดกันทางสังคมคือแหล่งของความคับข้องใจ โดยWilliams (2007) พบว่าการที่บุคคลถูกปฏิเสธหรือถูกขับออกจากกลุ่มนั้นเป็นการขัดขวางความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ ทำให้บุคคลเกิดความคับข้องใจ และผลจากความคับข้องใจนั้นส่งผลให้บุคคลเกิดพฤติกรรมก้าวร้าว การถูกปฏิเสธหรือการถูกกีดกันทางสังคมคือแหล่งของการคุกคามการเห็นคุณค่าแห่งตน หรือทำให้บุคคลที่ถูกกีดกันทางสังคมต้องการแก้แค้น และเกิดการควบคุมตัวเองต่ำลง

สมมติฐานข้อที่ 3 การถูกกีดกันทางสังคมและความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ มีปฏิสัมพันธ์กันในการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่

สมมติฐานข้อที่ 3.1 เมื่อถูกกีดกันทางสังคมผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่มากกว่าผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ

สมมติฐานข้อที่ 3.2 เมื่อไม่ถูกกีดกันทางสังคมผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่ไม่แตกต่างจากผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ

ผลการวิจัยสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 3 ข้อที่ 3.1 และ ข้อที่ 3.2 โดยพบว่า การถูกกีดกันทางสังคมและความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ มีปฏิสัมพันธ์กันในการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่ ซึ่งเมื่อถูกกีดกันทางสังคมผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่มากกว่าผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ และเมื่อไม่ถูกกีดกันทางสังคมผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่ไม่แตกต่างจากผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Twenge และคณะ (2001) ที่ได้ศึกษาเรื่องการถูกปฏิเสธจากกลุ่มส่งผลต่อการแสดงความก้าวร้าว ผลการวิจัยพบว่าผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขถูกกีดกันทางสังคมแสดงความก้าวร้าวต่อบุคคลที่ไม่ได้เป็นสมาชิกในกลุ่มที่เคยปฏิเสธตน นั้นแสดงให้เห็นว่าการถูกกีดกันทางสังคมนั้นส่งผลให้บุคคลไม่เพียงแต่จะแสดงความก้าวร้าวโดยตรงต่อผู้ที่ปฏิเสธตนเท่านั้น แต่ยังแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่ต่อบุคคลที่ 3 ซึ่งไม่ได้เกี่ยวข้องกับการถูกกีดกันทางสังคมต่อตนเองแต่อย่างใด

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าแม้บุคคลที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับภารกิจด้านทางสังคมก็อาจจะได้รับการตอบสนองที่ก้าวร้าวจากคนที่อ่อนไหวต่อการถูกปฏิบัติสูงที่ได้เผชิญกับการถูกกีดกันทางสังคมมาจากจากสถานการณ์อื่น

ทั้งนี้ยังสามารถอธิบายผลการวิจัยได้ด้วยแนวคิดของ Downey และ Feldman (1996) กล่าวว่าบุคคลที่มีลักษณะอ่อนไหวต่อการปฏิบัติสูงมีแนวโน้มที่จะคาดหวังอย่างมีความกังวลต่อการปฏิบัติและรับรู้ถึงการปฏิบัติเกินจากความเป็นจริงและมักคิดว่าตนจะถูกปฏิบัติในทุกสถานการณ์ ทำให้การรับรู้ถึงการปฏิบัติของบุคคลนั้นมีผลต่อการเกิดอารมณ์และพฤติกรรมที่เกินจากความเป็นจริงพร้อม ๆ กัน จึงทำให้บุคคลที่มีความอ่อนไหวต่อการปฏิบัติสูงนั้นสามารถแสดงความก้าวร้าวออกมา แม้จะเป็นความก้าวร้าวต่อคนที่ไม่เกี่ยวข้องหรือความก้าวร้าวแทนที่ก็ตาม

สมมติฐานข้อที่ 4 การถูกกีดกันทางสังคมก่อให้เกิดการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่มากกว่าการไม่ถูกกีดกันทางสังคม

ผลการวิจัยสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 4 โดยพบว่า การถูกกีดกันทางสังคมก่อให้เกิดการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่มากกว่าการไม่ถูกกีดกันทางสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่พบว่าการที่บุคคลถูกกีดกันทางสังคม แม้จะไม่รู้ว่าใครเป็นผู้ปฏิบัติตน ก็ส่งผลให้บุคคลนั้นแสดงออกถึงพฤติกรรมก้าวร้าวได้ ซึ่งเป็นความก้าวร้าวแทนที่ (DeWell et al., 2009; Twenge et al., 2001)

ดังที่ได้อภิปรายผลไปแล้วในสมมติฐานข้อที่ 2 ถึงสาเหตุของการถูกกีดกันทางสังคมต่อการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว ผลการวิจัยนี้เป็นการสนับสนุนแนวคิดดังกล่าวอีกด้วย เพราะแม้ว่าบุคคลที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับภารกิจด้านสังคม ก็มีแนวโน้มที่จะได้รับการตอบสนองที่ก้าวร้าวได้จากคนที่ถูกกีดกันทางสังคม ดังนั้นการถูกกีดกันทางสังคมนำมาซึ่งการตอบสนองที่ก้าวร้าวแทนที่ต่อบุคคลที่ 3 ซึ่งไม่ได้เป็นสาเหตุของการทำให้บุคคลนั้นถูกปฏิบัติหรือถูกกีดกันทางสังคม

สรุปภาพรวมของผลการวิจัย พบว่าการที่ได้รับการกีดกันทางสังคมทำให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรงและก้าวร้าวแทนที่มากกว่าการไม่ถูกกีดกันทางสังคม และผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการปฏิบัติสูงจะเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรงและก้าวร้าวแทนที่มากกว่าผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการปฏิบัติต่ำ แต่ไม่มีความแตกต่างกันเมื่อไม่ถูกกีดกันทางสังคม

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลของการถูกกีดกันทางสังคมต่อการเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรงในผู้ที่อ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธแตกต่างกัน
2. เพื่อศึกษาผลของการถูกกีดกันทางสังคมต่อการเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่ในผู้ที่อ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธแตกต่างกัน
3. เพื่อตรวจสอบผลของการถูกกีดกันทางสังคมต่อพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรงและก้าวร้าวแทนที่ในสังคมไทย

สมมติฐานการวิจัย

1. การถูกกีดกันทางสังคมและความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ มีปฏิสัมพันธ์กันในการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรง
 - 1.1 เมื่อถูกกีดกันทางสังคมผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรงมากกว่าผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ
 - 1.2 เมื่อไม่ถูกกีดกันทางสังคมผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรงไม่แตกต่างจากผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ
2. การถูกกีดกันทางสังคมก่อให้เกิดการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรงมากกว่าการไม่ถูกกีดกันทางสังคม
3. การถูกกีดกันทางสังคมและความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ มีปฏิสัมพันธ์กันในการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่
 - 3.1 เมื่อถูกกีดกันทางสังคมผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่มากกว่าผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ
 - 3.2 เมื่อไม่ถูกกีดกันทางสังคมผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่ไม่แตกต่างจากผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ
4. การถูกกีดกันทางสังคมก่อให้เกิดการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่มากกว่าการไม่ถูกกีดกันทางสังคม

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1. กลุ่มตัวอย่างในขั้นสร้างเครื่องมือ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสร้างมาตรวัดความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ จำนวน 75 คน

2. กลุ่มตัวอย่างจริงในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาจริงเป็นนิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ลงทะเบียนวิชาจิตวิทยาทั่วไป และวิชาจิตวิทยาบุคลิกภาพชั้นนำ ในภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2553 ที่ผ่านการทำมาตรวัดความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ แล้วคัดเลือกผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงหรือผู้ที่มีคะแนนจากมาตรวัดความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ อยู่ในช่วงเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 73 หรือสูงกว่า และผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำหรือผู้ที่มีคะแนนจากมาตรวัดความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ อยู่ในช่วงเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 27 หรือต่ำกว่า ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 160 คน แล้วสุ่มกลุ่มตัวอย่างเข้าสู่เงื่อนไขการทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. มาตรวัดความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ

มาตรวัดความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ ดัดแปลงมาจาก Rejection sensitivity Questionnaire (RSQ) ของ Downey และ Feldman (1996) มีข้อกระทงทั้งหมด 18 ข้อ โดยในแต่ละข้อนั้นมีข้อคำถามอยู่ 2 ข้อ คือ ความกังวลหรือวิตกและความคาดหวังต่อสถานการณ์ในแต่ละข้อคำถาม

2. เครื่องมือที่ใช้วัดพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรงและก้าวร้าวแทนที่

ผู้วิจัยใช้การวัดความก้าวร้าวด้วยวิธีการเลือกเสียงต่าง ๆ ให้ผู้อื่นฟัง โดยแบบวัด พฤติกรรมก้าวร้าวที่พัฒนาโดยปฏิการ นาครอด (2550) ซึ่งได้คัดเลือกเสียงจำนวน 10 เสียงมาเพื่อใช้ในการวัดความก้าวร้าวจากบุคคลที่ถูกปฏิเสธจากกลุ่ม โดยแบ่งเป็น

เสียงทางบวก คือ เสียงที่ฟังแล้วทำให้รู้สึกอารมณ์ดี ผ่อนคลาย สนุกสนาน อัน ได้แก่ เสียงธรรมชาติในป่า เสียงคลื่นทะเล เสียงนกร้อง เสียงน้ำไหล และเสียงดนตรี

เสียงทางลบ คือ เสียงที่ฟังแล้วทำให้รู้สึกอารมณ์ไม่ดี เครียด รำคาญ หุดหู่ อัน ได้แก่ เสียงฟ้าผ่า เสียงยิงปืน เสียงรถดับเพลิง เสียงกรีดร้อง และเสียงสัญญาณเตือนภัย

3. ใบแสดงผลการตอบรับการเข้ากลุ่ม

กระดาษขนาด กว้าง 21 ซม. × ยาว 9 ซม. ที่มีข้อความหัวกระดาษว่า “ผลการคัดเลือก ผู้เข้าร่วมการทดลอง” โดยมีช่องว่างให้เขียนชื่อ-สกุลของผู้เข้าร่วมการทดลอง โดยถัดมา มีผลการคัดเลือกการเข้าร่วมกลุ่มจากผู้ช่วยวิจัยที่ 1, 2 และ 3 โดยมีช่องสี่เหลี่ยมเพื่อให้ทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความเลือกหรือไม่เลือกตามเงื่อนไขการทดลอง เพื่อส่งผู้ร่วมการทดลองเข้าสู่เงื่อนไขการทดลองทั้ง 2 เงื่อนไข

4. กระดาษสำหรับเขียนแนะนำตนเอง

กระดาษสำหรับเขียนแนะนำตนเอง เป็นกระดาษขนาด A4 ที่มีข้อความหัวกระดาษว่า “นี่แหละ...ตัวฉัน” โดยมีหัวข้อต่าง ๆ เว้นช่องว่างไว้เพื่อให้ตอบคือ ชื่อ-นามสกุล เพศ อายุ ศาสนา คณะ ชั้นปี และเกรดเฉลี่ย และมีบรรทัดที่เว้นว่างจำนวน 5 บรรทัดไว้เพื่อให้เขียนแนะนำตัวเอง ภายใต้คำสั่ง โปรดเขียนแนะนำตนเองในด้านต่าง ๆ เช่น ลักษณะนิสัย ความชอบส่วนตัว ข้อเด่น ข้อด้อย มาอย่างสั้น ๆ

วิธีดำเนินการทดลอง

การศึกษาที่ 1 (วัดพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรง)

1. นำมาตรวัดความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างล่วงหน้า 1-2 สัปดาห์ก่อนที่จะเชิญกลุ่มตัวอย่างเข้ามามีส่วนร่วมในการทดลอง โดยจะเชิญกลุ่มตัวอย่างเฉพาะที่มีลักษณะความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงและอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำเข้ามามีส่วนร่วมในการทดลอง
2. ผู้วิจัยแจ้งให้ผู้เข้าร่วมการทดลองทราบว่าสามารถเข้าร่วมการทดลองในขั้นต่อไปได้นั้นจะต้องผ่านการคัดเลือกจากผู้ช่วยการทดลองอีก 3 คน โดยพิจารณาจากที่ผู้เข้าร่วมการทดลองได้แนะนำตัวเอง โดยให้ผู้เข้าร่วมการทดลองแนะนำตัวเองต่อผู้ช่วยวิจัยผ่านทางกรเขียนแนะนำตัวเองเป็นเวลา 3 นาที และแนะนำตัวเองผ่านกล้องวงจรปิดในห้องทดลองเป็นเวลา 2 นาที
3. ผู้วิจัยสุ่มผู้ร่วมการทดลองเข้าสู่เงื่อนไขการทดลอง โดยในเงื่อนไขถูกกีดกันทางสังคมผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขนี้จะไม่ได้รับการคัดเลือกจากผู้ช่วยการทดลองเลย ส่วนในเงื่อนไขไม่ถูกกีดกันทางสังคม ผู้ร่วมการทดลองได้รับการคัดเลือกจากผู้ช่วยการทดลองทั้ง 3 คน
4. ให้ผู้ร่วมการทดลองเลือกเปิดเสียงให้ผู้ช่วยการทดลองที่เลือกหรือไม่เลือกตนฟังเพียง 1 เสียง และให้ผู้ร่วมการทดลองเรียงลำดับความน่าฟังของเสียง เพื่อเป็นการวัดความก้าวร้าวโดยตรง
5. บอกจุดประสงค์ที่แท้จริงของการทดลองและกล่าวขอบคุณ

การศึกษาที่ 2 (วัดพฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่)

ขั้นตอนต่าง ๆ เหมือนกับการทดลองที่ 1 ที่วัดพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรง แต่จะแตกต่างกันตรงเป้าหมายที่ผู้ร่วมการทดลองจะต้องเลือกเสียงให้ฟังคือ ผู้วิจัยให้ผู้ร่วมการทดลองทำการเลือกเสียงเพื่อไปเปิดให้นักเรียนมัธยมปลายฟัง เพื่อเป็นการวัดความก้าวร้าวแทนที่

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows ด้วยสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (Two-way ANOVA) 2(ลักษณะความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ : สูงและต่ำ) \times 2 (เงื่อนไขการกีดกันทางสังคม : ถูกกีดกันทางสังคมและไม่ถูกกีดกันทางสังคม) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรงและพฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่

ผลการวิจัย

1. การถูกกีดกันทางสังคมและความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ มีปฏิสัมพันธ์กันในการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
 - 1.1 เมื่อถูกกีดกันทางสังคมผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรงมากกว่าผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
 - 1.2 เมื่อไม่ถูกกีดกันทางสังคมผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรงแตกต่างจากผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
2. การถูกกีดกันทางสังคมก่อให้เกิดการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรงมากกว่าการไม่ถูกกีดกันทางสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
3. การถูกกีดกันทางสังคมและความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ มีปฏิสัมพันธ์กันในการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
 - 3.1 เมื่อถูกกีดกันทางสังคมผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่มากกว่าผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
 - 3.2 เมื่อไม่ถูกกีดกันทางสังคมผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่แตกต่างจากผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
4. การถูกกีดกันทางสังคมก่อให้เกิดการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวแทนที่มากกว่าการไม่ถูกกีดกันทางสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

สรุปผลการวิจัย

ในเงื่อนไขที่ถูกกีดกันทางสังคมเกิดการก้าวร้าวโดยตรงและก้าวร้าวแทนที่มากกว่าการไม่ถูกกีดกันทางสังคม บุคคลที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิบัติสูงเกิดการก้าวร้าวโดยตรงและก้าวร้าวแทนที่มากกว่าคนที่มีความอ่อนไหวต่อการปฏิบัติต่ำ เมื่อพิจารณาในเงื่อนไขการถูกกีดกันทางสังคมบุคคลที่มีความอ่อนไหวต่อการปฏิบัติสูงเกิดการก้าวร้าวโดยตรงและก้าวร้าวแทนที่มากกว่าบุคคลที่มีความอ่อนไหวต่อการปฏิบัติต่ำ ส่วนในเงื่อนไขไม่ถูกกีดกันทางสังคมไม่มีความแตกต่างของการเกิดความก้าวร้าวโดยตรงและก้าวร้าวแทนที่ในคนที่มีความอ่อนไหวต่อการปฏิบัติสูงและต่ำ

ข้อเสนอแนะ

1. ในการวิจัยครั้งต่อไปอาจศึกษาตัวแปรเพศของผู้ร่วมการทดลอง ว่ามีผลต่อการเกิดความก้าวร้าวแตกต่างกันหรือไม่
2. ในการศึกษาครั้งต่อไปอาจจัดกระทำสถานการณ์การถูกกีดกันทางสังคมในรูปแบบอื่น เช่น โดยผู้ที่อยู่ในบทบาททางสังคมที่แตกต่างกัน หรือในบริบทความสัมพันธ์อื่น ๆ ระหว่างผู้ปฏิบัติและผู้ถูกปฏิบัติ
3. งานวิจัยครั้งนี้จำกัดเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนิสิตระดับปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความคล้ายคลึงกันค่อนข้างมาก ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาเพิ่มเติมถึงผลที่จะเกิดขึ้นในกลุ่มทางสังคมอื่น ๆ ที่มีความหลากหลายด้วย
4. ยังมีตัวแปรทางจิตวิทยาอื่น ๆ อีกหลายตัวแปรที่น่าจะมีผลต่อการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมก้าวร้าว เช่น การเห็นคุณค่าแห่งตน (Murray et al., 2002) หรือประสบการณ์ความก้าวร้าวรุนแรงในครอบครัว (Kaufman & Zigler, 1987 อ้างถึงใน Myer, 2010) ดังนั้นจึงสมควรศึกษาเพิ่มเติมเพื่อให้งานวิจัยด้านพฤติกรรมก้าวร้าวเมื่อถูกปฏิบัติมีความชัดเจนและครอบคลุมยิ่งขึ้น

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

ขวัญเรือน แสงจีน. (2546). *ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพและความตั้งใจทางกายภาพกับสถานภาพทางสังคม*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาสังคม คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นริศรา ศรีทองสุข. (2551). *อิทธิพลของลักษณะนิสัยครุ่นคิดและสิ่งที่มากระตุ้นต่อการเกิดการก้าวร้าวแทนที่*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาสังคม คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นิตยา เมธาพิพัฒน์. (2546). *ความแตกต่างระหว่างบุคลิกภาพและเพศในการตีความหมายสิ่งชี้แนะ อารมณ์ที่ไม่ใช่วาจา*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาสังคม คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปฏิภากร นาครอด. (2550). *อิทธิพลของบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่อปฏิบัติการตอบสนองเมื่อได้รับการยอมรับหรือถูกปฏิเสธ*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาสังคม คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศุภดี คิวสานนท์. (2546). *อิทธิพลของบุคลิกภาพ การปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และอารมณ์ต่อการพยายามควบคุมอารมณ์*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาสังคม คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศูนย์บริการทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาษาอังกฤษ

- Ayduk, O., Downey, G., & Kim, M. (2001). Rejection sensitivity and depressive symptoms in women [Electronic version]. *Personality and Social Psychology Bulletin, 27*, 868-877.
- Ayduk, O., Downey, G., Testa, A., & Yen, Y. (1999). Does rejection elicit hostility in rejection sensitive women? [Electronic version]. *Social Cognition, 17*, 245-271.
- Ayduk, O., Gyurak, A., & Luerssen, A. (2008). Individual differences in the rejection-aggression link in the hot sauce paradigm: The case of rejection sensitivity [Electronic version]. *Journal of Experimental Social Psychology, 44*, 775-782.
- Baumeister, R. F., Catanese, K. R., & Wallace, H. M. (2002). Conquest by force: A narcissistic reactance theory of rape and sexual coercion [Electronic version]. *Review of General Psychology, 6*, 92-135.
- Baumeister, R. F., & Leary, M. R. (1995). The need to belong: Desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation [Electronic version]. *Psychological Bulletin, 117*, 497-529.
- Baumeister, R. F., Smart, L., & Boden, J. M. (1996). Relation of threatened egotism to violence and aggression: The dark side of high self-esteem. *Psychological Review, 103*, 5-33.
- Baumeister, R. F., Twenge, J. M., & Nuss, C. K. (2002). Effects of social exclusion on cognitive processes: Anticipated aloneness reduces intelligent thought [Electronic version]. *Journal of Personality and Social Psychology, 83*, 817-827.

- Beest, I. V., & Williams, K. D. (2006). When inclusion costs and ostracism pays, ostracism still hurt [Electronic version]. *Journal of Personality and Social Psychology*, 91, 918-928.
- Berkowitz, L. (1983). Aversively-stimulated aggression: Some parallels and differences in research with animals and humans [Electronic version]. *American Psychologist*, 38, 1135-1144.
- Berkowitz, L. (1989). Frustration-aggression hypothesis: Examination and reformulation [Electronic version]. *Psychological Bulletin*, 6, 59-73.
- Bourgeois, K. S., & Leary, M. R. (2001). Coping with rejection: Derogating those who choose us last [Electronic version]. *Motivation and Emotion*, 25, 101-111.
- Buckley, K. E., Winkel, R. E., & Leary, M. R. (2004). Emotional and behavioral responses to interpersonal rejection: Anger, sadness, hurt, and aggression [Electronic version]. *Journal of Experimental Social Psychology*, 40, 14-28.
- Bushman, B. J., & Baumeister, R. F. (1998). Threatened egotism, narcissism, self-esteem, and direct and displaced aggression: Does self-love or self-hate lead to violence? [Electronic version]. *Journal of Personality and Social Psychology*, 75, 219-229.
- Bushman, B. J., Baumeister, R. F., & Phillips, C. M. (2001). Do people aggress to improve their mood? Catharsis beliefs, affect regulation opportunity, and aggressive responding [Electronic version]. *Journal of Personality and Social Psychology*, 81, 17-32.

DeWell, C. N., Twenge, J. M., Gitter, S. A., & Baumeister, R. F. (2009). It's the thought that counts: The role of hostile cognition in shaping aggressive responses to social exclusion [Electronic version]. *Journal of Personality and Social Psychology*, *96*, 45-59.

Downey, G., & Feldman, S. I. (1996). Implications of rejection sensitivity for intimate relationships [Electronic version]. *Journal of Personality and Social Psychology*, *70*, 1327-1343.

Downey, G., Freitas, A. L., Michaelis, B., & Khouri, H. (1998). The self-fulfilling prophecy in close relationships: Rejection sensitivity and rejection by romantic partners [Electronic version]. *Journal of Personality and Social Psychology*, *75*, 545-560.

Eisenberger, N. I., Lieberman, M. D., & Williams, K. D. (2003). Does rejection hurt? An fMRI study of social exclusion [Electronic version]. *Science*, *302*, 290-292.

Feldman, S. I., & Downey, G. (1994). Rejection sensitivity as a mediator of the impact of childhood exposure to family violence on adult attachment behavior [Electronic version]. *Development and Psychopathology*, *6*, 231-247.

Finkel, E. J., & Campbell, W. K. (2001). Self-control and accommodation in close relationships: An interdependence analysis [Electronic version]. *Journal of Personality and Social Psychology*, *81*, 263-77.

Gardner, W. L., Pickett, C. L., & Brewer, M. B. (2000). Social exclusion and selective memory: How the need to belong influences memory for social events [Electronic version]. *Personality and Social Psychology Bulletin*, *26*, 486-496.

- Harmon-Jones, E., & Sigelman, J. (2001). State anger and prefrontal brain activity: Evidence that insult-related relative left-prefrontal activation is associated with experienced anger and aggression [Electronic version]. *Journal of Personality and Social Psychology, 80*, 797-803.
- Kirkpatrick, L. A., Waugh, C. E., Valencia, A., & Webster, G. D. (2002). The functional domain specificity of self-esteem and the differential prediction of aggression [Electronic version]. *Journal of Personality and Social Psychology, 82*, 756-767.
- Leary, M. R., & Baumeister, R. F. (2000). The nature and function of self-esteem: Sociometer theory [Electronic version]. *Advances in experimental social psychology, 32*, 1-62.
- Leary, M. R., Kowalski, R. M., Smith, L., & Phillips, S. (2003). Teasing, rejection, and violence: Case studies of the school shootings [Electronic version]. *Aggressive Behavior, 29*, 202-214.
- Leary, M. R., Springer, C., Negel, L., Ansell, E., & Evans, K. (1998). The causes, phenomenology, and consequences of hurt feelings [Electronic version]. *Journal of Personality and Social Psychology, 74*, 1225-1237.
- Leary, M. R., Tambor, E. S., Terdal, S. K. & Downs, D. L. (1995) Self-esteem as an interpersonal monitor: The sociometer hypothesis [Electronic version]. *Journal of Personality and Social Psychology, 68*, 518-530.
- Leary, M. R., Twenge, J. M., & Quinlivan, E. (2006). Interpersonal rejection as a determinant of anger and aggression [Electronic version]. *Personality and Social Psychology Review, 10*, 111-132.

- McDonald, G., & Leary, M. R. (2005). Why does social exclusion hurt? The relationship between social and physical pain [Electronic version]. *Psychological Bulletin*, 131, 202-223.
- Myers, D. G. (2010). *Social psychology* (10th ed.). New York: McGraw-Hill.
- Twenge, J. M., Baumeister, R. F., DeWall, C. N., Ciarocco, N. J., & Bartels, J. M. (2007). Social exclusion decreases prosocial behavior [Electronic version]. *Journal of Personality and Social Psychology*, 92, 56-66.
- Twenge, J. M., Baumeister, R. F., Tice, D. M., & Stucke, T. S. (2001). If you can't join them, beat them: Effects of social exclusion on aggressive behavior [Electronic version]. *Journal of Personality and Social Psychology*, 81, 1058-1069.
- Twenge, J. M., & Campbell, W. K. (2003). "Isn't it fun to get the respect that we're going to deserve?": Narcissism, social rejection, and aggression [Electronic version]. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 29, 261-272.
- Twenge, J. M., Catanese, K. R., & Baumeister, R. F. (2002). Social exclusion causes self-defeating behavior [Electronic version]. *Journal of Personality and Social Psychology*, 83, 606-615.
- Twenge, J. M., Catanese, K. R., & Baumeister, R. F. (2003). Social exclusion and the deconstructed state: Time perception, meaninglessness, lethargy, lack of emotion, and self-awareness [Electronic version]. *Journal of Personality and Social Psychology*, 85, 409-423.
- Warburton, W. A., Williams, K. D., & Cairns, D. R. (2006). When ostracism leads to aggression: The moderating effects of control deprivation [Electronic version]. *Journal of Experimental Social Psychology*, 42, 213-220.

Williams, K. D. (2007). Ostracism [Electronic version]. *Annual Review of Psychology*, 58, 425-452.

Williams, K. D., Cheung, C. K. T., & Choi, W. (2000). Cyber ostracism: Effects of being ignored over the Internet [Electronic version]. *Journal of Personality and Social Psychology*, 79, 748-762.

Williams, K. D., & Sommer, K. L. (1997). Social ostracism by one's coworkers: Does rejection lead to loafing or compensation? [Electronic version]. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 23, 693-706.

Zadro, L., Williams, K. D., & Richardson, R. (2004). How low can you go? Ostracism by a computer lowers mood, belonging, control, self-esteem, and meaningful existence [Electronic version]. *Journal of Experimental Social Psychology*, 40, 560-567.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

มาตรวัดความรู้สึกรู้สึกนึกคิดและการกระทำ

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการทำวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาจิตวิทยาสังคม คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้สึกรู้สึกนึกคิดและการกระทำของผู้คนในสังคมปัจจุบัน คำตอบของคุณจะถือเป็นความลับและไม่มีผลกระทบต่อตัวคุณ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความร่วมมือมา ณ โอกาสนี้

ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง : โปรดเขียนเครื่องหมาย (✓) ลงในช่อง และเติมข้อมูลลงในช่องว่าง

- ชื่อ - สกุล..... 2. เพศ หญิง ชาย
- รหัสนิสิต..... 4. คณะ.....
- ระดับการศึกษา ชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 ชั้นปีที่ 4 อื่นๆ
ระบุ....
- เบอร์โทรศัพท์..... 7. e-mail.....

คำชี้แจง : โปรดอ่านสถานการณ์ต่อไปนี้อย่างละเอียดและพิจารณาคำตอบที่ตรงกับความรู้สึกของคุณมากที่สุดเพียงคำตอบเดียว แล้วกา X ลงบนตัวเลขที่ตรงกับคำตอบนั้น โปรดจินตนาการว่าคุณอยู่ในสถานการณ์นั้นจริง ๆ โดยเลือกคำตอบที่ตรงกับความรู้สึกของคุณ และโปรดตอบให้ครบทุกข้อ

ตัวอย่าง 1. คุณขอยืมสมุดจดเลคเชอร์ที่เรียน จากเพื่อนร่วมชั้นของคุณคนหนึ่ง

คุณกังวลหรือวิตกว่าเพื่อนร่วมชั้นของคุณจะยอมให้คุณยืมสมุดจดเลคเชอร์หรือไม่

- กำหนดให้
1 = ไม่กังวลอย่างยิ่ง	5 = ค่อนข้างกังวล
2 = ไม่กังวล	6 = กังวล
3 = ค่อนข้างไม่กังวล	7 = กังวลอย่างยิ่ง
4 = กังวลและไม่กังวลพอๆกัน	

หากคุณรู้สึกว่าคุณกังวลหรือวิตกจากสถานการณ์ดังกล่าวเป็นอย่างยิ่ง ให้กา X ลงบนหมายเลข 7 ในช่อง กังวลอย่างยิ่ง ดังตัวอย่าง

ไม่กังวลอย่างยิ่ง	ไม่กังวล	ค่อนข้างไม่กังวล	กังวลและไม่กังวลพอๆกัน	ค่อนข้างกังวล	กังวล	กังวลอย่างยิ่ง
1	2	3	4	5	6	X

หรือหากคุณรู้สึกว่าคุณ กังวล ให้กา X ลงบนหมายเลข 6

หรือหากคุณรู้สึกว่าคุณ ค่อนข้างกังวล ให้กา X ลงบนหมายเลข 5

หรือหากคุณรู้สึกว่าคุณ กังวลและไม่กังวลพอๆกัน ให้กา X ลงบนหมายเลข 4

หรือหากคุณรู้สึกว่าคุณ ค่อนข้างไม่กังวล ให้กา X ลงบนหมายเลข 3

หรือหากคุณรู้สึกว่าคุณ ไม่กังวล ให้กา X ลงบนหมายเลข 2

คุณคาดว่าจะมีความเป็นไปได้ที่เพื่อนร่วมชั้นของคุณเต็มใจจะให้คุณยืมสมุดจดเลคเชอร์

กำหนดให้

1 = เป็นไปไม่ได้อย่างยิ่ง	5 = ค่อนข้างเป็นไปได้
2 = เป็นไปไม่ได้	6 = เป็นไปได้
3 = ค่อนข้างเป็นไปได้	7 = เป็นไปได้อย่างยิ่ง
4 = เป็นไปได้และเป็นไปไม่ได้พอๆกัน	

หากคุณคาดว่าจะมีความเป็นไปได้ที่ยังที่เพื่อนของคุณจะให้คุณยืมสมุดจดเลคเชอร์ ให้กา X ลงบนหมายเลข 1 ในช่องเป็นไปได้อย่างยิ่ง ดังตัวอย่าง

เป็นไปได้ อย่างยิ่ง	เป็นไปได้	ค่อนข้าง เป็นไปได้	เป็นไปได้และเป็นไป ไม่ได้พอๆกัน	ค่อนข้างเป็นไปได้	เป็นไปได้	เป็นไปได้ อย่างยิ่ง
X	2	3	4	5	6	7

หรือหากคุณรู้สึกว่าคุณ เป็นไปได้ ให้กา X ลงบนหมายเลข 2

หรือหากคุณรู้สึกว่าคุณ ค่อนข้างเป็นไปได้ ให้กา X ลงบนหมายเลข 3

หรือหากคุณรู้สึกว่าคุณ เป็นไปได้และเป็นไปไม่ได้พอๆกัน ให้กา X ลงบนหมายเลข 4

หรือหากคุณรู้สึกว่าคุณ ค่อนข้างเป็นไปได้ ให้กา X ลงบนหมายเลข 5

หรือหากคุณรู้สึกว่าคุณ เป็นไปได้ ให้กา X ลงบนหมายเลข 6

หรือหากคุณรู้สึกว่าคุณ เป็นไปได้อย่างยิ่ง ให้กา X ลงบนหมายเลข 7

ตัวอย่างมาตรวัดความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ

1. คุณขอยืมสมุดจดเลคเชอร์ที่เรียน จากเพื่อนร่วมชั้นของคุณคนหนึ่ง

คุณกังวลหรือวิตกว่าเพื่อนร่วมชั้นของคุณจะยอมให้คุณยืมสมุดจดเลคเชอร์หรือไม่

ไม่กังวลอย่างยิ่ง	ไม่กังวล	ค่อนข้าง ไม่กังวล	กังวลและ ไม่กังวลพอๆกัน	ค่อนข้างกังวล	กังวล	กังวลอย่างยิ่ง
1	2	3	4	5	6	7

คุณคาดว่าจะมีความเป็นไปได้ที่เพื่อนร่วมชั้นของคุณจะเต็มใจให้คุณยืมสมุดจดเลคเชอร์

เป็นไปได้ อย่างยิ่ง	เป็นไปได้	ค่อนข้าง เป็นไปได้	เป็นไปได้และเป็นไป ไม่ได้พอๆกัน	ค่อนข้างเป็นไปได้	เป็นไปได้	เป็นไปได้ อย่างยิ่ง
1	2	3	4	5	6	7

2. คุณขอให้คู่รักของคุณไปไหนมาไหนกับคุณ

คุณกังวลหรือวิตกว่าคู่รักของคุณจะอยากไปกับคุณหรือไม่

ไม่กังวลอย่างยิ่ง	ไม่กังวล	ค่อนข้าง ไม่กังวล	กังวลและ ไม่กังวลพอๆกัน	ค่อนข้างกังวล	กังวล	กังวลอย่างยิ่ง
1	2	3	4	5	6	7

คุณคาดว่าจะมีความเป็นไปได้ที่คู่รักของคุณจะต้องการไปกับคุณ

เป็นไปได้ อย่างยิ่ง	เป็นไปได้	ค่อนข้าง เป็นไปได้	เป็นไปได้และเป็นไป ไม่ได้พอๆกัน	ค่อนข้างเป็นไปได้	เป็นไปได้	เป็นไปได้ อย่างยิ่ง
1	2	3	4	5	6	7

3. คุณขอให้พ่อแม่หรือผู้ปกครองช่วยในการตัดสินใจเลือกสาขาวิชาเรียนของคุณ

คุณกังวลหรือวิตกว่าพ่อแม่หรือผู้ปกครองของคุณจะเต็มใจช่วยคุณหรือไม่

ไม่กังวลอย่างยิ่ง	ไม่กังวล	ค่อนข้าง ไม่กังวล	กังวลและ ไม่กังวลพอๆกัน	ค่อนข้างกังวล	กังวล	กังวลอย่างยิ่ง
1	2	3	4	5	6	7

คุณคาดว่าจะมีความเป็นไปได้ที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองของคุณจะเต็มใจช่วยเหลือคุณ

เป็นไปได้ อย่างยิ่ง	เป็นไปได้	ค่อนข้าง เป็นไปได้	เป็นไปได้และเป็นไป ไม่ได้พอๆกัน	ค่อนข้างเป็นไปได้	เป็นไปได้	เป็นไปได้ อย่างยิ่ง
1	2	3	4	5	6	7

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

ตารางที่ 11

การทดสอบค่าทีและการวิเคราะห์รายข้อของมาตรฐานวัดความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ (จำนวน 27 ข้อ)

ข้อ	การวิเคราะห์ข้อกระทงกลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ					ค่า สหสัมพันธ์ ระหว่างข้อ กับคะแนน รวมของ ข้ออื่นๆ (N = 75)	ข้อที่ ผ่านการ วิเคราะห์	
	กลุ่มสูง (n = 21)		กลุ่มต่ำ (n = 20)		ค่า t			ค่า p
	M	SD	M	SD				
1	6.10	1.41	4.05	2.16	3.60***	.000	.33	ผ่าน
2	7.71	2.24	3.70	1.75	6.37***	.000	.64	ผ่าน
3	4.05	1.72	2.60	1.39	2.97**	.002	.16	ไม่ผ่าน
4	9.29	0.72	6.30	2.77	4.67***	.000	.48	ผ่าน
5	8.57	0.93	5.05	2.26	6.47***	.000	.63	ผ่าน
6	8.14	1.74	6.65	2.89	1.99*	.028	.29	ผ่าน
7	6.52	1.91	5.05	3.47	1.69	.050	-	ไม่ผ่าน
8	8.57	1.21	6.25	3.43	2.86**	.004	.45	ผ่าน
9	6.19	1.83	3.80	1.79	4.22***	.000	.43	ผ่าน
10	8.76	1.79	6.65	2.01	3.56***	.000	.30	ผ่าน
11	8.19	1.94	4.35	1.73	6.69***	.000	.62	ผ่าน
12	8.67	1.88	4.45	1.43	8.05***	.000	.72	ผ่าน
13	7.52	1.50	4.65	2.28	4.74***	.000	.47	ผ่าน
14	5.38	2.42	4.15	2.56	1.58	.061	-	ไม่ผ่าน
15	8.86	1.15	5.55	2.16	6.06***	.000	.58	ผ่าน
16	6.10	1.41	4.05	2.16	8.44***	.000	.73	ผ่าน
17	7.71	2.24	3.70	1.75	5.24***	.000	.66	ผ่าน
18	4.05	1.72	2.60	1.39	7.02***	.000	.59	ผ่าน
19	9.29	0.72	6.30	2.77	3.70**	.001	.41	ผ่าน

ข้อ	การวิเคราะห์ข้อกระทงกลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ				ค่า สหสัมพันธ์ ระหว่างข้อ กับคะแนน รวมของ ข้ออื่นๆ (N = 75)	ค่า p	ค่า ที่ ผ่านการ วิเคราะห์	
	กลุ่มสูง (n = 21)		กลุ่มต่ำ (n = 20)					ค่า t
	M	SD	M	SD				
20	8.62	1.88	3.80	1.77	8.69***	.000	.67	ผ่าน
21	9.00	1.95	5.75	2.02	6.86***	.000	.68	ผ่าน
22	7.95	1.40	4.20	1.96	<u>3.06</u> **	.005	.33	ผ่าน
23	9.33	1.56	7.25	2.02	6.86***	.000	.59	ผ่าน
24	9.10	1.79	4.40	1.67	<u>6.06</u> ***	.000	.64	ผ่าน
25	8.76	1.87	4.55	2.06	6.14***	.000	.65	ผ่าน
26	9.48	1.40	7.20	3.04	5.91***	.000	.58	ผ่าน
27	8.81	1.69	5.15	1.73	7.07***	.000	.58	ผ่าน
	α						.92	

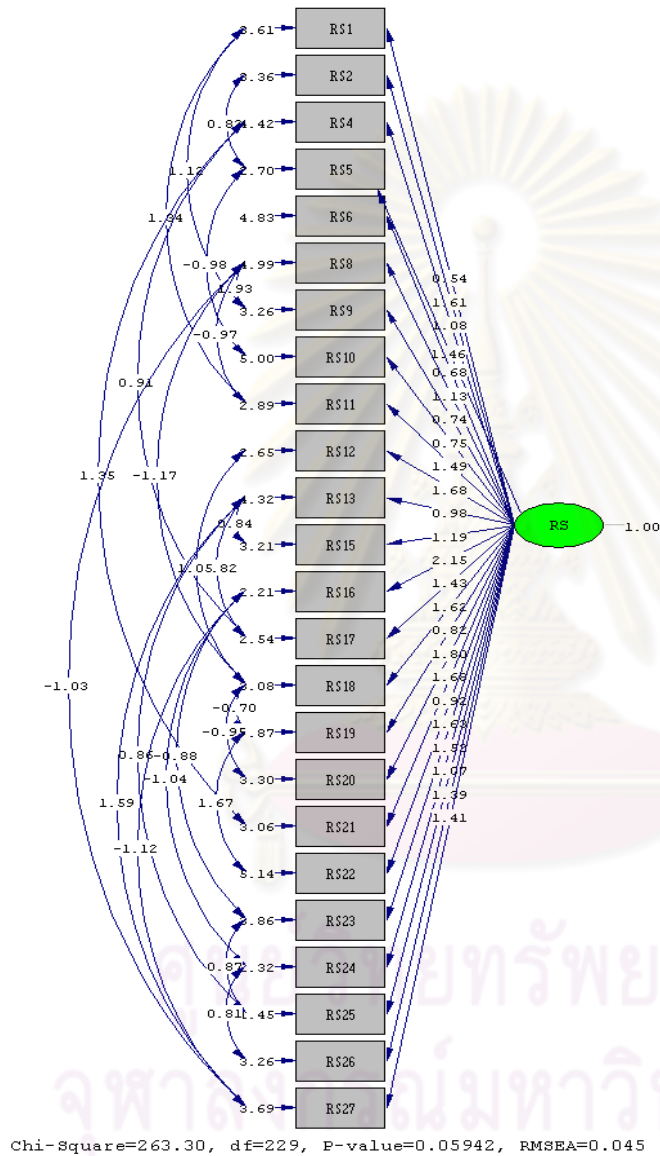
หมายเหตุ : ค่าที่ (t - value) ที่ขีดเส้นใต้คำนวณโดยแยกความแปรปรวน (equal variances not assumed)

ค่า r วิฤต (73) = .19, $p < .05$, หนึ่งหาง

* $p < .05$, หนึ่งหาง. ** $p < .01$, หนึ่งหาง. *** $p < .001$, หนึ่งหาง.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ค

ภาพที่ 7 ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงภาวะต้นนิษฐานของมาตรวัดความอ่อนไหวต่อการถูก
ปฏิบัติ

ภาคผนวก ง

“ผลของเสียงต่อการใช้เหตุผลและการแสดงความรู้สึก”

คำชี้แจง: ผู้วิจัยต้องการทดสอบว่าเสียงชนิดต่าง ๆ มีผลต่อความสามารถในการใช้เหตุผลและการแสดงความรู้สึกหรือไม่ จึงทดสอบโดยการเปิดเสียงชนิดต่าง ๆ ให้ผู้สมัครฟังในขณะที่กำลังทำงานที่ต้องใช้การตัดสินใจ และเพื่อป้องกันความลำเอียงของผู้วิจัย จึงต้องการให้ท่านเป็นผู้เลือกเสียง โดยท่านจะได้ฟังเสียงตัวอย่าง 10 เสียง เสียงละประมาณ 9 วินาที

คำสั่ง: จงทำเครื่องหมาย ✓ หน้าเสียงที่ท่านเลือกให้คนในกลุ่มฟัง 1 เสียง

เสียงที่ 1

เสียงที่ 6

เสียงที่ 2

เสียงที่ 7

เสียงที่ 3

เสียงที่ 8

เสียงที่ 4

เสียงที่ 9

เสียงที่ 5

เสียงที่ 10

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก จ

เสียงกับความชอบ

คำชี้แจง: เสียงที่ท่านจะได้ฟังต่อไปนี้ทั้งหมด 10 เสียง จงเรียงลำดับความน่าฟังของเสียงจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด

-
- เสียงที่มีความน่าฟังมากที่สุด
1. เสียงที่ _____
 2. เสียงที่ _____
 3. เสียงที่ _____
 4. เสียงที่ _____
 5. เสียงที่ _____
 6. เสียงที่ _____
 7. เสียงที่ _____
 8. เสียงที่ _____
 9. เสียงที่ _____
 10. เสียงที่ _____
- เสียงที่มีความน่าฟังน้อยที่สุด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก จ

ผลการคัดเลือกผู้เข้าร่วมการทดลอง

ชื่อ-สกุล.....

ผลการคัดเลือก

ผู้ช่วยวิจัยคนที่ 1	☐	เลือก	☐	ไม่เลือก
ผู้ช่วยวิจัยคนที่ 2	☐	เลือก	☐	ไม่เลือก
ผู้ช่วยวิจัยคนที่ 3	☐	เลือก	☐	ไม่เลือก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ช

“นี่แหละ...ตัวฉัน”

ชื่อ - สกุล.....

เพศ..... อายุ.....ปี ศาสนา.....

คณะ..... ชั้นปี.....

เกรดเฉลี่ย.....

คำสั่ง: โปรดเขียนแนะนำตัวเองในด้านต่าง ๆ เช่น ลักษณะนิสัย ความชอบส่วนตัว
ข้อเด่น ข้อด้อย เป็นต้น มาอย่างสั้น

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ศูนย์วิทยทัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวสุชาดา ชูสาเหาะ เกิดเมื่อวันที่ 22 มิถุนายน พ.ศ. 2526 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจากโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ในปีการศึกษา 2544 และสำเร็จการศึกษารัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ 1) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในปีการศึกษา 2548 จากนั้นเข้าทำงานที่บมจ.ธนาคารกรุงไทย สาขาสิโรตส์ จ.ยะลา แล้วจึงเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา สังคม คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2551

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย